निष्पक्ष समाचारको विश्वसनीय माध्यम

हिमाली बेला

₹ ३/– Pages-8

वर्ष २०: अङ्क: २७०, वि.सं. २०८३, असोज १९ गते, सोमवार, ५ अक्टोबर, २०२६ | POSTAL REGD NO. WB/SKM/119/2024-2026 | RNI NO.SIKNEP/2007/21386 | 05 OCTOBER, 2026, MONDAY, GANGTOK

कालेबुङका निर्वाचित प्रतिनिधिसँग सांसद विष्टको बैठक

स्थानीय विकासका प्राथमिकतामाथि छलफल

कालेबुङ, ४ अक्टोबर: दार्जीलिङका लोकसभा सांसद राजु विष्टले कालेबुङका निर्वाचित सभासद्, पञ्चायत समिति सभापति तथा पञ्चायत प्रधानहरूसँग बैठक गरी स्थानीय विकासका प्राथमिकता, आवश्यकता तथा धरातलीय स्तरमा प्रभावकारी समन्वयबारे छलफल गरेका छन्।

सांसद विष्टको कार्यालयद्वारा जारी प्रेस विज्ञप्तिअनुसार बैठकमा स्थानीय स्तरमा देखिएका विकाससम्बन्धी आवश्यकता पहिचान गर्दै सरकारी योजना तथा सेवाहरू जनतासम्म प्रभावकारी रूपमा पुर्‍याउने विषयमा छलफल भएको छ।

सांसद विष्टले निर्वाचित प्रतिनिधि सरकार र जनताबीचको महत्त्वपूर्ण कडी रहेको उल्लेख गर्दै उनीहरूले स्पष्टता र समन्वयका साथ काम गर्दा विकासका कार्यक्रमहरू गाउँ–गाउँसम्म छिटो र प्रभावकारी रूपमा पुर्‍याउन सकिने बताएका छन्।

उनले सबै निर्वाचित प्रतिनिधिलाई आ–आफ्नो क्षेत्रका आवश्यकताहरू स्पष्ट रूपमा पहिचान गर्न तथा सम्बन्धित विभागहरूसँग नियमित रूपमा समन्वय र अनुगमन गर्न आग्रह गरेका छन्। सबै प्रतिनिधिले एक समन्वित टोलीका रूपमा मिलेर काम गर्नुपर्नेमा पनि उनले जोड़ दिएका छन्।

प्रेस विज्ञप्तिमा केन्द्र र पश्चिम बङ्गालमा रहेको वर्तमान सरकारबीचको प्रशासनिक समन्वयलाई पहाड़ी क्षेत्रको विकासका लागि उपयोग गर्ने विषयमा पनि जोड़ दिइएको उल्लेख गरिएको छ। सरकारी योजना, कोष तथा आवश्यक सेवाहरू पहाड़का प्रत्येक घरधुरीसम्म पुर्‍याउन उपलब्ध संयन्त्रको प्रभावकारी उपयोग गर्नुपर्ने सांसद विष्टको भनाइ रहेको छ।

सांसद विष्टले पहाड़, तराई र डुवर्सका जनताले लामो समयदेखि विकासको प्रतीक्षा गरेको उल्लेख गर्दै अब स्थानीयस्तरमा विकासका परिणाम देखिनुपर्ने बताएका छन्। सम्पूर्ण क्षेत्रको समग्र तथा समावेशी विकास सुनिश्चित गर्नु सबै निर्वाचित प्रतिनिधि तथा सम्बन्धित पक्षको सामूहिक जिम्मेवारी रहेको उनले बताए।

सांसद विष्टले बैठकमार्फत स्थानीय जनप्रतिनिधिहरूसँग नियमित समन्वय गर्दै विकाससम्बन्धी विषयहरूलाई सम्बन्धित विभाग तथा सरकारसमक्ष पुर्‍याउने प्रतिबद्धता पनि व्यक्त गरेका छन्।

केन्द्रिय डोनर राज्यमन्त्री दुईदिने सिक्किम भ्रमणमा

पाकिम, ४ अक्टोबर (आईपीआर): केन्द्रिय शिक्षा तथा पूर्वोत्तर क्षेत्र विकास राज्यमन्त्री डा. सुकान्त मजुमदार आइतवार सिक्किम आइपुगेका छन्। उनको यो दुईदिने औपचारिक भ्रमण ४ देखि ५ अक्टोबरसम्म चल्नेछ।

रम्फू पर्यटक सुविधा केन्द्रमा डा. मजुमदारलाई रम्फूकी महकुमा अधिकारी सुजाता सुब्बा र गृह विभागका प्रोटोकल अधिकारी डीपी शिलालले स्वागत जनाए।

आफ्नो औपचारिक कार्यक्रमको क्रममा मन्त्रीले पूर्वोत्तर क्षेत्र हेतु प्रधानमन्त्री विकास पहल (पीएम–डिभाइन) अन्तर्गत परियोजना स्थल साथै डोनर र राज्य सरकारद्वारा वित्तपोषित अन्य परियोजनाहरूको पनि निरीक्षण गर्ने कार्यक्रम रहेको छ।

यसअघि उनलाई बागडोगरा विमानस्थलमा अतिरिक्त सचिव तथा प्रोटोकल अधिकृत शर्मिता प्रधान र सिक्किम सरकारको गृह विभागका अधिकारीहरूले मन्त्रीलाई खादा लगाएर औपचारिक स्वागत जनाएका थिए।

चुङ्थाङमा सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत चेक हस्तानान्तरण

मङ्गन, ४ अक्टोबर (आईपीईआर): चुङ्थाङको पञ्चायत भवनमा आइतवार चुङ्थाङ जीपीयू, लाचेन, लाचुङ जोमसा र सङ्घ निर्वाचन क्षेत्रका लाभग्राहीहरूका लागि सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत चेक वितरण कार्यक्रम आयोजना गरिएको छ।

महिला, बालकबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा दिव्याङ्गजन कल्याण विभागका मन्त्री एवं लाचेन–मङ्गन निर्वाचन क्षेत्रका विधायक सामडुप लेप्चाको प्रमुख आतिथ्यमा उक्त कार्यक्रम आयोजना गरियो।

कार्यक्रममा सिक्किम कल्याण आयोगका अध्यक्ष निम छिरिङ लेप्चा, औषधीय वनस्पति बोर्डका अध्यक्ष सोनाम ग्याछो लाचेनपा, लाचेन र लाचुङ जोमसाका पिपोन, चुङ्थाङ जीपीयूका जिल्ला तथा ग्राम पञ्चायत सदस्य, चुङ्थाङका महकुमा अधिकारी अरुण क्षेत्री, उपनिर्देशक तथा सीडीपीओ सोनाम लाडेन लाचुङ्पा, चुङ्थाङका बीडीओ जोना तार्गेन, चुङ्थाङका एसडीपीओ चन्दन छेत्रीसहित अन्यको उपस्थिति रहेको थियो। मन्त्री तथा क्षेत्र विधायक सामडुप लेप्चाले आफ्नो सम्बोधनमा राज्यका आमाहरूको समग्र उत्थानका लागि यो योजनाको परिकल्पना गरेकोमा मुख्यमन्त्री पीएस गोलेप्रति आभार व्यक्त गरे। उनले योग्य लाभग्राहीहरूलाई प्रदान गरिएको आर्थिक सहायताले अति आवश्यक राहत पुर्‍याउन ठूलो भूमिका निर्वाह गर्ने बताए। उनले आमा सशक्तिकरण योजना देशमै यस प्रकारको पहिलो पहल भएको कुरा दोहोर्‍याउँदै आमाहरूलाई यसको महत्त्व बुझ्न र प्राप्त रकमको विवेकपूर्ण सदुपयोग गर्न आग्रह गरे।

मन्त्रीले विभिन्न क्षेत्रमा राज्य सरकारले ल्याएका जनकेन्द्रित पहलहरूबारे पनि प्रकाश पारे। कार्यक्रमलाई भव्य रूपमा सफल बनाउन संलग्न सबैप्रति कृतज्ञता व्यक्त गरे।

यसअघि, मन्त्री तथा क्षेत्र विधायकले कार्यक्रम स्थलमा भेला भएका ३६० भन्दा बढ़ी लाभग्राहीहरूका साथै सङ्घ निर्वाचन क्षेत्रका लाभग्राहीहरूलाई सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाका चेकहरू हस्तान्तरण गरे।

हामीले नेतृत्व त्यागेका हौँ, हारेका होइनौँ: अनित थापा

सोनादा, ४ अक्टोबर (हिस): भारतीय गोर्खा प्रजातान्त्रिक मोर्चा (भागोप्रमो) सोनादा पचेङ समष्टिको साङ्गठनिक सभा आइतवार पार्टी अध्यक्ष अनित थापाको उपस्थितिमा सम्पन्न भएको छ।

सभालाई सम्बोधन गर्दै अनित थापाले भने, ''हामीले जीटीए त्यागेपछि पहाड़मा सरकार नै छैन। अब जीटीए चलाउने गठबन्धनको जिम्मेवारी ठूलो छ। उनीहरूले आफूले दिएको वचन पूरा गर्ने समय आएको छ।''

उनले अझ भने, ''मानिसहरूले गठबन्धनलाई गोर्खाल्याण्डको निम्ति अनि उनीहरूले देखाएको सपना पूरा हुन्छ भनेर भोट हालेका थिए। तर, पाँच महिनाभित्र जनताले कुरा बुझिसकेका छन्। अहिले पहाड़को राजनीति झन् धमिलो भएको छ। हिजो जसले भोट हाले, आज उनीहरूले पनि अहिले बुझ्दैछन्।''

थापाले भने, ''राजनीतिमा जहिले पनि आवाज राख्ने ठाउँ हुनुपर्छ। तर, अहिले पहाड़मा त्यो राख्ने ठाउँ नै हराएको छ। क्षेत्रीयता गुमाउँदा पहाड़ले के गुमाएको छ भन्ने आजको परिस्थितिमा मानिसहरूले बुझ्नु पनि थालेका छन्।''

आफ्नो राजनीतिक यात्राबारे बोल्दै उनले भने, ''मैले जनता समक्ष गएर कहिले पनि हुन नसक्ने कसम खाइनँ। यो ल्याउँछु, त्यो ल्याउँछु, कहिल्यै भनिनँ। मैले पहाड़मा रचनात्मक परिवेश सृजना गर्ने राजनीति गरेँ। जनताको इच्छालाई सम्मान गर्दै मैले जीटीए त्याग गरेको हुँ। समयमा भागोप्रमो फेरि सत्तासिन पार्टी हुनेछ। हामीले अहिले नेतृत्व त्यागेका हौँ, हारेका होइनौँ। समयअनुसार नेताले त्याग्न पनि सक्नुपर्छ।''

उनले भने, ''पानी सफा भएको बेलामा निर्णय लिनुपर्छ। पानी धमिलो भएको समयमा निर्णय लिँदा धोका खाइन्छ। अहिले हामीलाई कुनै हतार छैन। हामीलाई कुनै दौड़मा जित्नु छैन।'' उनले सोनादा–पच्याङ समष्टिमा समिति बनाउन पहिलोपल्ट सक्षम भएको बताउँदै भने, ''यदि हामीले सङ्गठनको समिति नै बनाउन सकेनौँ भने सङ्गठन कसरी बढ़ाउन सकिन्छ।''

सिक्किमे कलाकार अभिनीत खोरिया बीआईएफएफका लागि छनोट

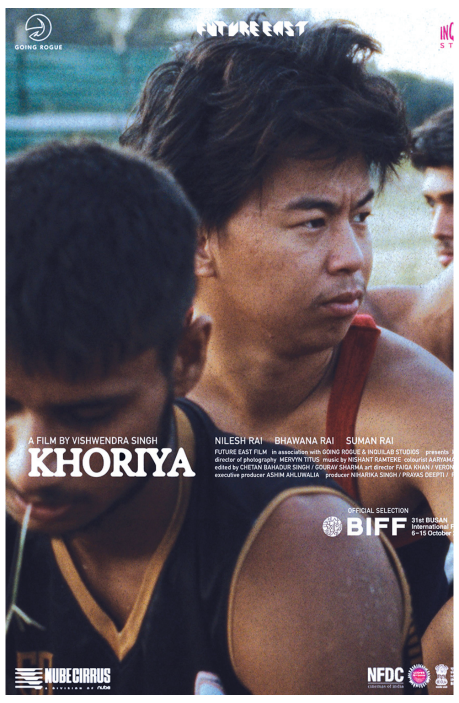

गान्तोक, ४ अक्टोबर: नेशनल स्कूल अफ् ड्रामा (एनएसडी), सिक्किमका दुई कलाकार निलेश राई र सुमन राई फिचर फिल्म खोरियामा मुख्य भूमिकामा रहेका छन्।

खोरिया दक्षिण कोरियामा आयोजना हुने ३१औँ बुसान अन्तरराष्ट्रिय फिल्म महोत्सव (बीआईएफएफ)–का लागि आधिकारिक रूपमा छनोट भएको छ।

यस चलचित्रको वर्ल्ड प्रिमियर बीआईएफएफमा हुनेछ। चलचित्र महोत्सवको 'ए' विन्डो अन एशियन सिनेमा विधाअन्तर्गत छनोट भएको हो। खोरियाका निर्देशक विश्वेन्द्र सिंहको पहिलो फिचर फिल्म हो। चलचित्र नेपाली र हिन्दी भाषामा निर्माण गरिएको छ। दिल्ली एनसीआरको बाहिरी क्षेत्रमा आधारित यस चलचित्रको कथा कुकुरा ➡रहल पृष्ठ ७ मा

राज्यपालले दिए पूर्व मुख्यमन्त्री भण्डारीलाई श्रद्धाञ्जली

गान्तोक, ४ अक्टोबर: राज्यपाल ओम प्रकाश माथुरले पूर्व मुख्यमन्त्री स्वर्गीय नरबहादुर भण्डारीको जन्मजयन्तीमा श्रद्धापूर्वक नमन गरेका छन्।

आफ्नो सन्देशमा राज्यपालले भने, ''भण्डारी जी आधुनिक सिक्किमका आधारस्तम्भ र दूरदर्शी जननायक थिए, जसले राज्यको विकासको ठोस जग राखे। बुनियादी ढाँचालाई सुदृढ़ गर्नुका साथै भारतीय संविधानको आठौँ अनुसूचीमा नेपाली भाषालाई संवैधानिक दर्ता र सम्मान दिलाउनमा उनको अथक सङ्घर्ष अविस्मरणीय छ।''

राज्यको प्रगति र जनकल्याणप्रति उनको समर्पणले आउँदो पिँढ़ीलाई निरन्तर प्रेरित गर्ने राज्यपालले आफ्नो सन्देशमा भने।

३के सेन्टेनरी लिगेसी रनमा कर्मा र रोजीको प्रेरणादायी दौड़

● इजाबेला गुरुङ

गान्तोक, ४ अक्टोबर: गान्तोकमा आइतवार आयोजित ३के सेन्टेनरी लिगेसी रन २०२६ मा सयौँ सहभागीसँगै ७६ वर्षीय कर्मा छोडेन ग्याछो र ७१ वर्षीय रोजी याङ्की पनि सामेल भए। उनीहरूका लागि उमेर कुनै बाधक बनेन।

बाल्यकालकी साथी र हाल सम्धिनीसमेत रहेका यी दुईका लागि यस्तो कार्यक्रममा भाग लिएको यो पहिलो अनुभव थियो। सबै उमेरका मानिसहरूमा शारीरिक तन्दुरुस्ती र स्वस्थ जीवनशैलीको प्रवर्द्धन गर्ने अवसरका रूपमा लिँदै उनीहरूले उत्साहका साथ दौड़ पूरा गरे।

कालेबुङस्थित सेन्ट जोसेफ कन्भेन्टको स्थापनाको १०० वर्ष पूरा भएको अवसरमा एसजेसी एलुमनाई सिक्किम च्याप्टरद्वारा आयोजित यो विशेष दौड़ कार्यक्रम रिज पार्कबाट शुरु गरिएको थियो।

कर्मा छोडेन ग्याछो शिक्षा विभागकी अवकाशप्राप्त सहायक निर्देशक हुन् भने रोजी याङ्की गृहिणी हुन्। उनीहरू दुवै गान्तोकका बासिन्दा हुन्।

दौड़ पूरा गरेपछि कुराकानी गर्दै कर्माले शुरुमा दौड़मा भाग लिन हिचकिचाइरहेको, तर सफलतापूर्वक दौड़ पूरा गर्न पाउँदा खुशी भएको बताइन्। ''यो दौड़मा हाम्रो सहभागिता पहिलोपटक भएकाले हामी यसलाई सफलतापूर्वक पूरा गर्न पाउँदा अत्यन्त खुशी छौँ। शुरुमा हामी हिचकिचाइरहेका थियौँ, तर हाम्रो मुख्य उद्देश्य सिक्किममा राम्रो स्वास्थ्यको प्रवर्द्धन गर्नु हो''–कर्माले भनिन्।

रोजी याङ्की र कर्मा छोडेन ग्याछो।

उनीहरूले दौड़का लागि कुनै विशेष तयारी गरेका थिएनन्। यसको सट्टा उनीहरूले म्याडोभर फिटनेशकी प्रशिक्षक बरसना मुखियाको सहयोगमा घरमै अभ्यास गरे। मुखिया नियमित रूपमा उनीहरूलाई प्रशिक्षण दिन आउने गर्छिन्।

''यो पहिलोपटक भएकाले कुनै विशेष तयारी थिएन। हामीले घरमै अभ्यास गर्‍यौँ किनभने म्याडोभर फिटनेशका प्रशिक्षक हामीलाई प्रशिक्षण दिन नियमित रूपमा आउँछन्। हामीले केही अभ्यास गर्‍यौँ र घरायसी कामहरू पनि जारी राख्यौँ''–उनले थपिन्।

कर्मा छोडेन सेन्ट जोसेफ कन्भेन्टकी पूर्वविद्यार्थी पनि हुन्। उनले सन् १९७० को दशकमा यस संस्थामा अध्ययन गरेकी थिइन्। त्यसैले, शताब्दी दौड़मा सहभागी हुनु उनका लागि विशेष महत्त्वको विषय थियो।

यस अनुभवले उनीहरू दुवैलाई भविष्यमा यस्ता थप दौड़हरूमा भाग लिन प्रोत्साहित गरेको छ। ''बालकबालिकासँग दौडिँदा हामीलाई फेरि यस्तै गर्ने इच्छा जाग्यो। नयाँ पुस्तासँगै दौड़िनु निकै उत्साहजनक अनुभव थियो। म आयोजकहरूलाई ➡रहल पृष्ठ ७ मा

सुशासन भनेको लगानीकर्ताहरूको विश्वास र जनविश्वासलाई कायम राख्ने अदृश्य ढाँचा होः उपराष्ट्रपति

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः भारतीय कम्पनी सचिव संस्थानको (आईसीएसआई) को स्थापना दिवस समारोहमा बोल्दै उपाध्यक्ष सीपी राधाकृष्णनले भने कि सुशासन भनेको अदृश्य ढाँचा हो जसले लगानीकर्ताको विश्वास र जनविश्वासलाई कायम राख्छ। प्रविधिले निर्णय लिने प्रक्रिया परिवर्तन गर्नसक्छ तर इमानदारी, जवाफदेहिता, पारदर्शिता र जिम्मेवारी मानवीय नै रहन्छ। उनले कम्पनी सचिवहरूलाई सुशासनका संरक्षक र भारतीय कम्पनीहरूको विश्वास तन्त्रको केन्द्र बताए। उपराष्ट्रपतिले आइतवार भारत मण्डपममा भारतीय कम्पनी सचिव संस्थान (आईसीएसआई) को ५८औँ स्थापना दिवस समारोहलाई सम्बोधन गरिरहेका थिए। उनले संस्थानको लगभग छः दशकको यात्राको प्रशंसा गरे र पारदर्शी, नैतिक र समावेशी कर्पोरेट सुशासनलाई सुदृढ पार्न यसको योगदानको प्रशंसा गरे। कार्यक्रममा आईसीएसआईका अध्यक्ष सीएस पवन चण्डक, पूर्व राज्यसभा सदस्य डा. सोनल मान सिंह र इन्स्टिच्युटका सचिव सीएस आशिष मोहनलगायत उपस्थित थिए।उनले नागरिकहरूको हेरचाह र जनताको विश्वासको रक्षा गर्न सुशासन आवश्यक रहेको बताए। जब मानिसहरूले कर तिर्छन्, तिनीहरूले जिम्मेवार शासनको अपेक्षा गर्छन्। त्यसैगरी लगानीकर्ताहरूले कम्पनीहरूले सुधारिएको कर्पोरेट शासन मार्फत आफ्नो हितको रक्षा गर्ने अपेक्षा गर्छन्। भारतीय कम्पनी सचिव संस्थान परम्परागत नियामक अनुपालनभन्दा बाहिर गएर सुशासनलाई सुदृढ़ पार्ने प्रमुख संस्था बनेको छ। राधाकृष्णनले भने कि संस्थानको रूपान्तरणले कम्पनी सचिव पेशाको विकासलाई पनि प्रतिबिम्बित गर्दछ। आज यो पेशाले कर्पोरेट पारदर्शिता, लगानीकर्ताको विश्वास र विश्वव्यापी अर्थव्यवस्थामा भारतको स्थिति सुदृढ़ पार्न महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। कृत्रिम बुद्धिमत्ता, उन्नत डेटा विश्लेषण र द्रुत रूपमा परिवर्तन हुने व्यापार मोडेलहरूको युगलाई उल्लेख गर्दै उनले कम्पनी सचिवहरूलाई बलियो कानुनी, रणनीतिक र नैतिक आधार कायम राख्न आग्रह गरे। उनले भने कि प्रविधिले जानकारी उत्पन्न गर्ने र निर्णय लिने तरिकालाई समर्थन गर्ने तरिकालाई रूपान्तरण गर्नसक्छ तर अखण्डता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता र जिम्मेवारीको भूमिका मानवको जिम्मेवारी रहनेछ। राधाकृष्णनले युवाहरूलाई पेशामा प्रवेश गर्न थप अवसरहरू सिर्जना गर्नुपर्ने आवश्यकतामा जोड़ दिए।

भारतीय कम्पनी सचिव संस्थानको शुल्क छूट पहलहरूको

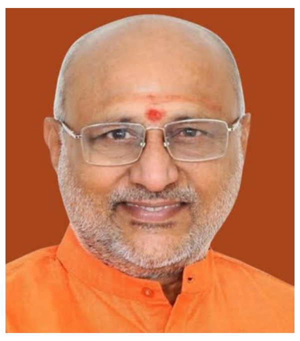

प्रशंसा गरे र विद्यार्थीहरूमा पहुँच विस्तार गर्न आह्वान गरे। उनले सूक्ष्म, साना र मझौला उद्यमहरूको लागि अनुपालन क्यालेन्डर २०२७ जारी गरे। उनले सूक्ष्म, साना र मझौला उद्यमहरू र नयाँ उद्यमहरूका लागि संस्थानको पहलहरूको पनि प्रशंसा गरे। उनले शहीदकी छोरी पहल अन्तर्गत राष्ट्रिय रक्षा कोष र रक्षा मन्त्रालयको सशस्त्र बल झण्डा दिवस कोषमा भारतीय कम्पनी सचिव संस्थानको योगदानको पनि प्रशंसा गरे। उनले भने कि जब नियत राम्रो हुन्छ, सबै कुरा राम्रो हुन्छ।

क्षमा प्रतिशोधका सट्टा सुधार र घृणाका सट्टा संवादको मार्ग

भगवान महावीर स्मृति समिति र जैन महासभाद्वारा आयोजित महापर्व क्षमापन समारोहमा बोल्दै उपराष्ट्रपति सीपी राधाकृष्णनले भने कि क्षमा प्रतिशोधका सट्टा सुधार, घृणाको सट्टा संवाद र शत्रुताको सट्टा मेलमिलापको बाटो रोज्नुपर्छ। अहिंसा भनेको केवल शारीरिक हिंसाको अनुपस्थिति मात्र होइन तर विचार, वचन र कर्ममा हिंसाबाट टाढ़ा रहनु पनि हो। साँच्चै विकसित भारतलाई नागरिकहरूमा विश्वास, परिवारहरूमा संस्कार, युवाहरूमा चरित्र र समाजमा करुणा आवश्यक छ।

उपराष्ट्रपतिले आइतवार यहाँ विज्ञान भवनमा भगवान महावीर स्मृति समिति र जैन महासभा दिल्लीद्वारा आयोजित महापर्व क्षमापन समारोह २०२६ मा भाग लिए। कार्यक्रममा पञ्जाबका गभर्नर गुलाबचन्द कटारिया, भगवान महावीर स्मृति समितिका अध्यक्ष कन्हैयालाल जैन, जैन महासभा दिल्लीका अध्यक्ष दिनेश दोशी, आचार्य विशुद्ध सागरजी मुनिराज, श्री जैन तरुण समाज भगवान महावीर स्मृति समितिका महासचिव विपिन जैन, मुनिश्री उदित कुमार जी, मुनिश्री तीर्थ निर्वाण विजय जी र उपाध्याय रवीन्द्र मुनि जी लगायतको उपस्थिति थियो।

उपराष्ट्रपतिले भने, ''क्षमा केवल धार्मिक अनुष्ठान मात्र होइन तर व्यक्तिको हृदयमा परिवर्तनको अवसर हो। जैन परम्पराले क्षमालाई आध्यात्मिक अभ्यासमा रूपान्तरण गरेको गहिरो तरिका आज भारत र सम्पूर्ण मानवताका लागि सान्दर्भिक छ। जैन धर्मले तमिल साहित्य र संस्कृतिमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्याएको छ। जैन विद्वन र भिक्षुहरूले शास्त्रीय तमिल साहित्यको विकासमा योगदान पुर्याएका छन्। तमिलनाडुमा प्राचीन जैन मन्दिर र शैक्षिक केन्द्रहरूको उपस्थितिले पनि यो सम्बन्धलाई प्रतिबिम्बित गर्दछ।

जैन दर्शनको विश्वव्यापी सन्देशलाई उल्लेख गर्दै उनले भने कि सबै जीवित प्राणीहरूप्रति मित्रता र कसैप्रति शत्रुता नराख्ने भावना भारतको ''वसुधैव कुटुम्बकम'' को सभ्यताको विचारसँग जोड़िएको छ। द्वन्द्व र हिंसाले ग्रस्त संसारमा भगवान महावीरको शिक्षाले शान्ति, संवाद, सहअस्तित्व र करुणाको मार्ग देखाउँछ। उपराष्ट्रपतिले भने कि भगवान महावीरले मानवतालाई आन्तरिक विजयको मार्ग देखाए। साँचो शक्ति क्रोध, असहिष्णुता र बदलालाई जित्नमा निहित छ। अहिंसालाई केवल शारीरिक हिंसासँग जोड्नु हुँदैन। विचार, वचन र कर्ममा हिंसाबाट मुक्त हुनु पनि अहिंसाको एक भाग हो। उनले भने कि क्षमा भनेको अन्याय स्वीकार गर्नु वा सत्यमा सम्झौता गर्नु होइन। क्षमा भनेको प्रतिशोधको सट्टा सुधार, घृणाको सट्टा संवाद र शत्रुताको सट्टा मेलमिलापको बाटो रोज्नु हो। पश्चात्तापको भावनाले व्यक्ति र परिवारलाई आफ्ना गल्तीहरू स्वीकार गर्न र विवादहरू समाधान गर्न मद्दत गर्नसक्छ।

कृतज्ञ राष्ट्रले महान् क्रान्तिकारी श्यामजी कृष्ण वर्माको पराक्रमलाई कहिल्यै भुल्न सक्दैनः प्रधानमन्त्री

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले आज सामाजिक सञ्जाल एक्समार्फत क्रान्तिकारी तथा स्वतन्त्रता सेनानी श्यामजी कृष्ण वर्मालाई उनको जयन्तीमा स्मरण गरेका छन्। उनले लेखेका छन्, महान् क्रान्तिकारी तथा स्वतन्त्रता सेनानी श्यामजी कृष्ण वर्मालाई उनको जयन्तीमा सादर नमन। भारत मातालाई पराधीनताको बन्धनबाट मुक्त गराउन उनले आफ्नो जीवन समर्पित गरे। मातृभूमिको स्वाभिमानको रक्षाका लागि उनले जुन पराक्रम र पुरुषार्थको परिचय दिए, कृतज्ञ राष्ट्रले त्यसलाई कहिल्यै भुल्न सक्दैन।

उल्लेखनीय छ, भारतीय स्वतन्त्रता सङ्ग्रामका महान् क्रान्तिकारी तथा विचारक श्यामजी कृष्ण वर्माको जन्म ४ अक्टोबर, १८५७ मा गुजरातको माण्डवी (कच्छ) मा भएको थियो। उनी प्रखर राष्ट्रवादी, पत्रकार तथा अक्सफोर्ड विश्वविद्यालयबाट एमए र बार-एट-लको उपाधि प्राप्त गर्ने पहिलो भारतीय थिए।

उनले विदेशमा रहेर क्रान्तिकारी गतिविधिलाई सङ्गठित गर्न सन् १९०५ मा लन्डनमा इन्डिया हाउसको स्थापना गरेका थिए। पछि यो केन्द्र वीर सावरकर र मदनलाल ढींगराजस्ता क्रान्तिकारीहरूको प्रमुख केन्द्र बनेको थियो। क्रान्तिकारी विचारको प्रचार-प्रसारका लागि उनले 'द इन्डियन सोसियोलोजिस्ट' नामक पत्रिका प्रकाशन गरेका थिए। माण्डवीस्थित क्रान्ति तीर्थले उनको स्मृति तथा भारतको क्रान्तिकारी स्वतन्त्रता सङ्ग्रामको इतिहासलाई जीवित राखेको छ। यहाँ उनको विरासत संरक्षण गरिएको छ। यस स्मारकमा श्यामजी कृष्ण वर्मा र उनकी पत्नी भानुमतीका अस्थि पनि राखिएका छन्। उनीहरूको अस्थि ५५ वर्षपछि प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी गुजरातका मुख्यमन्त्री रहेका बेला स्विट्जरल्यान्डबाट भारत ल्याइएको थियो र पूर्ण राजकीय सम्मानका साथ क्रान्ति तीर्थमा स्थापित गरिएको थियो। गुजरात खनिज विकास निगम लिमिटेडले सन् २०१० देखि क्रान्ति तीर्थको संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्दै आएको छ।

अग्नि-४ भारतको रक्षा स्वायत्तताको मूल आधार बन्ने

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः गत महिना भारतले गरेको अग्नि-४को परीक्षण केवल अर्को क्षेप्यास्त्र प्रक्षेपण गरिएको घटना मात्र थिएन। लगभग ४,००० किलोमिटरको मारक क्षमता भएको अग्नि-४ ले बेइजिङ र चीनको भित्री भूभागमा रहेका अन्य महत्त्वपूर्ण लक्ष्यहरूमा प्रहार गर्न सक्छ। यस परीक्षणले अझ स्पष्ट रूपमा के देखाउँछ भने, भारतसँग विवादित सीमाभन्दा धेरै परसम्म चीनलाई रोक्न वा निरुत्साहित गर्न सक्ने ठूलो क्षमता छ। मिसाइल आफैँमा सम्पूर्ण कथा होइन। यसले भारतको राष्ट्रिय क्षमता र ती क्षमताहरूले नयाँ दिल्लीको चीन तथा क्षेत्रीय व्यवस्थाप्रतिको व्यवहारमा पार्ने प्रभावबारे के सङ्केत गर्छ भन्ने कुरा बढी महत्त्वपूर्ण छ।

भारतको रणनीतिक स्वायत्ततालाई प्रायः कुनै पनि पक्ष नलिने वा तटस्थ रहने प्राथमिकताका रूपमा व्याख्या गरिन्छ। कहिलेकाहीँ यसलाई प्रमुख शक्तिहरूसँग लगभग समान दूरी कायम राख्ने प्रयासका रूपमा पनि बुझिन्छ। तर यी कुनै पनि व्याख्याले भारतले वास्तवमा के गर्न खोजिरहेको छ भन्ने कुरालाई पूर्ण रूपमा समेट्दैनन्। गुट-निरपेक्षता, बहु-साझेदारी र छनौटपूर्ण गठबन्धनजस्ता अवधारणाहरू भारतीय विदेश नीतिमा देखिएका छन्। यिनलाई रणनीतिक स्वायत्तताको अर्थभन्दा पनि नीतिगत विकल्पका रूपमा बुझ्नु बढी उपयुक्त हुन्छ। भारतले निरन्तर रूपमा खोजेको कुरा भनेको बाह्य परिस्थिति परिवर्तन हुँदा आफ्नो सुरक्षाको रक्षा गर्ने र आफ्नै निर्णय लिन सक्ने क्षमता हो।

त्यस्तो क्षमता केवल कूटनीतिक लचिलोपनमा मात्र निर्भर हुँदैन। यदि कुनै देशको सुरक्षा बाह्य प्रतिबद्धताहरूमा अत्यधिक निर्भर छ वा उसका महत्त्वपूर्ण सैन्य प्रणालीहरू कुनै एक विदेशी आपूर्तिकर्ताबाट मात्र आउँछन् भने, गठबन्धनभन्दा बाहिर रहे पनि ऊसँग स्वायत्तता कम हुन सक्छ। अग्नि-४ यस अर्थमा महत्त्वपूर्ण छ। भारतले यस प्रणालीको परीक्षण र सुधारमा १५ वर्षभन्दा बढी समय खर्च गरेको छ। यस प्रक्रियामा, उसले स्वदेशी अनुसन्धान तथा विकास, प्रणाली एकीकरण र रणनीतिक बलको सञ्चालनमा अनुभव पनि हासिल गरेको छ। यी क्षमताहरूले त्यस्तो अवधारणालाई ठोस आधार प्रदान गर्छन्, जुन अन्यथा केवल कूटनीतिक शब्दावलीमा मात्र सीमित रहने जोखिममा हुन्थ्यो।

स्वायत्तता त्यति बेला मात्र उपयोगी हुन्छ जति बेला यसले विभिन्न विकल्पहरू खुला राख्छ र अग्नि-४ मिसाइल यसैले महत्त्वपूर्ण छ किनभने यसले भारतलाई, विशेष गरी चीनसँगको व्यवहारमा-थप विकल्पहरू प्रदान गर्छ। बेइजिङप्रतिको भारतको दृष्टिकोणमा पनि यस्तै ढाँचा देख्न सकिन्छ; बेइजिङ एउटा यस्तो छिमेकी हो जसबाट भारत अलग हुन सक्दैन र साथै एउटा यस्तो प्रमुख शक्ति हो जसले भारतको सुरक्षा र विकासको दायरालाई साँघुरो बनाउन सक्छ। भारतले चीनसँग उच्च-स्तरीय संवादको ढोका पुनः खोलेको छ, तर यसले उसको रक्षा नीतिको दिशा भने परिवर्तन गरेको छैन। नयाँ दिल्लीले अझै पनि आफ्नो सैन्य क्षमता सुदृढ गर्दै छ, हिन्द महासागरमा विशेष ध्यान दिँदै छ र त्यस्ता प्रविधिहरूमा लगानी गरिरहेको छ जहाँ परनिर्भरता भविष्यमा जोखिमपूर्ण बन्न सक्छ।

भारतका लागि चीनलाई बेवास्ता गर्न नसकिने गरी महत्त्वपूर्ण छ। सीमा विवाद कायमै छ भने दुई देशबीचको व्यापार पनि ठूलो परिमाणमा भइरहेको छ। यसैले नयाँ दिल्लीले बेइजिङसँग पुनः राजनीतिक सम्पर्क शुरु गरेको कुरालाई बुझ्न मद्दत गर्छ। यद्यपि, पुनः शुरु भएको सम्पर्कले भारतको चीन-नीतिको दिशाबारे धेरै कुरा बताउँदैन। बरु, भारत कुन-कुन क्षेत्रमा अझै पनि चीनमा निर्भर छ, कहाँ विकल्पहरू खोजिरहेको छ र कहाँ परनिर्भरतालाई रणनीतिक जोखिमका रूपमा हेरिरहेको छ, यी कुराहरूमा ध्यान दिनु बढी महत्त्वपूर्ण छ।

यसको दायरा द्विपक्षीय सम्बन्धभन्दा फराकिलो छ। हिन्द महासागर, प्रविधि र आपूर्ति शृङ्खलाका क्षेत्रमा भारतले विकल्पहरू तयार पार्दै कुनै पनि एकल प्रमुख शक्तिमाथिको निर्भरता घटाउँदै लगेको छ। यसो गर्दा यसले यस क्षेत्रका अन्य देशहरूका लागि पनि थप अवसरहरू सिर्जना गर्न सक्छ।

प्रधानमन्त्रीले एशियाली खेलमा रजत पदक जितेकी अन्तिम पङ्घाललाई दिए बधाई

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले एसियाली खेलमा महिला ५३ किलोग्राम फ्रिस्टाइल कुस्तीमा रजत पदक जितेकी अन्तिम पङ्घाललाई बधाई दिएका छन्। उनले अन्तिमको प्रदर्शनलाई शानदार तथा अनुकरणीय बताए। प्रधानमन्त्री कार्यालयले सामाजिक सञ्जाल एक्समार्फत दिएको जानकारीअनुसार, अन्तिम पङ्घालले महिला ५३ किलोग्राम फ्रिस्टाइल कुस्तीमा उत्कृष्ट प्रदर्शन गरेकी छन्। प्रधानमन्त्रीले उनलाई आगामी सफलताका लागि शुभकामना दिँदै उनले देशका लागि अझ गौरव हासिल गर्नुका साथै अन्य खेलाडीलाई पनि प्रेरित गर्ने विश्वास व्यक्त गरेका छन्।

प्रधानमन्त्री कार्यालयले भनेको छ, एसियाली खेलमा अन्तिम पङ्घालले रजत पदक जित्नु वास्तवमै अनुकरणीय छ। महिला ५३ किलोग्राम फ्रिस्टाइल कुस्तीमा शानदार प्रदर्शनका लागि उनलाई बधाई। उनले आगामी दिनमा पनि देशका लागि गौरव हासिल गरिरहून् र अन्य खेलाडीलाई प्रेरित गरुन्।

पेन्शन अदालतले ८९७ वटा विचाराधीन गुनासाहरूको समाधान गर्नेछ

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः केन्द्र सरकारको १७औँ पेन्शन अदालतले अति वरिष्ठ पेन्शनरहरू र पारिवारिक पेन्शनरहरूको ८९७ विचाराधीन उजुरीहरू समाधान गर्नेछ। केन्द्रिय कार्मिक राज्य मन्त्री डा.जितेन्द्र सिंहले ५ अक्टोबरमा यहाँ भारतीय सार्वजनिक प्रशासन संस्थानमा आयोजना हुने पेन्शन अदालतको अध्यक्षता गर्नेछन्। यो पेन्शन अदालत २४ मन्त्रालय र विभागहरूसँग सम्बन्धित गुनासोहरू समाधान गर्न आयोजना गरिएको हो। केन्द्रिय कार्मिक, लोक शिकायत एवं पेन्शन मन्त्रालयको पेन्शन र पेन्शनभोगी कल्याण विभाग अनुसार, पेन्शन अदालत केन्द्रिय सरकारका पेन्सनधारकहरूको गुनासोहरूको स्थलगत निवारणको लागि एक वैकल्पिक व्यवस्था हो। यसले लामो समयदेखि विचाराधीन मुद्दाहरू समाधान गर्न उजुरीमा संलग्न सबै पक्षहरूलाई एकै प्लेटफर्ममा एकसाथ ल्याउँछ। यसले महँगो र समय खपत गर्ने न्यायिक प्रक्रियाहरूको आवश्यकतालाई कम गर्छ। विभागले २०१७ मा पेन्शन अदालत शुरु गरेको थियो र अहिलेसम्म १६ वटा यस्ता बैठकहरू सम्पन्न गरिसकेको छ। प्राप्त २८,७९७ गुनासोहरूमध्ये २०,६७६ वटा घटनास्थलमै समाधान गरियो, जुन ७१.७९ प्रतिशतको सफलता दर हो। बाँकी मुद्दाहरू सम्बन्धित पेन्शन अदालतहरू पछि विभागद्वारा आयोजित अन्तर-मन्त्रालय समीक्षा बैठकहरू मार्फत समाधान गरियो।

१७औँ पेन्शन अदालत विषय-आधारित हुनेछ। यसमा धेरै वरिष्ठ पेन्शनधारकहरू र पारिवारिक पेन्शनधारकहरूसँग सम्बन्धित ८९७ गुनासोहरू प्राप्त गरेको छ। यी गुनासोहरू पेन्शन गुनासो निवारण प्रणाली मार्फत दायर गरिएका थिए। देशभरिका धेरै वरिष्ठ पेन्शनधारकहरू, परिवार पेन्शनधारकहरू र उनीहरूका परिवारहरूले भाग लिनेछन्। गुनासोकर्ताहरूलाई व्यक्तिगत रूपमा वा भिडियो सम्मेलन मार्फत सामेल हुन अनुमति छ।

''नेक्स्ट्- जेनरेशन जीएसटी र भारतको विकासको अघिल्लो चरण''

श्रीमती निर्मला सीतारमण

'विकसित भारत' बन्ने भारतको सङ्कल्पको लागि एक यस्तो अर्थव्यवस्थाको आवश्यकता पर्छ जसमा हरेक स्तर र आकारको उद्यम फल्न-फुल्न सकोस्, चाहे तिनको शुरुआत कहीँबाट पनि भएको होस्। पछिल्ला बाह्र वर्षमा हाम्रो सरकारले यी अनुकूल परिस्थितिहरूको निर्माणको लागि निरन्तर कार्य गरेको छ। वर्ष २०१७ मा जीएसटी (वस्तु एवं सेवा कर) लागू भएपछि अप्रत्मक्ष कराधानको लागि एक साझा राष्ट्रीय ढाँचा स्थापित भयो। 'नेक्स्ट्- जेनरेशनको जीएसटी' नौ वर्षको क्रियान्ध्यन तथा करदाता र राज्यहरूका अनुभवहरूको आधारमा यसै प्रयासलाई अघाड़ि बढाउँछ।

प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको दृष्टिकोण अनुरूप, नेक्स्ट्- जेनरेशन जीएसटीको परिकल्पना दुई परस्पर जोड़िएका उद्देश्यहरूका साथ गरिएको थियो: कर दरहरूलाई कम वा तर्कसङ्गत बनाउने र अनुपालनलाई अधिक सरल बनाउने। दरहरूमा गरिएको संशोधन २२ सेप्टेम्बर २०२५ देखि प्रभावी भयो। प्रक्रियात्मक सुधारहरू अघिल्लो चरण शीघ्र नै जीएसटी परिषद समक्ष प्रस्तुत गरिनेछ। सम्मिलित रूपमा, यी प्रयासहरूको उद्देश्य परिवारहरूलाई राहत दिनु, व्यवसायीहरूलाई अधिक निश्चितता प्रदान गर्नु र करदाताहरूको लागि एक यस्तो प्रणाली सुनिश्चित गर्नु हो जसमा उनीहरूले बिना कुनै अनावश्यक कठिनाइका साथ आफ्ना दायित्वहरूको निर्वहन गर्न सकुन्।

राज्य यी सम्पूर्ण यात्रामा बराबरका साझेदार रहेका छन्। उनीहरू परिषदमा आफ्ना प्राथमिकता र अनुभवहरूलाई लिएर आए, निर्णयहरूलाई आकार दिनमा सहयोग गरे तथा तिनीहरूको क्रियान्वयनको दायित्व सम्हाले। म यस प्रतिबद्धताको लागि उनीहरूप्रति आभार व्यक्त गर्दछु। जीएसटीको प्रगति प्रत्येक सरकारका उत्तरदायित्वहरूको सम्मान गर्दै एक साझा राष्ट्रीय लक्ष्यको दिशामा अघि बढ्ने यसै तत्प्रतामा टिकेको छ।

यसको परिणामले विश्वासलाई सुदृढ़ गर्दछ। अक्टोबर २०२५ देखि जुलाई २०२६ को बीच, दर्ता गरिएको कर-योग्य आपूर्तिको मूल्यमा पछिल्लो वर्षको यसै अवधिको तुलनामा २५.८% को वृद्धि भयो। कर दरहरूको हल्की संरचनाका साथ-साथै दर्ता आर्थिक गतिविधिहरूमा पनि व्यापक विस्तार देखिएको छ। यो त्यस सुधारको लागि एक अत्यन्त उत्साहवर्धक आधार हो जसको उद्देश्य उद्यम र सार्वजनिक वित्त दुवैलाई सम्बल प्रदान गर्नु हो।

यो सुदृढ़ता वर्तमान राजस्व आँकडामा स्पष्ट देखिएको छ। अप्रेल-सेप्टेम्बर २०२६ को दौरान सकल जीएसटी सङ्ग्रह १२.४६ लाख करोड़ रुपियाँसम्म पुगेको छ, जुन पछिल्लो वर्षको यसै अवधिभन्दा ११.६% अधिक हो। जूनदेखि सेप्टेम्बरसम्मको प्रत्येक महिनामा वार्षिक आधारमा दोहोरो अङ्कहरूमा वृद्धि दर्ता गरिएको थियो; यी चार महिनाको कुल सङ्ग्रह मिलाएर लगभग १५% को गतिले बढ्यो। कर वापसी (रिफण्ड) को पछि शुद्ध सङ्ग्रहमा पनि यस छमाहीको दौरान १०.४% को वृद्धि भयो। यस प्रकार, करदाताहरूलाई दिइएको राहत र विकासको लागि उपलब्ध संसाधनहरूमा वृद्धि साथ-साथै भएको छ।

यस विस्तारको दायरा त्यस मात्रा जति नै महत्त्वपूर्ण छ। सबै ११ क्षेत्रक समूह र सबै प्रमुख राज्यहरूमा दर्ता कर-योग्य आपूर्तिमा वृद्धि देखिएको छ। भारत जस्तो विविध अर्थव्यवस्थामा यो व्यापक प्रसार अत्यन्त महत्त्वपूर्ण छ। विभिन्न क्षेत्र र भौगोलिक हिस्साहरूमा हुने यो वृद्धि अधिकभन्दा अधिक व्यवसायीहरूलाई विस्तार लिइरहेका बजारहरूमा भाग लिने अवसर प्रदान गर्दछ, अनि यसको परिणामस्वरूप उत्पन्न माग, निवेश तथा रोजगारबाट अधिकाधिक समुदायहरूलाई लाभान्वित गर्दछ।

सुधार पछिको अवधिको तुलनामा उपभोक्ताहरूलाई गरिएको

प्रत्मक्ष बिक्री (बी२सी) मा पनि २६.७% को बढ़ोतरी भयो। जब कर राहतको प्रभाव मूल्यमा देखिन्छ तब परिवारहरूसँग अन्य आवश्यकताहरू पूरा गर्ने वा बचत गर्नको लागि अधिक सम्भावना हुन्छ। उपभोक्ता राहत र उद्यम विकास आपसमा गहिरोसँग जोडिएका हुन्छन्: परिवारहरूको क्रय शक्तिले व्यवसायहरूद्वारा दिइने वस्तु तथा सेवाहरूको मागलाई कायम राख्दछ। यसको लाभ परिवारदेखि लिएर खुदरा विक्रेता, आपूर्तिकर्ता र उत्पादकसम्म सबैतिर पुग्दछ।

लघु तथा मध्यम उद्यमहरूको लागि एक राष्ट्रीय बजार तब सार्थक हुन्छ जब उसले उनीहरूको स्थानीय परिवेशभन्दा इतर ग्राहकहरूसम्म पुग्ने व्यावहारिक मार्ग प्रशस्त गर्दछ। द्वितीय र तृतीय श्रेणीका शहरहरूका व्यवसायीहरूलाई स्थानीय स्तरमा निवेश तथा रोजगार जारी राख्दै यस्तो सम्बन्ध बनाउनमाम सक्षम हुनुपर्छ। यसै गरी अर्कातिर, यी शहरहरूमा विस्तार गर्ने उद्यम स्थानीय आपूर्तिकर्ता र वितरकहरूको लागि नयाँ अवसर सृजित गर्न सक्दछ। जीएसटीको साझा ढाँचाले यी कडीहरूलाई सुदृढ़ गर्दछ; अनि सरल प्रशासनिक व्यवस्थामा यसलाई कायम राख्नलाई पनि सहज बनाउनुपर्छ।

यस व्यवस्थामा सहभागिता अत्यन्त व्यापक रहेको छ। अगस्तको अन्तसम्म केन्द्र र राज्य क्षेत्राधिकारहरू अन्तर्गत कुल जीएसटी पञ्जीकरण लगभग १.७१ करोड़सम्म पुगेको छ, जुन एक वर्ष पहलेको तुलनामा लगभग १५% अधिक हो। अप्रेल-जुलाई २०२६ को कर अवधिको लागि, निर्धारित तिथिसम्म दाखिल गरिएको जीएसटीआर-३बी रिटर्न पछिल्लो वर्षको समान अवधिको तुलनामा १२.६% अधिक थियो। यी सुधारले प्रशासनमा एक समान दायित्व पनि पार्दछः नियमित अनुपालनलाई विश्वसनीय सेवा, स्पष्ट मार्गदर्शन र समस्याहरूको समयबद्ध समाधानद्वारा समर्थित गरिनुपर्छ।

इनपुट ट्याक्स क्रेडिट (आईटीसी) को कार्यप्रणाली यस अनुभवको एक अन्य महत्त्वपूर्ण हिस्सा हो। सुधार-उपरान्त आँकडाले के दर्साउँछ भने इनपुट ट्याक्स क्रेडिटको माध्यमद्वारा चुकाइएको कर देयताको अनुपात ठूलो छ, जबकि कर-योग्य आपूर्तिको सापेक्ष सञ्चित क्रेडिटमा कमी आएको छ। यो ती व्यवसायीहरूलाईको लागि उत्साहवर्धक हो जो पात्र क्रेडिटको प्रभावी उपयोगमा निर्भर गर्दछन्। कुनै सानो उद्यमको लागि तिनको कार्यशील पूँजी हो जसले के तय गर्दछ भने त्यो कति सुगमताले कच्चा माल खरिद गर्न सक्दछ, कुनै अर्डर पूरा गर्न सक्दछ र अघिल्लो काम हातमा लिन सक्दछ।

कर वापसी (रिफण्ड) पनि त्यति नै प्रासङ्गिक छ। अप्रेल-सेप्टेम्बरको अवधिमा लगभग १.८० लाख करोड़ रुपियाँको धनराशि रिफण्डको रूपमा फर्काइएको थियो। व्यवसायहरूबाट प्राप्त बकायलाई वापस फर्काउनु एक सुव्यवस्थित कर प्रणालीको अनिवार्य अङ्ग हो। यस प्रक्रियामा अधिक निश्चितता तथा पूर्वानुमेयता उद्यमहरूलाई अधिक आत्मविश्वासका साथ खरिद र उत्पादनको योजना बनाउनमा सहायता गर्नेछ। कुनै करदातालाई देय रिफण्ड प्राप्त हुने अनुभव प्रशासनिक दक्षताको एक प्रमुख मात्रा हुन्छ।

राज्यहरूको राजस्व स्थिति पनि अधिक सुदृढ़ भएको छ। यस वर्ष अप्रेल-सेप्टेम्बरको अवधि एकीकृत वस्तु तथा सेवा कर (आईजीएसटी) निपटानमा तिनको हिस्सासहित राज्यहरूको कुल एसजीएसटी प्राप्तिमा लगभग १६% को वृद्धि भयो। यसले संसाधन बुनियादी ढाँचा र सार्वजनिक सेवाहरूमा निवेशलाई गति प्रदान गर्दछ,जसले परिवार र उद्यमीहरूलाई आफ्नो आकांक्षालाई पूरा गर्नको लागि उचित परिवेश मिल्दछ।

यस प्रकार, यो लाभले एकअर्कालाई सशक्त बनाउँछ: परिवारहरूलाई मिल्ने राहत मागलाई बढ़ावा दिन्छ, उद्यम आर्थिक गतिविधिहरूलाई सुदृढ़ बनाउँछ, र सार्वजनिक राजस्व विकासलाई निरन्तर बनाइराख्नमा सहायक हुन्छ।

यो अनुभवले भविष्यमा गरिने कार्यहरूलाई पनि रेखाङ्कित गर्दछ। एक विकासशील प्रणालीलाई के कुराप्रति संवेदनशील रहनुपर्छ भने साना प्रतिभागीहरूमा यसको कति आर्थिक वा समय सम्बन्धी भार पर्दछ। तिनको समय र संसाधन सीमित हुन्छन्।

रिटर्न दाखिल गर्ने, क्रेडिट वा रिफण्डको व्यवस्थामा प्रत्येक सुधारबाट यस्ता संसाधनहरूको अधिकभन्दा अधिक बचत हुनुपर्छ, ताकि तिनको उपयोग व्यवसायको सञ्चालन र विस्तारमा गर्न सकियोस्।

७ अक्टोबरमा जीएसटी परिषद समक्ष राखिने प्रस्ताव राज्यहरूका साथ निरन्तर विचार-विमर्श औशर समन्वयको माध्यमबाट तयार गरिएको छ। यो प्रस्ताव अनुपालनमा लाग्ने समय र लागतलाई कम गर्ने उद्देश्यले पञ्जीकरण, रिटर्न, रिफण्ड, विवादहरूको निपटारा र इनपुट ट्याक्स क्रेडिटको सुगम प्रवाहसित जोडिएको छ। करदाताहरूको अनुभव नै यसको क्रियान्वयनको मुख्य मार्गदर्शक बनिरहनुपर्छ।

जीएसटीको बढ्दो परिपक्वता हामीलाई सुधारहरूको अघिल्लो चरणको लकगि एक सशक्त आधार प्रदान गर्दछ। स्पृष्टता, निश्चितता र करदाताप्रति सम्मानको यही प्रतिबद्धताले प्रत्यक्ष करहरूसित जोड़िएको हाम्रो कार्यलाई पनि दिशा दिन्छ। एक विश्वसनीय कर प्रणाली उद्यमहरूलाई आफ्नो तात्कालिक दायित्वहरूभन्दा अघि बढ़ेर योजना बनाउने तथा यस्ता अवसरहरूमा निवेश गर्नमा सक्षम बनाउँछ जो फल्न-फुल्नमा समय लाग्छ। तिनीहरूले चाहे कहीँ पनि कार्य गरिरहेका होऊन्, उनीहरूलाई यो भरोसा दिलाउन प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीको परिकल्पना अनुरूप एक 'विकसित भारत' को आर्थिक शक्तिको निर्माणमा सहायक सिद्ध हुन्छ।

(लेखिका केन्द्रीय वित्त एवं कर्पोरेट कार्य मन्त्री हुन्)

विरोध प्रदर्शनका क्रममा पुलिसमाथि यौन दुर्व्यवहारको आरोप

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः निर्वाचन आयोगविरुद्ध राजधानी नयाँ दिल्लीमा जारी विरोध प्रदर्शनका क्रममा पुलिस अधिकारीहरूमाथि लागेको यौन दुर्व्यवहारको आरोपबारे पुलिसले जाँच शुरु गरेको छ। मतदाता नामावलीको व्यापक पुनरवलोकनका क्रममा लाखौँ मतदाताको नाम हटाइएको भन्दै अनियमितताको आरोप लगाउँदै प्रदर्शनकारीहरूले निर्वाचन आयोगका प्रमुख ज्ञानेश कुमारको राजीनामा माग गर्दै शुक्रबारदेखि आन्दोलन गरिरहेका छन्।

शनिवार नयाँ दिल्लीस्थित सरकारद्वारा तोकिएको प्रदर्शनस्थल जन्तर मन्तर आसपास पुलिसले दर्जनौँ प्रदर्शनकारीलाई नियन्त्रणमा लिने क्रममा केही महिला पत्रकारले पुलिस अधिकारीहरूमाथि यौन दुर्व्यवहार गरेको आरोप लगाएका हुन्। दिल्ली पुलिसले विज्ञप्ति जारी गर्दै तीन महिला पत्रकारबाट यौन दुव्यवहारको उजुरी प्राप्त भएको पुष्टि गरेको छ। पुलिसले घटनाबारे निष्पक्ष र तटस्थ छानबिन गरिने जनाएको छ सामाजिक सञ्जालमा सार्वजनिक भएको एक भिडियोमा एक उजुरीकर्ताले एक पुलिस अधिकारीले आफूलाई धकेल्नुका साथै अनुचित रूपमा छोएको आरोप लगाएकी छन्।

राजधानीमा आइतवारर पनि विरोध प्रदर्शन जारी रहने कार्यक्रम छ। आन्दोलनमा वामपन्थी समूहहरू र 'कक्रोच जनता पार्टी' (सिजेपी) का समर्थकहरू पनि सहभागी हुँदैछन्। व्यङ्ग्यात्मक अनलाइन अभियानका रूपमा स्थापना भएको सिजेपीले मे महिनामा तत्कालीन शिक्षामन्त्रीलाई पदबाट हटाउने अभियान सञ्चालन गरेको थियो।

अपराध शाखाले यौन उत्पीड़न भएको आरोपको अनुसन्धान गर्ने

नयाँ दिल्लीमा गए ३ अक्टोबरको दिन भएको प्रदर्शन अवधि कानुन–व्यवस्था बिग्रिएको स्थितिमा तीन जना महिला पत्रकारहरूले पुलिस अधिकारीमाथि यौन उत्पीडन गरेको आरोप लगाए। यस घटनाको विरोधमा आम आदमी पार्टी (आप) ले संसद मार्ग पुलिस थाना बाहिर प्रदर्शन गऱ्यो। पुलिसले यस मामिलालाई निष्पक्ष अनुसन्धानको लागि अपराध शाखालाई सुम्पिदिएको छ। आम आदमी पार्टीका दिल्ली राज्य संयोजक सौरभ भारद्वाज र पार्टी कार्यकर्ताहरूले आज संसद मार्ग पुलिस चौकी बाहिर विरोध प्रदर्शन गरे। प्रदर्शनकारीहरूले विरोध प्रदर्शनको क्रममा तीन जना महिला पत्रकारसित कथित रूपमा भएको यौन उत्पीडनको मामिलामा एफआईआर दर्ता गर्ने माग गरे। सौरभ भारद्जले भने, पुलिस थाना र अस्पताल २४ घण्टा खुल्ला राख्नुपर्छ। प्रश्न उठाए, पुलिस थानालाई कसरी बन्द गर्न सकिन्छ? उनले भने, कुनै व्यक्ति सिकायत दर्ता गराउन तथा जवाफदेही माग्न आए पुलिस थाना नै बन्द गर्नु, यो उचित होइन। पुलिस थानामा जाने सबै सड़कहरूलाई समेत अवरुद्ध गरिएको उनले आरोप लगाए। आम आदमी पार्टीका विधायक कुलदिप कुमारले भने, उजुरी कहाँ लिइएको छ र अहिलेसम्म किन एफआईआर दर्ता गरिएको छैन। उनले भने, एफआईआर दर्ता गर्नु जनताको अधिकार हो भने अदालतले पनि यो अधिकारलाई मान्यता दिन्छ। न्याय पाउनको लागि प्रत्येक व्यक्तिले विरोध गर्नुपर्छ, उनले प्रश्न गरे। दिल्ली पुलिसका अनुसार गत ३ अक्टोबरमा नयाँ दिल्ली क्षेत्रमा भएको विरोध प्रदर्शनको क्रममा तीन जना महिला पत्रकारहरूले कानुन–व्यवस्था बिग्रिएको अवस्थामा पुलिस अधिकारीहरूमाथि यौन उत्पीडन गरेको आरोप लगाएका थिए। उनीहरूको उजुरी नयाँ दिल्ली जिल्ला प्रशासनले प्राप्त गरिसकेको छ जसलाई निष्पक्ष अनुसन्धानको लागि अपराध शाखालाई हस्तान्तरण गरिएको छ।

सिजेपीका प्रमुख अभिजित दिपकेले शनिवार पुलिसको धरपकडको आलोचना गर्दै आरोपित प्रहरी अधिकारीलाई तत्काल पक्राउ गर्न माग गरेका छन्। वामपन्थी विद्यार्थी नेतृ नेहा बोराले प्रदर्शनकारीहरूलाई नयाँदिल्लीको इन्डिया गेटसम्म मार्च गर्न आह्वान गरेका छन्।

उनले सामाजिक सञ्जालमार्फत सडकदेखि आन्दोलनसम्म महिलाहरू सुरक्षित छैनन् भन्दै सुरक्षा सुनिश्चित गर्न माग गरेका छन्। विपक्षी दलहरूले निर्वाचन आयोग प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी नेतृत्वको भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) को प्रभावमा काम गरिरहेको आरोप लगाएका छन्। उनीहरूले मङ्गलबार निर्वाचन आयोगको कार्यालयसम्म मार्च गर्ने र त्यसपछि देशभर 'लोकतन्त्र बचाउ' अभियानअन्तर्गत विरोध कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने घोषणा गरेका छन्। यसैबीच, सिजेपीले आगामी १० अक्टोबरमा नयाँ दिल्लीमा 'युवा भारतीयहरूको व्यापक परिचालन'का लागि आह्वान गरेको छ।

उता एसीपी विवेक भगतमाथि महिला पत्रकारसँग कथित दुर्व्यवहार गरेको आरोपलाई लिएर ककरोज जनता पार्टीले विरोध जनाएको छ। ककरोज जनता पार्टीका प्रवक्ता सौरव दासले सामाजिक सञ्जाल एक्समा पोस्ट गर्दै पुलिस पीडित महिलालाई भेट्न तयार नभएको दाबी गरेका छन्।

सौरव दासले आफ्नो पोस्टमा ककरोज जनता पार्टीका कार्यकर्ता संसद मार्ग पुलिस थानाबाहिर उपस्थित रहेको बताएका छन्। उनले एसीपी विवेक भगतले कथित रूपमा दुर्व्यवहार गरेकी महिलालाई भेट्न पुलिस तयार नभएको आरोप लगाए। उनले यो स्वीकार्य नभएको भन्दै पुलिसले उनीहरूलाई थानाभित्र प्रवेश गर्न अनुमति नदिएसम्म आफूहरू बाहिरै उभिरहने बताएका छन्।

दिल्ली पुलिसले पनि घटनाबारे आफ्नो एक्स खातामार्फत जानकारी दिएको छ। पुलिसका अनुसार, ३ अक्टोबर २०२६ मा नयाँ दिल्ली क्षेत्रमा भएको विरोध प्रदर्शनका क्रममा कानुन–व्यवस्था कायम गर्ने क्रममा तीन महिला पत्रकारले पुलिस अधिकारीहरूमाथि यौन दुर्व्यवहारको आरोप लगाएका थिए। नयाँ दिल्ली जिल्ला पुलिसले तीनै जना महिला पत्रकारका उजुरी प्राप्त गरेको जनाएको छ। पुलिसले निष्पक्ष र स्वतन्त्र अनुसन्धानका लागि ती उजुरी अपराध शाखालाई जिम्मा लगाइएको जानकारी दिएको छ।

विश्वले भारतबाट सिक्नुपर्छः पुटिन

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः रूसी राष्ट्रपति भ्लादिमिर पुटिनले प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको खुलेर प्रशंसा गरेका छन् । उनले मोदीले निरन्तर रूपमा युक्रेन युद्ध अन्त्य गर्ने विषय उठाउँदै आएको बताएका हुन्। द्वन्द्व रोक्नका लागि मोदीसँग ठोस सुझावहरू रहेको पनि पुटिनले बताएका छन्। उनले मोदीसँग भएका प्रस्तावहरू दुवै पक्षले स्वीकार गर्न सक्ने खालका रहेकोसमेत बताएका छन्।

मस्कोमा आयोजित भल्दाई फोरमका क्रममा पुटिनले प्रधानमन्त्रीप्रति मोदीप्रति कृतज्ञता पनि व्यक्त गर्दै भने, 'मोदी हाम्रा असल मित्र हुन्, तैपनि उनले युक्रेन युद्ध अन्त्य गर्ने विषय निरन्तर उठाउँदै आएका छन्। उनी युद्ध छिट्टै अन्त्य गर्ने पक्षमा छन्। यसका लागि म उनीप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। प्रधानमन्त्री मोदीले अन्तर्राष्ट्रिय मञ्चहरूमा पाँच पटक युक्रेन युद्धको विषय उठाएका छन्। सेप्टेम्बरमा पुटिन र मोदीबीच भएको भेटवार्तामा पनि युद्धबारे छलफल भएको थियो।

नयाँ दिल्लीको ब्रिक्स शिखर सम्मेलनअघि सेप्टेम्बर ११ मा पुटिन र प्रधानमन्त्री मोदीबीच भेटवार्ता भएको थियो। भेटका क्रममा पुटिनले मोदीलाई युक्रेन युद्धको वर्तमान अवस्था र शान्तिका लागि भइरहेका प्रयासहरूबारे जानकारी गराएका थिए।

यस भेटभन्दा केही दिनअघि क्रेमलिनका प्रवक्ता दिमित्री पेस्कोभले युक्रेन द्वन्द्व अन्त्य गर्न भारतले लिने कुनै पनि शान्ति पहललाई रुसले स्वागत गर्ने बताएका थिए। पुटिनले भनेका छन्, 'वार्ता र कूटनीतिक माध्यमबाट युद्धको समाधान खोज्ने भारतको दृष्टिकोण धेरै हदसम्म रूसको रणनीतिक सोचसँग मेल खान्छ।'

पुटिनले भने, 'रूसको कुनै पनि युरोपेली देशमा आक्रमण गर्ने योजना छैन। यद्यपि यदि रूसी भूभागको कुनै पनि हिस्सामा आक्रमण भएमा, देशले आफ्नो रक्षाका लागि उपलब्ध सबै हतियारहरूको प्रयोग गर्नेछ।

उनले पश्चिमी राष्ट्रहरू र युरोपमाथि तनाव बढाएको आरोप लगाए । पुटिनले भने कि पश्चिमी देशहरू रुससँगको भविष्यको युद्धको तयारीबारे छलफल गरिरहेका छन्, बाल्टिक सागरमा सैन्य अभ्यास गरिरहेका छन् र रूसी जहाजहरू कब्जा गरिरहेका छन् । पुटिनको यो भनाइ मस्कोले नेटोलाई दिएको चेतावनीपछि आएको हो। उक्त चेतावनीमा भनिएको थियो कि यदि कुनै सदस्य राष्ट्रले रूसको कालिनिनग्राद क्षेत्रलाई देशको बाँकी भूभागबाट अलग गर्ने प्रयास गरेमा रूसले त्यसको रक्षाका लागि आणविक हतियारको प्रयोग गर्न सक्छ। पुटिनले भारतका विविध भाषा र संस्कृतिहरूबीच कायम रहेको सौहार्दपूर्ण सहअस्तित्वको पनि प्रशंसा गरेका छन् । उनले भने, भारतको विशालता र यहाँका विविध संस्कृतिहरू साँच्चै आश्चर्यजनक छन्। पुटिनले उल्लेख गरे कि यसबारे कमैलाई मात्र जानकारी होला, तर प्रधानमन्त्री मोदीले उनलाई बताएका थिए कि भारतको १.५ अर्ब जनसंख्यामध्ये करिब ६० करोड मानिसहरू हिन्दी बोल्छन् भने बाँकीले अन्य विभिन्न भाषाहरू बोल्छन्; तैपनि, सबैजना एकताका साथ मिलेर बस्छन् ।

पुटिनले यसलाई उल्लेखनीय कुरा बताए। उनले भने कि यो अद्वितीय विशेषताले भारतको संस्कृतिलाई विशेष बनाउँछ र यसले विभिन्नताका बाबजुद पनि मानिसहरू मिलेर बस्न सक्छन् भन्ने कुरा प्रमाणित गर्छ। उनले थपे, यस सन्दर्भमा विश्वले भारतबाट सिक्नुपर्छ ।

पत्रकार सम्मेलनमा थप्पड काण्डपछि सङ्गठनहरू विघटन

लखनऊ, ४ अक्टोबर (हिस)ः समाजवादी पार्टी (सपा) को गोरखपुर कार्यक्रममा गए शनिवार थप्पड़ हानेको घटनापछि पार्टी अध्यक्ष अखिलेश यादवले गोरखपुरको सम्पूर्ण जिल्ला–महानगर कार्यकारिणीलाई विघटन गरेका छन्। योसँगसँगै जिल्ला अध्यक्ष ब्रजेश गौतम र नगर अध्यक्षलाई पनि पदबाट हटाइएको छ। पार्टीका सबै अग्र सङ्गठन अनि शाखाका पदाधिकारीहरूलाई हटाउने निर्णय पनि गरिएको छ।

यो कारबाही गए शनिवार पार्टीको 'लोकतन्त्र बचाऔँ सप्ताह' अन्तर्गत आयोजित पत्रकार सम्मेलनमा भएको विवादपछि गरिएको हो।

उल्लेखनीय छ, गोरखपुर जर्नलिस्ट प्रेस क्लबमा शनिवार आयोजित सपाको पत्रकार सम्मेलनमा बस्ने ठाउँलाई लिएर विवाद भएको थियो। हेर्दा–हेर्दै यो विवाद हातपातसम्म पुग्यो। आरोप छ, पूर्व सपा जिल्ला अध्यक्ष राम नगिना साहनीमाथि कुटपिट गरियो र उनलाई थप्पड प्रहार गरियो। घटनाको भिडियो पनि सार्वजनिक भएको छ। विवादपछि पार्टीले अनुशासनहीनताको आरोपमा अंशुमन सिंहलाई निष्कासित गरेको थियो। समाजवादी पार्टीका राष्ट्रिय अध्यक्षका निजी सचिव गङ्गारामले उक्त कारबाहीको सम्बन्धमा आइतवार पत्र जारी गरेका छन्। उनले भने, ''पार्टी नेतृत्वले गोरखपुरको घटनालाई गम्भीरता रूपमा लिएको छ भने सङ्गठनमा अनुशासन सर्वोच्च प्राथमिकता अन्तर्गत गोरखपुरका सबै अग्र सङ्गठन एवं शाखाका पदाधिकारीहरूलाई हटाइएको छ। अब जिल्ला कार्यकारिणी, जिल्ला र महानगर स्तरका प्रमुख पदाधिकारी एवं विभिन्न अग्र सङ्गठनहरूलाई हटाइएपछि गोरखपुरमा नयाँ रूपमा सपाको सङ्गठन गठन गरिनेछ।

यूएईका उपप्रधानमन्त्री क्याप्टेन मच्छरलाई भेट्न अस्पतालमा

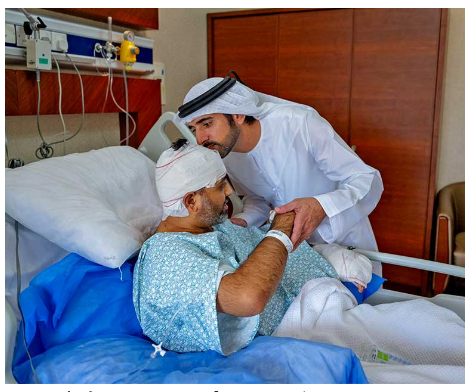

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः युएईका उपप्रधानमन्त्री हमदान बिन मोहम्मदले अस्पतालमा 'फ्लाईदुबई' का पाइलट क्याप्टेन स्मित मच्छरसँग भेट गरे। उनले गत ३० सेप्टेम्बरमा तेल अभिभका लागि उडेको विमानमाथि भएको आक्रमणको समयमा क्याप्टेनले देखाएको साहसिक कार्यका लागि प्रशंसा र कदर व्यक्त गरे।

उपप्रधानमन्त्रीले विमान दुर्घटना गराउने प्रयासका बेला भारतीय पाइलटले प्रदर्शन गरेको जिम्मेवारीबोध र सावधानीको चर्चा गर्दै उनको बहादुरीको प्रशंसा गरे। युएईलाई जीवनको राष्ट्र को संज्ञा दिँदै उपप्रधानमन्त्रीले क्याप्टेन मच्छर हाम्रो राष्ट्रको कथा को एक हिस्सा भएकोमा गर्व व्यक्त गरे। क्याप्टेन स्मित मच्छरसँगको भेटका क्रममा उनी यस्ता फ्लाईदुबई पाइलट हुन् जसले साहस, जिम्मेवारी र मानव जीवनप्रतिको हेरचाहको उच्चतम नमुना प्रस्तुत गरे। हाम्रो र राष्ट्रको नेतृत्वको तर्फबाट उनलाई पूर्ण कदर र प्रशंसा छ। उनी हाम्रो टोलीको हिस्सा हाम्रो राष्ट्रको कथाको हिस्सा र युएईले प्रतिनिधित्व गर्ने मूल्यमान्यताको हिस्सा हुनुमा हामीलाई गर्व छ। जुन करुणाको राष्ट्र हो। शान्तिको राष्ट्र हो र जीवनको राष्ट्र हो, उनले एक्समा लेखेका छन्।

भारत र यूएईको रणनीतिक गठबन्धन सशक्त भएको छः विदेश मन्त्रालय

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः नयाँ दिल्लीमा सेप्टेम्बरमा आयोजन भएको १८औँ ब्रिक्स शिखर सम्मेलनले विश्व अर्थतन्त्रको शक्ति सन्तुलनमा आइरहेको ठूलो परिवर्तनलाई सङ्केत गरेको विदेश मन्त्रालयले बताएको छ जसमा भारत र संयुक्त राज्य अमिरातको सम्बन्धको चर्चा गरिएको छ। ब्रिक्सको २०औँ वार्षिकोत्सवको प्रतिवेदन जारी गर्दै मन्त्रालयले भनेको छ, यो गठबन्धमा उत्थानशीलता, नवप्रवर्तन, सहकार्य र दिगोपनका लागि निर्माण भन्ने नाराका साथ आयोजना भइरहेको यस सम्मेलनमा भारत र संयुक्त अरब इमिरेट्स (यूएई) बीचको बढ्दो रणनीतिक तथा आर्थिक साझेदारीले एउटा प्रभावकारी नमुना प्रस्तुत गरेको छ। सन् २०२५–२०२६ को आर्थिक वर्षमा यी दुई देशबीचको द्विपक्षीय व्यापार १०१.२५ अर्ब अमेरिकी डलर पुगेको छ। यो लगातार दोस्रो वर्ष हो जसमा व्यापार १०० अर्ब डलरभन्दा माथि रहेको छ र दुवै देशले सन् २०३२ सम्ममा यसलाई २०० अर्ब डलर पुर्याउने महत्त्वाकाङ्क्षी लक्ष्य राखेका छन्। सन् २०२२ मा लागू भएको 'व्यापक आर्थिक साझेदारी सम्झौता' (सीईपीए), 'भारत मार्ट', 'भर्चुअल ट्रेड कोरिडोर' र 'इन्डिया–मिडल इस्ट–युरोप इकोनोमिक कोरिडोर' (आईएमईसी) जस्ता परियोजनाहरूले यो सम्बन्धलाई परम्परागत व्यापारबाट माथि उठाएर गहिरो रणनीतिक तहमा पुर्याएका छन्। तर, भारत र यूएईबीच यति धेरै घनिष्ठता किन र कसरी हुँदै छ? यो आलेखले विभिन्न विश्लेषणात्मक परिदृष्यहरूको प्रयोग गर्दै यस बहु आयामिक साझेदारीको गहिरो चिरफार गर्नेछ। भारत र यूएईबीचको सम्बन्धलाई आर्थिक, प्राविधिक र ऊर्जा सुरक्षाको दृष्टिकोणबाट विश्लेषण गर्दा यो एक्काइसौँ शताब्दीकै सबैभन्दा उन्नत साझेदारीमध्ये एक भएको निष्कर्षमा पुग्न सकिन्छ। आर्थिक र वित्तीय प्रविधिको क्षेत्रमा यी दुई देशले मारेको फड्को विश्वव्यापी 'डि–डलराइजेसन' (डलरको निर्भरता घटाउने) रणनीतिको एउटा सफल उदाहरण बनेको छ। वित्तीय प्रविधिका विशेषज्ञहरूका अनुसार, भारतको 'युनिफाइड पेमेन्ट्स इन्टरफेस' (यूपीआई) र यूएईको 'आनी' तथा 'जयवान' कार्ड प्रणालीबीचको एकीकरण सामान्य प्राविधिक सम्झौता मात्र होइन। यसले दुई देशबीच हुने अर्बौं डलरको रेमिट्यान्स र व्यापारिक भुक्तानीलाई परम्परागत 'स्विफ्ट' प्रणालीभन्दा बाहिरबाट डलरको मध्यस्थताबिना सीधै भारतीय रुपैयाँ र इमिरेटी दिर्हाममा राफसाफ गर्ने क्रान्तिकारी संयन्त्र तयार पारेको छ। 'लोकल करेन्सी सेटलमेन्ट' (एलसीएस) प्रणालीको स्थापनाले दुवै देशका व्यापारीहरूको विनिमय लागत घटाएको छ भने पश्चिमा वित्तीय प्रणालीमाथिको निर्भरतालाई रणनीतिक रूपमा कम गरेको छ। जब दुई देशले एक अर्काको मुद्रामा सीधै व्यापार गर्न थाल्छन्, त्यसले ती देशहरूबीचको सार्वभौम विश्वास उच्चतम विन्दुमा पुगेको प्रमाणित गर्छ। व्यापारिक र लजिस्टिक दृष्टिकोणबाट हेर्दा, भारत र यूएईबीचको साझेदारीले विश्वव्यापी आपूर्ति शृङ्खलाको परम्परागत नक्सालाई नै परिवर्तन गर्दै छ। दुबईमा निर्माणाधीन 'भारत मार्ट' यसको सबैभन्दा ज्वलन्त उदाहरण हो। यसलाई चिनियाँ व्यापारिक केन्द्र 'ड्रागन मार्ट' को काउन्टर रणनीतिको रूपमा हेरिएको छ। भारत मार्टले हजारौँ भारतीय साना तथा मझौला उद्योग (एमएसएमईहरू) हरूलाई मध्यपूर्व, अफ्रिका र युरोपसम्म आफ्ना उत्पादनहरू सीधै बेच्न सक्ने एउटा विशाल र एकीकृत 'हब' प्रदान गर्नेछ। यसले भारतीय उत्पादनहरूको विश्वव्यापी पहुँचलाई सस्तो र छिटो बनाउनेछ। भारत र यूएईबीचको यो घनिष्ठता पश्चिमा शक्ति (विशेष गरी अमेरिका) को रणनीतिक चासोलाई मध्यपूर्वमा बलियो बनाउने औजार हो वा, यो ब्रिक्स मार्फत पश्चिमा प्रभुत्वलाई चुनौती दिने वैकल्पिक विश्व व्यवस्थाको निर्माण हो ?

एउटा दृष्टिकोणले तर्क गर्छ कि यो गठबन्धन पूर्ण रूपमा पश्चिमा–समर्थित हो। 'इन्डिया–मिडल इस्ट–युरोप इकोनोमिक कोरिडोर' (आईएमईसी) लाई चीनको महत्त्वाकाङ्क्षी 'बेल्ट एन्ड रोड इनिसिएटिभ' (बीआरआई) को प्रत्यक्ष काउन्टरका रूपमा अमेरिका र युरोपले अघि बढाएका हुन्। यस परियोजनामा भारत र यूएई मुख्य नोड हुन्।

आन्दोलन र प्रदर्शनले फेरि तात्दैछ भारतीय राजनीति, मोदी र चुनाउ आयोग निशानामा

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबरः भारतका सडक फेरि तात्न थालेका छन्। केही महिनाअघि परीक्षा प्रश्नपत्र चुहावट र शिक्षा प्रणालीमा सुधारको माग गर्दै सडकमा उत्रिएको युवाहरूको 'ककरोच जनता पार्टी' अर्थात् 'सीजेपी' अहिले देशको निर्वाचन प्रणालीतर्फ केन्द्रित भएको छ। शुक्रवार, २ अक्टोबर २०२६ मा मुम्बईमा सीजेपीका समर्थकहरूले ठुलो प्रदर्शन गर्दै भारतका प्रमुख निर्वाचन आयुक्त ज्ञानेश कुमारको राजीनामा मागे। त्यही दिन नयाँदिल्लीको जन्तरमन्तरमा निर्वाचन आयोगविरुद्ध प्रदर्शन गर्न पुगेका विद्यार्थी, नागरिक समाजका प्रतिनिधि तथा विपक्षी दलका समर्थकलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लियो। विभिन्न रिपोर्टअनुसार दिल्लीमा मात्रै सयौँ प्रदर्शनकारी पक्राउ परे वा हिरासतमा लिइए।

सीजेपीको नयाँ आन्दोलनको केन्द्रमा मतदाता सूचीको विशेष गहन पुनरावलोकन (स्पेसियल इन्टेन्सिभ रिभिजन–एसआईआर) रहेको छ। निर्वाचन आयोगले मतदाता सूचीबाट अयोग्य, मृत, दोहोरिएका वा स्थान परिवर्तन गरेका मतदाताको विवरण हटाउने र योग्य नागरिकलाई सूचीमा समावेश गर्ने नियमित प्रक्रियाको हिस्सा भएको बताउँदै आएको छ। तर विपक्षी दल, नागरिक समूह र सीजेपीले यसै प्रक्रियामार्फत ठुलो सङ्ख्यामा योग्य मतदाताको नाम हटाइएको आरोप लगाएका छन्।

यही विवादले अहिले भारतमा एउटा गम्भीर प्रश्न जन्माएको छ : मतदानको अधिकार सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी बोकेको निर्वाचन आयोगमाथि नै जब प्रश्न उठ्न थाल्छ, त्यसको जवाफ सडकबाट खोजिनु कति ठुलो राजनीतिक र लोकतान्त्रिक घटनाको सङ्केत हो?

अब शिक्षा होइन, मतदाता सूची किन?

शिक्षामन्त्रीको राजीनामापछि सीजेपीका सडक प्रदर्शन केही समय शान्त भए। तर सेप्टेम्बरमा निर्वाचन आयोगसँग जोडिएको अर्को विवाद बाहिर आयो। भारतमा करिब एक अर्ब मतदाताको विवरण पुनरावलोकन गर्ने प्रक्रिया अघि बढिरहेको छ। निर्वाचन आयोगले यसलाई मतदाता सूची शुद्धीकरणको अभियानका रूपमा व्याख्या गरेको छ। यसको घोषित उद्देश्य योग्य नागरिक छुट्न नदिने र अयोग्य व्यक्तिको नाम हटाउने हो।

तर यही प्रक्रियामा ठुलो सङ्ख्यामा मतदाताको नाम प्रारम्भिक सूचीबाट बाहिरिएको विवरण सार्वजनिक भएपछि विवाद चर्कियो। विभिन्न सञ्चारमाध्यमले प्रकाशित गरेको विवरणअनुसार प्रारम्भिक सूचीबाट करिब १३ करोड मानिसको नाम छुटेको रिपोर्ट गरिएको थियो। आयोगको प्रक्रियाअनुसार नाम छुटेका व्यक्तिले आफ्नो योग्यता प्रमाणित गरेर पुनः नाम समावेश गराउनुपर्ने अवस्था आएको बताइएको छ।

तर प्रारम्भिक सूचीबाट नाम छुट्नु भनेको ती सबै व्यक्तिले स्थायी रूपमा मतदानको अधिकार गुमाइसकेका छन् भन्ने होइन। उनीहरूले दाबी र आपत्ति प्रक्रियामार्फत आफ्नो नाम पुनः समावेश गराउन सक्छन्। निर्वाचन आयोगले पनि योग्य नागरिकलाई सूचीमा समावेश गर्ने प्रक्रिया जारी रहेको बताएको छ। तर आन्दोलनकारीहरूको प्रश्न भने यही प्रक्रियाको पहुँच, पारदर्शिता र व्यावहारिक कठिनाइसँग सम्बन्धित छ।

यदि कुनै गरिब, ग्रामीण, प्रवासी वा कागजात जुटाउन कठिनाइ हुने नागरिकको नाम सूचीबाट हट्यो भने उसले आफ्नो नागरिकता वा मतदाता योग्यता प्रमाणित गरेर पुनः नाम दर्ता गराउन सक्छ कि सक्दैन ? यदि ठुलो सङ्ख्यामा नागरिक एकैपटक सूचीबाट बाहिरिए भने निर्वाचनअघि उनीहरूको दाबीमाथि समयमै सुनुवाइ हुन्छ कि हुँदैन ? यही प्रश्नले विवादलाई निर्वाचन आयोगको प्रशासनिक प्रक्रियाबाट लोकतान्त्रिक अधिकारको बहसमा पुर्याएको छ।

सीजेपीले के मागेको छ ?

सेप्टेम्बर २४ मा सीजेपीले ज्ञानेश कुमारलाई ४८ घण्टाभित्र राजीनामा दिन माग गरेको थियो। राजीनामा नदिए देशव्यापी आन्दोलन र दिल्लीमा अनिश्चितकालीन धर्ना गर्ने चेतावनी दिइएको थियो।

सीजेपीको मुख्य आरोप एसआईआर प्रक्रियामा अनियमितता भएको, मतदाता सूची व्यवस्थापनमा पारदर्शिता नभएको र निर्वाचन आयोगको नेतृत्वले उठेका प्रश्नको पर्याप्त जवाफ नदिएको भन्ने छ।

सीजेपीले आयोगका आन्तरिक आपत्तिसम्बन्धी रिपोर्टलाई पनि आफ्नो मागको आधार बनाएको छ। त्यसैले अहिलेको आन्दोलन केवल 'मतदाता सूचीमा नाम छुट्यो' भन्ने व्यक्तिगत गुनासोको समूह होइन। यसले निर्वाचन व्यवस्थापन गर्ने संस्थाको स्वतन्त्रता, पारदर्शिता र जवाफदेहितालाई केन्द्रमा ल्याएको छ।

मुम्बईदेखि दिल्लीसम्म फैलियो प्रदर्शन

यसअघि २ अक्टोबरलाई सीजेपीले नयाँ चरणको आन्दोलनको सुरुवातका रूपमा अघि सारेको थियो। मुम्बईको शिवाजी पार्कमा ठुलो सङ्ख्यामा युवा तथा समर्थक भेला भए। प्रहरीले प्रदर्शनका लागि अनुमति नदिएको भए पनि प्रदर्शनकारीहरू त्यहाँ पुगे। उनीहरूले ज्ञानेश कुमारको राजीनामा र निर्वाचन प्रक्रियामा सुधारको माग गरे।

दिल्लीमा भने सुरक्षा व्यवस्था अझ कडा बनाइएको थियो। जन्तरमन्तर वरिपरि ठुलो सङ्ख्यामा प्रहरी परिचालन गरियो। प्रदर्शनकारीलाई बसमा राखेर हटाइएको र सयौँलाई हिरासतमा लिइएको रिपोर्ट आएको छ। केही रिपोर्टअनुसार विपक्षी नेताहरू र विद्यार्थी सङ्गठनका सदस्यसमेत नियन्त्रणमा परेका थिए।

यसले आन्दोलनलाई अर्को आयाम दिएको छ। मतदाता सूचीको विवादसँगै शान्तिपूर्ण प्रदर्शन गर्ने अधिकारको प्रश्न। सरकार र प्रशासनका लागि सार्वजनिक सुरक्षा तथा निषेधाज्ञा व्यवस्थापन महत्त्वपूर्ण विषय हो। प्रदर्शनकारीका लागि भने आफ्ना माग राख्ने संवैधानिक अधिकार महत्त्वपूर्ण छ। यही दुई दृष्टिकोणबिचको तनावले दिल्लीको सडकलाई थप संवेदनशील बनाएको छ।

विपक्षी दल पनि सडकमा

सीजेपीको आन्दोलनसँगै भारतका विपक्षी दलहरू पनि निर्वाचन आयोगविरुद्ध सडकमा आउने घोषणा गरिरहेका छन्। काङ्ग्रेससहित विपक्षी दलहरूको गठबन्धनले अक्टोबर ६ मा निर्वाचन आयोगको कार्यालयतर्फ मार्च गर्ने योजना सार्वजनिक गरेको छ। उनीहरूले ज्ञानेश कुमारको राजीनामा मागिरहेका छन्।

तर सीजेपी र विपक्षी दल एउटै राजनीतिक संरचना होइनन्। अनि अहिलेको आन्दोलन पनि केवल परम्परागत सत्ता–प्रतिपक्ष सङ्घर्ष मात्र होइन। बरु यसमा नयाँ पुस्ताको राज्य संस्थाप्रतिको विश्वास, रोजगारी, शिक्षा, डिजिटल शासन र लोकतान्त्रिक अधिकारबारे बढ्दो चासो पनि जोडिएको छ।

वर्ष–२०; अङ्क–२७०; वि.सं. २०८३, असोज १९ गते; गान्तोक, सोमवार, ५ अक्टोबर, २०२६

सानोतिनो असफलतामा जो डराउँछन्, उनीहरू जीवनभर मूकदर्शक बनिरहन्छन् ।

❑ प्लेटो

सम्पादकीय

मुख्य चुनाउ आयुक्तको राजीनामाको माग

ज्ञानेश कुमार... गत केही दिनदेखि तपाईँले यो नाम कैयौँचोटि सुन्नु भयो होला। सीजेपीले उनलाई गद्दार भन्दैछ, केजरीवालले पक्राउको माग गर्दैछन् र राहुल गान्धीले उनलाई देशद्रोहीको संज्ञा दिएका छन्। यो घमासानको पछाड़ि *इण्डियन एक्सप्रेस*–को एउटा खोजी रिपोर्ट अघि आएको छ, जसले गर्दा चुनाउ आयोगभित्र गड़बड़ी रहेको स्पष्ट भएको छ।

आखिर चुनाउ आयोगभित्र यस्तो के हुँदैछ भन्नेबारे सहज भाषामा पूरा कथा बुझौँ...

जून, २०२५ मा चुनाउ आयोगले मतदाता सूचीमा सुधारका लागि विशेष गहण पुनरीक्षण (एसआईआर) शुरु गरेको छ। सुधारपछि आएको पहिलो मसौदा मतदाता सूचीबाट देशभरिमा १३ करोड़भन्दा अधिक नाम हटाइएको छ। विपक्षीले भाजपालाई फाइदा पुऱ्याउन आयोगले मनमानी ढङ्गमा भोट काटेको आरोप लगाउँदै आएका छन्। २३ सेप्टेम्बर, २०२६ मा *इण्डियन एक्सप्रेस*मा प्रकाशति पड्तालअनुसार दुई चुनाउ आयुक्त सुखबीर सिंह सन्धु र विवेक जोशीले एसआईआरलाई लिएर गत १० महिनामा कम्तीमा १४ चोटि आधिकारिक आपत्ति दर्ता गरेका थिए। कैयौँ अवसरमा दुवै आयुक्तलाई आयोगको नाममा भएको फैसलाको जानकारीसमेत थिएन। रिपोर्टअनुसार सन्धुले भने, ''चुनाउ आयोगले मेरो र जोशीको लिखित सल्लाहविरुद्ध 'गैरकानुनी' काम गरेको छ।''

१८ वर्षभन्दा अधिक उमेरका व्यक्तिले मतदाता सूचीमा आफ्नो नाम सामेल गर्न फारम–६ भर्नुपर्छ। त्यसमा कैयौँ जानकारी दिनुपर्छ। यस्तो पनि सोधिन थाल्यो– ''के मतदाताका माता–पिता वा बाजे–बोजु यसअघि भएको एसआईआरको सूचीमा सामेल थिए?'' फारम भर्दा ती प्रश्नको जवाब दिन आवश्यक थियो। विवेक जोशीले भनेका थिए, ''फारम–६ लाई यसरी परिवर्तन गर्न सकिँदैन। यसका लागि सरकारले नियम परिवर्तन गर्नुपर्छ। सन्धुले पनि उनको यस कुरामाथि सहमति जनाएका थिए। १३ अगस्तमा सन्धुले आधिकारिक रूपमा भनेका थिए, ''यस अनाधिकृत र गैरकानुनी रूपमा जोड़िएको प्रश्नलाई तुरुन्तै हटाइनुपर्छ, तर २१ सेप्टेम्बरसम्म उक्त प्रश्न यथावत् नै थियो।

चुनावी क्षेत्रको स्थानीय मतदाता सूची त्यहाँका निर्वाचन पञ्जीकरण अधिकारी, ईआरओले तयार गर्छन्। सामान्य रूपमा महकुमा अधिकारी नै सम्बन्धित क्षेत्रका ईआरओ हुन्छन्। यो मतदाता सूची आयोगको सफ्टवेयर ECINet (पूर्ववत् ERONet) मा हुन्छ। अगस्तमा सन्धुले राज्यका कैयौँ चुनाउ अधिकारीले आफूलाई ERONet पोर्टलसम्म पूरा एक्सेस प्राप्त नगरेको जानकारी दिएको बताए। सन्धुले भने, ''मैले चुनाउ आयोगकी आईटी महानिर्देशक सीमा खन्नालाई कैयौँचोटि ती अधिकारीहरूले कानूनद्वारा प्रदत्त काम गर्ने स्वतन्त्रता र एक्सेस प्राप्त नगरेको विषयबारे सूचित गरेको थिएँ।''

पश्चिम बङ्गालमा एसआईआरअवधि ६० लाख मतदाताको नाममा लेखिएको 'लजिकल गड़बड़ी' अर्थात् उनीहरूको जानकारी मिलान गर्न समस्या आएको थियो। सर्वोच्च न्यायालयले न्यायिक अधिकारीलाई यसमाथि फैसला गर्न काम दियो। तीमध्ये २७ लाख मतदाताको नाम पछि चुनाउ आयोगले हटाएको थियो। त्यसपछि सर्वोच्च न्यायालयले ती मतदाताको अपील सुन्ने काम उच्च न्यायालयका सेवानिवृत्त न्यायाधीशको न्यायाधिकरणलाई सुम्पियो। गत साता चुनाउ आयोगले कोर्टलाई भन्यो, ''ट्रिब्युनलमा ३८ लाख अपील लम्बित थिए। तीमध्ये २२.२१ लाख अपील ती मतदाताहरूको रहेको थियो, जसले आफ्नो नाम सामेल गर्न चाहन्थे। त्यहीँ १६.१० लाख अपील ती मतदाताविरुद्ध थियो, जसलाई न्यायिक अधिकारीले पहिलो सूचीमै सामेल गरिसकेका थिए अर्थात् ती १६.१० लाख अपीलमा सूचीमा सामेल मानिसहरूको भोट काट्न भनिएको थियो।''

सन्धुले भने,''चुनाउ आयोगले ती मतदाताविरुद्ध अपील गर्दै थियो, जसलाई स्वयं न्यायिक अधिकारीले सूचीमा सामेल गरेको थियो।'' वास्तवमा, चुनाउ आयोगले कोर्टलाई ती अपील कसले दर्ता गरेका हुन् भन्नेबारे बताएन। एसआईआरमा गड़बड़ी आएपछि कर्नाटकमा खण्डस्तरीय अधिकारीलाई घर–घर गएर एसआईआर अभियान चलाउन र नियम कड़ाइका साथ पालन गर्न निर्देश दिइएको थियो। अपील दर्ता गर्न हेतु अधिकार कोसित निहित छ भन्नेबारे पनि न्यायालयलाई बताइएन। सन्धुअनुसार उनले जोशी र पश्चिम बङ्गालका तत्कालीन मुख्य चुनाउ अधिकारी, सीईओलाई पनि अपील दर्ता गर्ने प्रकियाको कुनै जानकारी नरहेको बताए।

२५ मई, २०२६ मा पश्चिम बङ्गालका सीईओ मनोज अग्रवाललाई त्यहाँबाट हटाएर राज्यका मुख्य सचिव बनाइएको थियो। उनको यस नियुक्तिमाथि पनि कैयौँ प्रश्न खड़ा भएका थिए। उनको स्थानमा नीलम मीनालाई सीईओ बनाइएको थियो। सन्धुले चुनाउ आयोगका केही अधिकारीलाई पत्र लेखेर आयोगको तर्फबाट अपील दर्ता गर्नेबारे जानकारी मागेका थिए। उनले यसो लेखेका थिए, ''आयोगको तर्फबाट अपील दर्ता गर्ने अधिकार कसको थियो र यसको अनुमति कसले दिएको थियो?।'' २९ जनवरीमा सर्वोच्च न्यायालयले भनेको थियो,''जुन मतदाताको मामिलामा 'लजिकल गड़बड़ी' छ, उनीहरूलाई दस्तावेज जमा गर्ने र अन्तिम मतदाता सूची आउनअघि आफ्नो पक्ष राख्ने मौका दिइयोस्।'' गोवाका ईआरओलाई यस्ता मामिलाको सुनवाइ र दस्तावेजको आधारमा ९७ मतदाता अन्तिम मतदाता सूचीमा जोड्न योग्य पाए, तर सफ्टवेयरमा नाम जोड्ने कुनै तरिका थिएन।

आमा सशक्तिकरण योजना

आमाको हात बलियो हुँदा परिवार र समाज बलियो हुन्छ

✍ वन्दना भट्टराई

आमा केवल परिवारको आधार होइनन्, उनी समाज निर्माणकी मौन शिल्पकार हुन्। वर्षौँदेखि परिवार, सन्तान र समाजका लागि आफ्नो इच्छा र आवश्यकता त्याग्दै आएका सिक्किमका आमाहरूलाई सम्मान, आत्मनिर्भरता र आर्थिक अधिकारसँग जोड्ने प्रयासका रूपमा मुख्यमन्त्री प्रेमसिंह तामाङको परिकल्पनामा शुरु भएको सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजना आज हजारौँ आमाको जीवनमा भरोसा र आत्मसम्मानको नयाँ आधार बनेको छ।

सिक्किमका आमाहरूको त्याग, समर्पण र परिवार तथा समाज निर्माणमा उनीहरूले निर्वाह गर्दै आएको भूमिकालाई सम्मान गर्दै शुरु गरिएको सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजना आर्थिक सहायता वितरण गर्ने कार्यक्रम मात्र होइन, महिलाको आत्मनिर्भरता र सम्मानसँग जोड़िएको सामाजिक पहलका रूपमा स्थापित हुँदै गएको छ। योजनाअन्तर्गत लगभग ३२ हजार आमालाई वार्षिक ४० हजार आर्थिक सहायता प्रदान गरिँदै आएको छ। यसै योजनाअन्तर्गत ३ सेप्टेम्बर, २०२६ को दिन सबै समष्टिमा लाभार्थीहरूलाई चेक हस्तान्तरण गर्ने कार्य गरियो।

यस योजनाको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण पक्ष यसको आर्थिक सहयोगभन्दा परको उद्देश्य हो। आमाको हातमा प्रत्यक्ष आर्थिक स्रोत पुग्नु भनेको परिवारभित्र उनको निर्णय क्षमता, आत्मविश्वास र आर्थिक भूमिकालाई बलियो बनाउनु हो। आफ्नो आवश्यकता पूरा गर्न, बालकबालिकाको शिक्षा तथा स्वास्थ्यमा सहयोग गर्न वा घरायसी आवश्यकतामा योगदान गर्न सक्ने आर्थिक आधारले आमालाई परिवारको आश्रित सदस्यको रूपमा मात्र होइन, परिवारको आर्थिक व्यवस्थापनमा सक्रिय साझेदारका रूपमा स्थापित गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ। यही कारण आमा सशक्तिकरण योजनालाई आर्थिक, सामाजिक र भावनात्मक आत्मनिर्भरताको माध्यमका रूपमा हेर्न सकिन्छ। आर्थिक रूपमा केही सहज हुँदा आमाको आत्मविश्वास बढ्छ; सामाजिक रूपमा आफ्नो योगदानको सम्मान पाउँदा उनको पहिचान अझ बलियो हुन्छ र परिवार तथा समाजले उनको भूमिकालाई औपचारिक रूपमा स्वीकार गर्दा भावनात्मक सम्मानको अनुभूति हुन्छ। मुख्यमन्त्री स्वयंले यो योजनाको उद्देश्य आमाहरूको आर्थिक स्वतन्त्रता र परिवारको स्थायित्वसँग जोड़िएको बताउँदै आएका छन्।

यस पहलसँग जोड़िएको अर्को महत्त्वपूर्ण पक्ष आमा सम्मान दिवस हो। १० अगस्तलाई आमा सम्मान दिवसका रूपमा मनाउने निर्णयले आमाप्रतिको सम्मानलाई एउटा सार्वजनिक सामाजिक संस्कारको स्वरूप दिएको छ। यो दिन यसअघि जनउन्मुक्ति दिवसका रूपमा मनाइँदै आएको थियो। २०१८ मा तत्कालीन एसकेएम अध्यक्ष तथा वर्तमान मुख्यमन्त्री प्रेमसिंह तामाङको कारावासबाट रिहाइ भएको दिनसँग जोड़िएको उक्त अवसरलाई २०२५ देखि आमाहरूलाई समर्पित गरिएको हो।

यस वर्षको आमा सम्मान दिवसले सम्मानलाई अझ व्यापक बनाएको छ। राज्यका ३२ वटै विधानसभा क्षेत्रबाट एक–एक आमालाई ५१ हजारसहित आमा सम्मान पुरस्कार प्रदान गरिएको छ साथै आमाको खातामा आएको सहयोगलाई जिम्मेवार ढङ्गले व्यवस्थापन गर्न प्रोत्साहित गर्दै प्रत्येक जिल्लाबाट तीन उत्कृष्ट आमा खाता धारकलाई क्रमशः २ लाख, एक लाख र ५० हजार पुरस्कार प्रदान गरिएको छ। कुल १८ आमालाई यस्तो सम्मान दिइयो।

यसले एउटा महत्त्वपूर्ण सन्देश दिन्छः सरकारी सहयोग प्राप्त गर्नु मात्र पर्याप्त होइन, त्यसलाई सही ढङ्गले उपयोग गरेर जीवनमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउनु पनि उत्तिकै महत्त्वपूर्ण छ। आर्थिक सहयोगलाई बचत, शिक्षा, स्वास्थ्य वा आयआर्जनका क्षेत्रमा प्रयोग गर्ने संस्कार विकास गर्न सकेमा यस्तो योजना दीर्घकालीन सशक्तिकरणको आधार बन्न सक्छ।

> “आर्थिक रूपमा केही सहज हुँदा आमाको आत्मविश्वास बढ्छ; सामाजिक रूपमा आफ्नो योगदानको सम्मान पाउँदा उनको पहिचान अझ बलियो हुन्छ र परिवार तथा समाजले उनको भूमिकालाई औपचारिक रूपमा स्वीकार गर्दा भावनात्मक सम्मानको अनुभूति हुन्छ।”

अब आगामी वर्षदेखि करिब ५० हजार आमालाई योजनाको दायरामा ल्याउने लक्ष्य सार्वजनिक गरिएको छ। 'आमा सम्मान' यो विस्तारसँगै योजनाको प्रभाव पनि ठूलो हुनेछ। तर, सङ्ख्या बढ्नुका साथै लाभार्थी छनोट, रकमको नियमितता, पारदर्शिता, वित्तीय साक्षरता र रकमको उत्पादनशील उपयोगमा पनि निरन्तर ध्यान दिनु आवश्यक हुनेछ। अन्ततः आमालाई सम्मान गर्ने सबैभन्दा प्रभावकारी तरिका केवल एक दिन सम्मान गर्नु होइन; उनलाई आफ्नै खुट्टामा उभिन सक्ने आधार दिनु हो। आमा सशक्तिकरण योजनाको मूल महत्त्व यहीँ छ। जब आमाको हातमा आर्थिक शक्ति पुग्छ, त्यसले केवल एउटा व्यक्तिको जीवन बदल्दैन त्यसको प्रभाव बालकबालिका, परिवार हुँदै समाजसम्म पुग्छ। त्यसैले आमालाई दिइने आर्थिक सहयोगलाई खर्चका रूपमा मात्र होइन, परिवार र भविष्यमा गरिएको सामाजिक लगानीका रूपमा बुझिनुपर्छ।

नाटक 'अनि देवराली रुन्छ'का सर्जक

मनबहादुर मुखियालाई राम्रोसँग बुझ्न चाहेँ

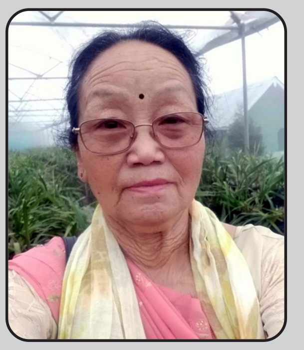

✍ विष्णु ठकुरी

दिलाराम, खरसाङ

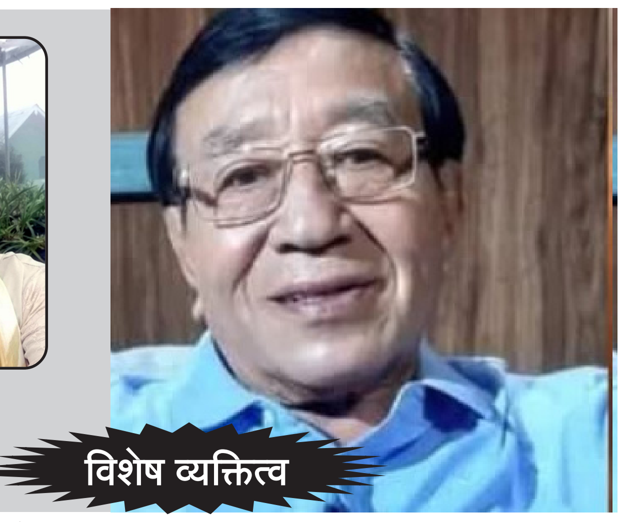

गत २ अक्टोबरको रहल...

अन्य नाटक र निरन्तर यात्रा

सन् १९७१ मा गोर्खा दुःख निवारक सम्मेलनमा 'अनुराग' र 'तर क्षितिज हाँस्दैन' जस्ता लघु नाटक मञ्चित भए। त्यसपछि 'अनि देवराली रुन्छ', 'फेरि इतिहास दोहोरिन्छ', 'असत्यम् अशिवम् असुन्दरम्', 'पैँचो मागेको विश्वास', 'विद्रोही राजरक्त' लगायतका नाटकहरू विभिन्न समयमा मञ्चन भए। सन् १९७५ मा हिमालयन कला मन्दिरको रजत जयन्तीका अवसरमा 'क्रसमा टाँगिएको जिन्दगी' मञ्चित भयो। पछि यही नाटक काठमाडौँको राष्ट्रिय नाचघरमा पनि मञ्चन भयो। सांस्कृतिक संस्थानका तत्कालीन महाप्रबन्धक नारायणगोपालको आग्रहमा हरिप्रसाद रिमालको निर्देशन तथा चन्द्रराज शर्माको सङ्गीतमा मञ्चित उक्त नाटकमा महेश थापा, सुषमा शाही, गौतमरत्न तुलाधर, दीपा न्यौपाने, मदनकृष्ण श्रेष्ठ, अशोक चालिसेलगायतले अभिनय गरेका थिए।

वरिष्ठ साहित्यिक व्यक्तित्व तथा चलचित्र निर्माता–निर्देशक प्रकाश सायमीले आफ्नो भिडियो चर्चापरिचर्चामा 'क्रसमा टाँगिएको जिन्दगी' को सफलताको चर्चा गर्नुभएको छ। उहाँका अनुसार उक्त नाटकबाट प्राप्त आम्दानीले सांस्कृतिक संस्थानका महाप्रबन्धकले कारसमेत किन्न सक्ने अवस्था बनेको थियो। सायमीका अनुसार मनबहादुर मुखियाको नाट्य सफलताबाट प्रभावित भएर साहित्यकार तथा वाङ्मय शताब्दी पुरुष सत्यमोहन जोशीले पनि 'फर्केर हेर्दा' नाटक लेख्नुभएको थियो, जुन नेपाल प्रज्ञा–प्रतिष्ठानको तत्त्वावधानमा राष्ट्रिय नाचघरमा मञ्चन भएको थियो। चलचित्र निर्माता रघु शाह पनि मुखियाको नाटकबाट प्रभावित भई नाटक लेखनतर्फ आकर्षित भएको उहाँले बताउनुभएको छ। प्रकाश सायमीले नेपालमा कमजोर हुँदै गएको नाट्यजगतलाई बलियो आधार दिन मनबहादुर मुखियाको योगदान महत्त्वपूर्ण रहेको धारणा पनि व्यक्त गर्नुभएको छ।

काठमाडौँसम्म फैलिएको नाट्ययात्रा

सन् १९७६ मा काठमाडौँमा पहिलोपटक नेपाल राजकीय प्रज्ञा–प्रतिष्ठानले 'अनि देवराली रुन्छ' निम्त्याएको थियो। नाटक हेर्न राजा, राजपरिवार, विशिष्ट विद्वान्, साहित्यकार तथा कलाप्रेमीहरूको उपस्थिति रहेको बताइन्छ। त्यस अवसरमा उहाँ राजाको हातबाट एक लाख रुपियाँ नगदसहित पुरस्कृत हुनुभएको उल्लेख छ। गोर्खा दुःख निवारक सम्मेलनबाहेक अन्य संस्थाबाट पनि उहाँका 'पैँचो मागेको विश्वास' र 'विद्रोही राजरक्त' मञ्चित भए। त्यसपछि उहाँ मेची तरेर स्थायी रूपमा नेपाल फर्कनुभयो। यी दुई कृति भने प्रकाशित नभएको उहाँ बताउनुहुन्छ।

'अनि देवराली रुन्छ' दार्जीलिङमा चारपटक मञ्चन भएको उल्लेख छ। सन् २००६ मा गोर्खा दुःख निवारक सम्मेलनको कौस्तुभ जयन्तीका अवसरमा अन्तिमपटक मञ्चन भएको थियो। त्यसबाहेक वरपरका गाउँहरू, कलकत्ता, खड्गपुर, मङ्पु, सुकेपोखरी, ढिगढ़ी, गान्तोक, बानरहाट, बाख्राकोट, कालेबुङ र काठमाडौँलगायत विभिन्न ठाउँमा यसको मञ्चन भएको थियो। काठमाडौँमा मात्र शिल्पी थिएटरमा चारपटक मञ्चन भएको र वीरगञ्ज, विराटनगर तथा पोखरामा पनि प्रदर्शन गरिएको उल्लेख छ।

काठमाडौँमा मञ्चित उनका अन्य नाटकहरूमा 'हराएका क्षितिजहरू', 'फेरि इतिहास दोहोरिन्छ', 'पैँचो मागेको विश्वास' र 'क्रसमा टाँगिएको जिन्दगी' रहेका छन्। उनका नाटकमा अभिनय गर्ने कलाकारहरूको सूची पनि लामो छ। पी. अर्जुन, मोहन विष्ट, पुकार गुरुङ, ललित तिवारी, बद्री खरेल, जीवन गुरुङ, भोज पराजुली, प्रह्लाद छेत्री, हेमन्त छेत्री, गणेश रिजाल, किरण ठकुरी, सत्यप्रिय योञ्जन, कालुसिंह रहनपहेली, विश्वमणि हिङमाङ, नकुल छेत्री, जीवन गिरी, उदय छेत्री, किशोर सिंह, के. बी. मोक्तान, जोगेश छेत्री, इन्द्रनारायण प्रधान, भरत बराइली, धनबहादुर मुखिया, गोपाल मुखिया, श्याम मुखिया, सन्तोष सुब्बा, ठेण्डुप भोटिया, प्रकाश शर्मा, इन्दु देवान, नीना प्रधान, मेनुका प्रधान, मीना योञ्जन, अलका प्रसाद, मरियममीत लेप्चा, पुष्प लकान्द्री, मीना प्रधान, मेनका ठकुरी, मनिका सिंह, बैजयन्ती लेप्चा, शान्ति छेत्री, पारु भोटिया, बसन्ती शर्मा, अनिता शर्मालगायत कलाकारहरूले उहाँका नाटकमा अभिनय गरेका छन्।

सङ्गीत र नृत्यतर्फ कर्म योञ्जन, कुमार सुब्बा, शान्ति ठटाल, अरुणा लामा, दावा ग्याल्मो, दुर्गा खरेल, शङ्कर गुरुङ, देवदत्त ठटाल आदि तथा प्राविधिकतर्फ डी. एस. गुरुङ, छत्र छेत्री, फुर्बा शेर्पा, श्यामकुमार छेत्री, एन. डी. लामा, सी. बी. सिंह, पदम थामी आदि सहभागी थिए। उनका अधिकांश नाटकमा नायिकाको भूमिका उनकी श्रीमती नीना प्रधानले निर्वाह गरेकी थिइन्। रङ्गमञ्चकै क्रममा उनीहरूको प्रेम सम्बन्ध विकसित भई विवाह भएको बताइन्छ।

अध्यापन र साहित्यिक जीवन

नेपाल फर्किएपछि मनबहादुर मुखियाले सिद्धार्थ वनस्थली स्कुल र अमर आदर्श विद्यालयमा अध्यापन गर्नुभयो। पछि उहाँहरू दुवैले पद्मकन्या क्याम्पसमा करिब बीस–एक्काइस वर्ष अध्यापन गर्नुभयो र अवकाश लिनुभयो। मनबहादुर मुखिया नेपालीका प्राध्यापक हुनुहुन्थ्यो भने उहाँकी श्रीमती नीना प्रधान अङ्ग्रेजीकी प्राध्यापिका हुनुहुन्थ्यो। उहाँहरूबाट सन्तान नभएको उहाँ बताउनुहुन्छ।

अध्यापन पेसामा जीवनको आधाभन्दा बढ़ी समय बिताए पनि साहित्यिक क्षेत्रमा उहाँ उत्तिकै सक्रिय रहनुभयो। 'गरिमा' का प्रबन्धक तथा साहित्यकार महेशप्रसाईसँगको कुराकानीमा उहाँले सन् १९६६ को 'जनदूत' पत्रिकामा 'स्वतन्त्रता अनि वियोग' कथा प्रकाशित गरेर साहित्य क्षेत्रमा पाइला राखेको बताउनुभएको छ। त्यसपछि 'अँध्यारोमा बाँच्नेहरू', 'अनि देवराली रुन्छ', 'फेरि इतिहास दोहोरिन्छ' र 'क्रसमा टाँगिएको जिन्दगी' लगायत कृतिहरू प्रकाशित भए। महेशप्रसाईसँगको अन्तरङ्ग वार्तामा मुखियाज्यूले नाटकलाई समय र स्थानसँग सम्बन्धित गतिशील विधाका रूपमा व्याख्या गर्नुभएको छ। स्वरूप, संरचना र कथ्य फरक भए पनि नाटक शाश्वत् हुन सक्ने उहाँको धारणा छ। उहाँका अनुसार गतिशील जलप्रवाहलाई सीमित शब्दमा थुनेर कुँजे पोखरी बनाउनु हुँदैन। नाट्य मञ्चन एउटा सामूहिक सिर्जनात्मक कार्य भएको बताउँदै उहाँले कलाचेतना, सौन्दर्यबोध र कल्पनाशक्तिलाई यथासम्भव प्रयोग गर्ने गरेको बताउनुभएको छ। म दर्शकका निम्ति नाटक लेख्छु भन्ने उहाँको धारणा छ। त्यसैले सहज सम्प्रेषणीय, वाचाल र दृश्यात्मक नाट्यरचना गर्न आफूले रुचाएको उहाँ बताउनुहुन्छ। उहाँका अनुसार आरोपित बौद्धिकता र जटिल शब्दले नाटकमा गतिरोध उत्पन्न गर्न सक्छ। निर्देशकले नाटकको सिर्जनात्मक समूहलाई संयोजन र समन्वय गर्दै आलेखलाई रङ्गमञ्चअनुकूल व्याख्या गर्छ। चरित्रका सानाभन्दा साना बान्की केलाउनेदेखि सङ्गीत, प्रकाश, ध्वनि, रङ्गमञ्च सज्जा तथा पर्दापछिका सम्पूर्ण पक्षमा निर्देशकको सुझबुझ आवश्यक हुन्छ।

उहाँको आफ्नै भनाइमा–म नाटकमा अभिनय गर्दिनँ, तर चरित्र नै भएर बाँच्छु। 'अँध्यारोमा बाँच्नेहरू' एकाङ्की सङ्ग्रहभित्रका चारवटै एकाङ्कीमा एकल अभिनय गरेर टाढ़ा–टाढ़ाका चियाबगान र बस्तीहरूमा समेत मञ्चन गरेको उहाँले बताउनुभएको छ।

नाट्यकर्ममा प्रयोगशीलता

समकालीन प्रयोगवादी चेतनाबारे प्रश्न गर्दा मुखियाज्यूले प्रयोगवादी नाटक गर्नु जोखिमपूर्ण काम भएको बताउनुभएको छ। रङ्गमञ्चमा केही नयाँ गरौँ भन्ने हुटहुटी भएपछि कुशल र कल्पनाशील रङ्गकर्मीहरूले गर्ने यस्तो प्रयास प्रशंसनीय हुने उहाँको धारणा छ। उहाँका अनुसार आफ्नो समयका नाट्य गतिविधिलाई गोर्खा दुःख निवारक सम्मेलन मात्र होइन, अन्य सङ्घ–संस्था, जोशिला रङ्गकर्मी तथा जाँगरिला आयोजक र प्रायोजकहरूले पनि चलायमान बनाएका थिए।

'अनि देवराली रुन्छ', 'तर क्षितिज हाँस्दैन', 'असत्यम् अशिवम् असुन्दरम्', 'फेरि इतिहास दोहोरिन्छ', 'अनुराग', 'पैँचो मागेको विश्वास', 'क्रसमा टाँगिएको जिन्दगी' र 'विद्रोही राजरक्त' जस्ता नाटकको सफलतामा दर्शकहरूको प्रतिक्रिया र सहभागिता नै महत्त्वपूर्ण रहेको उहाँ बताउनुहुन्छ।

दोलखादेखि दार्जीलिङ र काठमाडौँसम्म

नेपालको दोलखा जिल्लामा जन्मिएर भारतको दार्जीलिङमा अध्ययन गरी दार्जीलिङलाई कर्मभूमि बनाउनुभएका र अहिले काठमाडौँमा आएर बाँकी जीवन बिताइरहनुभएका मुखियाज्यूलाई महेशप्रसाईले यस यात्राबारे सोध्दा उहाँले अत्यन्तै अर्थपूर्ण जवाफ दिनुभएको छ– ''दोलखाले एउटा अण्डा कोरलेर बच्चा जन्मायो। त्यो बच्चा पछि दार्जीलिङमा पुगेर बास्यो।''

यो छोटो वाक्यमा उहाँको जीवनयात्राको ठूलो हिस्सा समेटिएको अनुभूति हुन्छ। उहाँका बाबुले छोरालाई शिक्षा दिने उद्देश्यले दोलखाबाट आठ–दस दिनको पैदल यात्रा गराएर दार्जीलिङ पुऱ्याउनुभएको थियो। शिक्षा ज्ञानको माध्यम हो भन्ने चेतनाका कारण त्यस समय नेपालका विभिन्न गाउँबाट धेरै अभिभावकले आफ्ना छोराछोरीलाई दार्जीलिङमा पढ़ाउन ल्याउने गर्दथे। दार्जीलिङको शिक्षण प्रणाली उच्चस्तरीय भएकाले अन्य राज्यबाट समेत विद्यार्थीहरू आउने गरेको उहाँको स्मरण छ। हाल उहाँ आफ्नी अर्धाङ्गिनी नीना

रहल पृष्ठ ७–मा

मौसम घुमफिरको, सयर विदेशको

सुजाता मुखिया

दशैं–तिहारपछिको फुर्सदिलो समयमा अहिले घुमफिर गर्ने प्रवृत्ति बढेको छ। यतिबेला कोही एक्लाएक्लै घुमफिरमा निस्कन्छन् त कोही परिवारसहित, कोही भने साथीसंगीहरूसँग। यस्ता घुमफिरबाट अलग किसिमको अनुभव पनि संगाल्न सकिन्छ। फुर्सद हुनासाथ परिवारसहित घुमफिरमा निस्कने कतिपय घुम्नेहरू बताउँछन्। वर्षमा कम्तीमा एकपटक युरोप, अमेरिकाको फन्को लगाइहेका हुन्छन्। घुम्नेहरूले कमाइको निश्चित अंश घुम्नकै लागि छुट्याउँछन्। बेलामौकामा परिवारसहित तघुमफिर गर्दा नयाँ अनुभव संगाल्न पाइने, मुड फ्रेस हुने तथा देश–विदेशको रहनसहन बुझिने उनीहरूको भनाइ छ। सधैं एकनासको जीवन पट्यारलाग्दो हुने भएकाले फुर्सदमा घुम्न निस्कनु राम्रो हुन्छ। बर्सेनि घुमफिरमा निस्कने हुँदा विदेश भ्रमणमा त्यति समस्या पनि हुँदैन। त्यसो त विभिन्न ट्राभल एजेन्सीमार्फत पनि विदेशको सयर गर्न सकिन्छ।

चाडपर्वलाई लक्षित गरेर एजेन्सीहरूले होलिडे प्याकेजसमेत सार्वजनिक गर्छन्। यतिबेला ट्राभल एजेन्सीहरूबीच आकर्षक र सुलभ प्याकेजको होड नै चल्छ। यस्ता होलिडेज प्याकेजमा कम खर्चमै विदेश घुम्न सकिने अफरहरू दिइएको छ। यस्ता प्याकेजमा जति छिटो बुकिङ गरियो त्यति नै बढी छुट एवं सुविधा पाइने हुन्छ। सिङ्गापुर, मलेसिया र थाइल्याण्ड एउटै प्याकेजमा पनि घुम्न सकिन्छ। यस्तो प्याकेजमा एकै पटकमा दुई–तीनवटा देश घुम्न सकिन्छ। कम खर्चमै जान सकिने, भिसा लगाउन पनि सजिलो, छोटो समयमै गएर आउन सकिने भएकाले थाइल्याण्ड घुम्नेहरूको पहिलो गन्तव्य बनेको छ। बाली, दुबई, सिङ्गापुर, मलेसिया, भारतका साथै युरोपियन देशहरू घुम्न जानेहरूको सङ्ख्या पनि बर्सेनि बढ्दैछ।

घुमफिरको उपयुक्त मौसम

शरद ऋतुको सुन्दर मौसम। त्यसमाथि चाडपर्वको रौनक अनि फुर्सदिलो समय। यस्तो मौकामा घुमफिर गर्दा विछट्टै रमाइलो हुन्छ। त्यसैले त अहिले नेपालीहरूले घुमफिरका लागि यही मौसम रोज्न थालेका हुन्। गर्मी सकिएर वायुमण्डलमा चिसो हावा चल्न थालेको यो मौसममा हिलो र झरी झेल्नुपर्दैन। त्यसैले घुमफिरका सौखिनहरूलाई यही मौसम बढी अनुकूल हुन्छ।

यसरी विकास भयो घुम्ने संस्कृति

विदेशीहरू घुमफिरलाई जीवनशैलीकै एउटा हिस्सा मान्छन्। उनीहरू बर्सेनि नयाँ–नयाँ ठाउँ घुम्न निस्कन्छन्। यद्यपि सीमित आयका भरमा खर्च टार्ने मुस्किल नेपाली समाजमा घुमफिरको संस्कार त्यति राम्रोसँग फस्टाएको पाइँदैन। व्यापारी एवं सम्भ्रान्त परिवारका सदस्यहरू नियमित घुमफिरमा निस्किए पनि सामान्य नेपालीले आफ्नो वार्षिक तालिकामा घुम्ने समय छुट्याएका हुँदैनन्। यसको सुरुवात चाहिँ सन् १९५३ मा सर एडमन्ड हिलारी र तेन्जिङ शेर्पाले प्रथम पटक सगरमाथा आरोहण गरेपछि भएको हो। हिलारी र तेन्जिङ शेर्पाले सगरमाथा आरोहण गरेपछि विश्व समुदायको ध्यान नेपालतर्फ तानियो। त्यसपछि विदेशी पर्यटकहरू हिमाल हेर्न तथा चढ्न आउने क्रम सुरु भयो। यसरी नेपाल घुम्न आउने पर्यटकहरूबाट नेपालीहरूमा पनि घुम्ने संस्कृति विकास भएको मानिन्छ।

घुमफिरको फाइदा :

सांस्कृतिक आदान–प्रदान

नेपालीहरू विदेश गएर आफ्नो मुड मात्र फ्रेस बनाउँदैनन् विदेशमा आफूले देखेका, बुझेका नयाँ कुरा पनि आफूसँगै भित्र्याउँछन्। विदेशी खानपान, रहनसहन, कला–संस्कृति आफूसँगै संगालेर फर्कन्छन्। हुन त घुमफिर गर्नु भनेको धेरै कुरा सिक्नु, जान्नु र बुझ्नु पनि हो। घुम्ने संस्कारले नयाँ–नयाँ कुरा सिक्ने र बुझ्ने अवसरसमेत प्राप्त हुन्छ। एउटा व्यक्ति वा परिवारले सिकेका थुप्रै कुरा समाजले पनि सिक्छ। यसरी फरक भूगोलको रहनसहन एवं संस्कृतिबाट धेरै कुरा सिक्ने मौका मिल्छ। नजिकको गन्तव्य मात्र होइन, समुद्रपारका मुलुकमा समेत नेपालीहरू घुम्नकै लागि पुग्ने गरेका छन्। हुन त भिजिट भिसा बनाएर कतिपय नेपाली आ–आफ्नै कामधन्दाका लागि पनि विदेश जान्छन्। कतिपयले भिजिट भिसाको दुरुपयोग समेत गरेका छन्।

यद्यपि विशुद्ध भ्रमणकै लागि विदेश पुग्ने नेपालीहरू पनि कम छैनन्।

बाली

अहिले नेपालीहरूको सर्वाधिक आकर्षकको गन्तव्य हो–बाली। प्रकृति र संस्कृतिको मिश्रण बाली इन्डोनेसियाको एउटा टापु हो, जहाँबाट समुद्री सौन्दर्यको आनन्द लिन सकिन्छ। बाली विश्वकै सुन्दर समुद्री तटमध्ये एक हो। अनन्तसम्म फैलिएको नीलो समुद्र हेर्दै त्यसैको छालसँग खेल्नु भूपरिवेष्टित मुलुकका बासिन्दाहरूका लागि नौलो अनुभव पनि हो। यही नौलो अनुभव संगाल्न थुप्रै नेपाली बाली पुग्ने गरेका छन्।

विश्वकै उम्दा पर्यटकीय गन्तव्यमा पर्ने बालीमा घुम्न योग्य थुप्रै ठाउँ छन्। वाडदुङ पर्वतमा देखिने ज्वालामुखीको लाभा होस् वा समुद्री किनारमा बनेका प्राचीन मठ–मन्दिर बालीका लोभ्याउने दृश्य हुन्।

फ्लाइट ज्ञानी होलिडेजका प्रबन्ध निर्देशक कँडेल भन्छन्–'बाली घुम्नका लागि हनिमुन कपलहरू बढी जाने भए पनि अहिले परिवारसहित घुम्न जाने ट्रेन्ड बढ्दो छ।' टुर प्याकेजअन्तर्गत बालीका मुख्य–मुख्य ठाउँहरू घुमाइन्छ। यसमा समुद्रको सयरदेखि समुद्री खानपानको स्वाद लिन सकिन्छ। प्रसिद्ध मन्दिरहरू उलुवतु टेम्पल, तनह लोट टेम्पल, तिरता टेम्पल, उबुद, किन्तामणि बालीका थप आकर्षण हुन्।

थाइल्याण्ड, ब्याङ्कक

कम खर्चमा विदेश घुम्न जानेहरूका लागि थाइल्याण्ड उपयुक्त गन्तव्य हो। दक्षिण–पूर्वी एसियाको यो देशले विश्वभर पर्यटकलाई आकर्षित गर्दै आएको छ। थाइल्याण्डमा राजधानी ब्याङ्कक, पटाया एवं फुकेट चर्चित गन्तव्य हुन्। समुद्री तट, जल विहार र रात्रिजीवन नै थाइल्याण्डका खास आकर्षण हुन्। ब्याङ्ककको मरिन पार्कमा प्रशिक्षित डल्फिनको कला हेर्न होस् वा रात्रिजीवनको मज्जा लुट्न ब्याङ्कक नै जानुपर्छ। यहाँ विश्वकै सबैभन्दा ठूलो खुला चिडियाघर पनि छ। थाइल्याण्डकै पटाया पनि पर्यटकहरूको रोजाइ गन्तव्य हो। यहाँ वाटर स्पोर्टस्देखि भूतको सुरुङसम्ममा रमाइलो गर्न सकिन्छ। यसैगरी फुकेट द्वीपमा रोचक बजार, मन्दिर एवं प्राचीन सभ्यताको धरोहर अवलोकन गर्न सकिन्छ। खल्तीमा ४० वा ५० हजार छ भने थाइल्याण्डको फन्को लगाउन सकिन्छ। टुर प्याकेजअन्तर्गत थाइल्याण्ड घुम्न जनही ४० देखि ५० हजार रुपियाँ लाग्छ। यो ४ रात ५ दिन बस्ने तथा घुम्ने खर्च हो। थाइल्याण्डको टुर प्याकेजअन्तर्गत ब्याङ्कक, पटाया तथा फुकेट घुमाइन्छ। यसमा ब्रेकफास्ट, आउने–जाने हवाई टिकट, थ्री स्टार होटलमा बस्ने व्यवस्था तथा एयरपोर्टबाट लाने–ल्याउने सुविधा समावेश छ। यस्तो सस्तो प्याकेजमा डिनर र लन्चको व्यवस्था भने आफैले गर्नुपर्छ।

दुबई

आधुनिक विश्वलाई चियाउने सानो आँखिझ्याल हो–दुबई। मानव निर्मित भव्य र आश्चर्यलाग्दो संरचना हेर्न दुबई पुगिन्छ। दुबई जाने मुख्य सिजन जाडोयाम हो। दशैं–तिहारपछिको समय पनि दुबई घुम्न उपयुक्त हुन्छ। दुबईमा किनमेलका साथै आधुनिक सभ्यतासमेत नियाल्न सकिन्छ। त्यहाँ पुगेपछि डेजर्ट सफारीको आनन्द पनि लिन पाइन्छ।

गोवा

समुद्री तटमा बसेर साँझको सूर्यास्त नियाल्न होस् वा समुद्री लहरहरूसँगै छालमा खेल्न, वाटर स्पोर्टस्को मज्जा लिन होस् वा समुद्री भोजनको स्वाद लिन गोवा पुग्न सकिन्छ। गोवामा लगभग ४० वटा साना–ठूला समुद्री तट छन्। गोवा हाम्रा लागि नजिकको गन्तव्य हो र हवाई यात्रा नगरी पनि त्यहाँ पुग्न सकिन्छ। अद्वितीय प्राकृतिक सौन्दर्य, प्राचीन धरोहर एवं सांस्कृतिक विविधताको समेटेको सानो तर सुन्दर सहर हो– गोवा। पणजी गोवाको मुख्य केन्द्र हो। मायम झिलमा नौका विहार गर्नुको आनन्द बेग्लै हुन्छ। गोवाको आम्दानीको मुख्य स्रोत पर्यटन नै हो। इको टुरिज्मले गोवाको पर्यटनमा नयाँ आयाम थपेको छ।

जलवायु परिवर्तनका कारण पर्वतारोहणको जोखिम बढ्दो

कैयौं क्षेत्रमा चट्टान खस्ने क्रम बढेपछि पर्वतारोहीहरूको जोखिम बढेको छ

विश्वका विभिन्न भागमा जलवायु परिवर्तनका प्रभावका कारण पर्वतारोहणसम्बन्धी जोखिम बढिरहेको पर्वतारोहणविज्ञ तथा वैज्ञानिकहरूले चेताउनी दिएका छन्।

युरोपको आल्प्समा तापक्रम बढेकाले बरफ तथा हिउँको पत्र पातलिएको र त्यसले गर्दा चट्टान खस्ने तथा पहिरो जाने घटना धेरै हुन थालेको उनीहरूले बताएका छन्।

अन्तराष्ट्रिय पर्वतारोहण महासङ्घको यसै साता आयोजित बैठकमा उनीहरूले त्यस्ता चिन्ता व्यक्त गरेका हुन्। हिमनदी पग्लने क्रमका कारण पनि पर्वतारोहीहरूको चुनौती बढेको छ।

बढेको जोखिमका कारण पर्वतारोहणका प्रचलित मार्ग या त छाड्नुपरेको या नयाँ बनाउनु परेको छ। केही स्थानमा पर्वतारोहणको याम नै अलि अगाडि सार्नु परेको छ।

के भन्छन् वैज्ञानिकहरू ?

फ्रान्स र इटलीको सीमामा रहेको माँ ब्लाँ पर्वतमा आरोहण गर्नेहरूको योजनाको अध्ययन गर्दा तिनमा निकै फेरबदल आइरहेको देखिन्छ। सन् १९७० यता यो क्षेत्रका सबै पर्वतारोहण समयतालिका प्रभावित भएका छन् र केही मार्ग त अब बाँकी नै छैनन्।

आर्क्टिक, अन्टार्टिक एन्ड अल्पाइन रिसर्च नामक जर्नलमा ग्रेनोबल आल्प्स विश्वविद्यालयका ज्याक मोरे लेख्छन्, गर्मी याममा यो क्षेत्रमा राम्रोसँग पर्वतारोहण गर्न सकिने समयावधि अनुमान गर्न गाह्रो हुन थालेको छ। पर्वतारोहण गर्न राम्रो मौसम बिस्तारै वसन्त या शरद् यामतर्फ ढल्कन थालेको छ। सन् २०१७ मा एक फ्रान्सेली टोलीले माँ ब्लाँ पर्वत क्षेत्रमा रहेका विभिन्न हिमशिखरमा गरेको अध्ययनले त्यहाँ सन् १८५० देखि सन् २०१५ को बीचमा बाह्रै महिना हिउँ जमिरहने पर्माफ्रस्ट भएका भूभागको क्षेत्रफलमा निकै क्षय भएको देखायो। यसले गर्दा पर्वतका भिरालो पाखा झन् अस्थिर भए र चट्टानहरू खस्ने क्रम बढ्यो। अस्ट्रियाको आल्प्स क्षेत्रमा गरिएको अध्ययनका निष्कर्ष पनि उस्तै छ। कैयौं मार्गहरू अत्यन्त खतरनाक बनेका छन्, भियनास्थित नेचरल रिजोर्सेस एन्ड लाइफ साइन्स विश्वविद्यालयका फ्लोरियन रिट्र तथा सहयोगीहरूले हालै बायोवन कम्प्लिट नामक जर्नलमा लेखे।

पूर्वी आल्प्स क्षेत्रका कैयौं पुराना पर्वतारोहण मार्ग अचेल धेरै चट्टान खस्ने घटनाबाट प्रभावित छन्। साथै गर्मी याममा त्यहाँ हिउँ पग्लिएर चट्टान देखापर्ने गरेको छ। अस्ट्रियाली अध्ययनले अन्य कारण पनि देखाएको छ। विश्वव्यापी तापमान वृद्धिका बताएका प्रक्रियाहरूले यस्ता सम्भावना बढाइदिएको भए पनि त्योसँग कम सम्बन्धित अत्यधिक वर्षाजस्ता अन्य प्रक्रियाले पनि यी समस्या बढेका छन्, अध्ययनले भनेको छ। स्वीट्जरल्याण्डको बर्नीज आल्प्स क्षेत्रमा पर्वतारोहण गर्नेहरूका सहजताका लागि बनाइएको पुस्तिकाको विश्लेषण गर्दा पनि यी चुनौती प्रष्ट हुन्छन्। यी पुस्तकहरूमा विभिन्न पुस्ताका पर्वतारोहीहरूले सम्पूर्ण पर्वत शृङ्खलामा निहित जोखिमको वर्णन गरेका छन्, एकजना लेखक एवम् भूगोलविद् अर्नाड ट्रेमीले बताए। अध्ययनमा विश्लेषण गरिएकामध्ये सबभन्दा पुरानो पुस्तक १४६ वर्ष पुरानो थियो। त्यसले लामो समयदेखिको परिवर्तन र जलवायु परिवर्तनसँग त्यसको सम्बन्ध रेकर्ड गर्न सघायो। गत १० वर्षदेखि आल्प्सको माउन्ट मेटरहर्नमा राखिएका वायरलेस सेन्सरका सञ्जालले त्यहाँका चट्टानको प्रकृति, पर्माफ्रस्ट एवं विद्यमान मौसमबारे सूचनाहरू प्रवाह गरिरहेका छन्।

हामीले हालै प्राप्त गरेको सूचनामा परिवर्तनको वेग निकै तीव्र भएको देखिन्छ, सो पर्यवेक्षण आयोजनामा काम गरिरहेका जुरिचस्थित अनुसन्धानकर्ता ज्यान बुटेलले बताए। फलस्वरूप केही ठाउँमा त अचेल भ्रमण गर्न सकिन्न।

न्युजीलेण्डको नयाँ अवस्था

न्युजीलेण्डको आवराकी माउन्ट कुकमा गरिएको अध्ययनले पनि पर्वतारोहीहरूले सामना गर्ने कठिनाइ देखाएको छ। यहाँ पर्वतारोहीहरूले तास्मान हिमनदी भएर जानुपर्छ। तर त्यो हिमनदी पग्लिरहेको हुनाले यो काम झन् कठिन हुँदैछ।

थोरै उचाइमा भन्दा धेरै उचाइमा झन् धेरै प्रभाव देखिन्छ, अध्ययन कार्यमा सहभागी हेदर पर्दीले बीबीसीलाई बताइन्।

पर्वतारोहीहरूद्वारा पुष्टि

पर्वतारोहीहरूका पथप्रदर्शकहरू भन्छन् – अचेल पर्वत चढ्ने मार्गहरू निकै चुनौतीपूर्ण बन्दै गएकाले उनीहरूले त्यसैअनुसार आफ्ना काममा फेरबदल गरिरहनुपरेको छ।

चट्टान खस्ने घटना सबभन्दा ठूलो चुनौती बनेको छ, पर्वतारोहण पथप्रदर्शकहरूको अन्तरराष्ट्रिय महासङ्घका अध्यक्ष क्रिस्टियन ट्रम्सडोर्फले बताए। खर्पासहरू पार गर्न झन्झन् कठिन हुँदै गएको छ। बरफका ढिक्का खस्ने अनि चट्टान खस्ने निरन्तर भएको हुँदा कतिपय प्रचलित मार्ग खतरापूर्ण र अनुमान गर्न गाह्रो हुँदै गएका छन्, अमेरिकन पर्वतारोहण पथप्रदर्शकहरूको सङ्घकी अध्यक्ष एन्जेला हाउसेले बताइन्। हिमालय क्षेत्रमा यस्ता अध्ययन कमै भएका छन्। तर त्यहाँ पनि पथप्रदर्शकहरूले पर्वतारोहण धेरै जोखिमपूर्ण बन्दै गएको भन्छन्। हिउँमा हिँड्दा लगाइने क्र्याम्पनको प्रयोग पातलो बरफ भएको ठाउँ वा हिउँ पग्लिएर चट्टानमात्र भएको ठाउँमा निकै खतरनाक हुन थालेको उनीहरू बताउँछन्।

बाक्लो बरफ वा हिउँ भएको ठाउँमा क्र्याम्पनले हिउँलाई ट्याप्प समाउँछ, तर अहिले त्यस्ता ठाउँ एकदमै कम छन्। नेपालका पर्वतारोहण सहयोगी पथप्रदर्शकहरूले खर्पासको चौडाइ बढिरहेको र त्यसले जोखिम बढाएको बताउँछन्।

हामीले खर्पास चौडा हुँदै गएको देखेका छौं। यस्तो लाग्छ कि छिटो हिउँ पग्लिएका कारण यसो भएको हो, भोटेले भने।

हिमालय क्षेत्र, खासगरी सगरमाथा क्षेत्रमा गरिएका अध्ययनहरूले हिमनदी चाँडै सङ्कुचित हुन थालेको देखाउँछ।

सगरमाथा चढ्दा आरोहीहरूले पार गर्नैपर्ने खुम्बु हिमनदीमा अचेल थुप्रै पोखरीजस्ता बनेका छन् जुन जोडिँदै गएका छन्। छिटो हिउँ पग्लिएर त्यसो भएको बताइन्छ।

पथप्रदर्शकहरूको प्रशिक्षण

पर्वतारोहणसम्बन्धी अन्तरराष्ट्रिय महासङ्घले साइप्रसमा हुने वार्षिक बैठकमा बदलिँदो अवस्थामा कसरी काम गर्ने भन्ने बारे छलफल गर्नेछन्। अब पथप्रदर्शकहरूलाई प्रशिक्षण दिँदा विभिन्न मार्गको परिवर्तित प्रकृतिबारे बताइनुपर्ने पक्षमा ट्रम्सडोर्फले सहमति जनाए।

यसबारे हामीले केही गर्न थालेका छौं। तर हामीले थप अनुसन्धान तथा सहयोग गर्नु आवश्यक छ, उनले भने। तर हामी यस्ता परिवर्तनसँग निकै चाँडै अनुकूलन हुन पनि सक्छौं।

कुन वातावरण अनुकूल, प्लास्टिक कि कागज ?

के कागजको झोला वास्तवमै प्लास्टिकको तुलनामा वातावरण अनुकूल हुन्छ ? यस सम्बन्धी तथ्य पत्ता लगाउन प्लास्टिक र कागज उत्पादन गर्दा लाग्ने ऊर्जा, उक्त झोला कति समयसम्म टिक्नसक्छ वा कतिपटक पुनः प्रयोग गर्न सकिनेछ, रिसाइकल गर्न कति सजिलो छ र कति समयमा कुहिन्छ भन्ने जस्ता पक्षमा ध्यान दिइनुपर्ने वैज्ञानिकहरूको भनाइ छ।

वर्ष २०११ मा मात्र नर्दन आयरल्याण्ड दूतावासले प्रकाशन गरेको अनुसन्धान पत्रमा 'पेपर ब्याग' अर्थात कागजको झोला उत्पादन गर्न प्लास्टिकको तुलनामा चार गुणा बढी ऊर्जा आवश्यक पर्ने उल्लेख गरिएको थियो। रिपोर्टका अनुसार प्लास्टिकका झोला तेल प्रशोधन गर्दा निस्कने फोहोरजन्य पदार्थबाट बनाइन्छ भने कागज उत्पादन गर्न रुख काट्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्तै एकपटक मात्र प्रयोग गर्न सकिने प्लास्टिकको तुलनामा कागजको उत्पादनमा बढी मात्रामा विषाक्त केमिकल उत्पन्न हुन्छ। कागजको झोला प्लास्टिकको भन्दा धेरै तौलको पनि हुन्छ अर्थात त्यसको ओसारपसारमा समेत धेरै ऊर्जा खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ जसको मतलब बढी कार्बन उत्सर्जन।

यसैगरी अर्को वातावरण एजेन्सीले पनि विभिन्न सामग्रीबाट निर्माण गरिएका झोलाको परीक्षण गरि जलवायु परिवर्तन न्युनिकरण गर्न ती झोलालाई प्लास्टिकको तुलनामा कतिपटक पुनः प्रयोग गर्न सकिन्छ भन्ने अध्ययन गरेको थियो। यसमा कागजबाट बनेको झोला प्लास्टिकको तुलनामा तीन गुणा बढीपटक पुनः प्रयोग गर्दा मात्र वातावरणलाई शून्य प्रभाव पर्ने पत्ता लागेको हो। यता कपडाको झोला सम्बन्धी पनि एजेन्सीले नयाँ तथ्य सार्वजनिक गरेको थियो। अनुसन्धानका अनुसार कपडाको झोला १३१ पटक प्रयोग गर्दा मात्र त्यसको उत्पादनमा प्रयोग भएको ऊर्जाको भरपाइ हुनसक्छ।

यसरी कागजको झोला एकदम कम पटक पुन प्रयोग गरिनुपर्ने भएपनि त्यो एकचोटीमै च्यातिन वा भिजेर बिग्रन सक्छ। यसरी थोरै समय टिक्ने भएपनि कागजको झोलाको एउटा उपयोगी पक्ष भनेको यो प्लास्टिक भन्दा धेरै छिटो कुहिन सक्छ र वन्यजन्तुका लागि समेत कम जोखिम पुऱ्याउँछ।

उसो भए कुन ठीक हो त?

कागजका झोलालाई वातावरण अनुकूल बनाउन तिनलाई थोरैपटक प्रयोग गर्नुपर्ने भएपनि त्यो एकदम कम टिक्ने हुँदा बारम्बार नयाँ कागजका झोला उत्पादन गर्नुपर्नाले वातावरणलाई झनै नराम्ररी प्रभाव पार्न सक्छ। वास्तवमा जुनसुकै झोला भएपनि त्यसलाई पटकपटक नफेरि प्रयोग गरिरहनु नै वातावरणका निम्ति सबैभन्दा उचित हुने नर्थएम्पटन युनिभर्सिटीकी प्रोफेसर मार्गरेट बेट्स बताउँछिन्। धेरै मानिसहरू सुपरमार्केट जाँदा आफूसँग झोला लैजान बिर्सन्छन् र फेरि नयाँ किन्न बाध्य हुन्छन्। यसले नै वातावरणलाई बढी असर पारिरहेको हुन्छ चाहे त्यो जेसुकैले बनेको होस्।

साउदीको सबैभन्दा ठुलो तेल कम्पनी अरामकोमाथि हुथीको ड्रोन हमला, तेलको मूल्य बढ्ने चिन्ता

यमन, ४ अक्टोबरः यमनका हुथी विद्रोही र साउदी अरबबीचको तनाव फेरि चर्किएको छ। हुथी समूहले साउदी अरबको राजधानी रियादस्थित देशको सबैभन्दा ठुलो तेल कम्पनी अरामकोका सुविधामाथि मिसाइल र ड्रोनबाट हमला गरेको दाबी गरेको छ। त्यसको जवाफमा यमनको अन्तरराष्ट्रिय मान्यता प्राप्त सरकारले राजधानी सना र सादा क्षेत्रमा हुथीका महत्त्वपूर्ण सैन्य तथा रणनीतिक संरचनामाथि हमला गरेको जनाएको छ। यो घटनाले यमन र साउदी अरबबीच लामो समयदेखि जारी सङ्घर्ष फेरि तीव्र बन्ने सङ्केत दिएको छ। साथै, अरामकोजस्तो विश्वको प्रमुख तेल कम्पनीको पूर्वाधारलाई निशाना बनाइएको दाबीपछि अन्तरराष्ट्रिय तेल बजारमा समेत आपूर्तिसम्बन्धी चिन्ता बढ्न सक्ने देखिएको छ।

यमनको अन्तरराष्ट्रिय मान्यता प्राप्त सरकारका सशस्त्र सेनाको मिडिया सेन्टरले शनिवार सना र सादामा हुथीको नियन्त्रणमा रहेका क्षेत्रमा सैन्य कारबाही भइरहेको पुष्टि गरेको हो। सरकारी प्रवक्ताले हुथीका महत्त्वपूर्ण सैन्य संरचनालाई निशाना बनाइएको र उनीहरूको सैन्य क्षमता नष्ट गर्ने अभियान जारी रहने चेतावनी दिएका छन्। सरकारी पक्षको कारबाही हुथीले रियादमा अरामकोका सुविधामाथि मिसाइल र ड्रोन प्रयोग गरेर हमला गरेको दाबी गरेपछि शुरु भएको हो। हुथीका सैन्य प्रवक्ता ब्रिगेडियर जनरल याह्या सरीले उक्त हमला साउदी अरबले सना तथा हुथीको नियन्त्रणमा रहेका अन्य क्षेत्रमा गरेको सैन्य कारबाहीको जवाफ भएको बताएका छन्। हुथीका अनुसार पछिल्लो २४ घण्टामा सना र आफूहरूको नियन्त्रणमा रहेका क्षेत्रमा साउदी पक्षबाट ६० वटा हवाई तथा मिसाइल हमला भएका थिए। समूहले यमनविरुद्ध साउदी हमलाको कुल सङ्ख्या १ हजार ४१० पुगेको दाबी गरेको छ। यी दाबीहरू हुथी पक्षबाट आएका हुन्।

अरामकोलाई निशाना बनाएको दाबी

हुथी समूहले रियादस्थित अरामकोमा लक्षित गरी विशेष सैन्य अभियान सञ्चालन गरेको जनाएको छ। यसका लागि ब्यालिस्टिक मिसाइल र ड्रोन प्रयोग गरिएको उसको दाबी छ। समूहले आफ्नो अभियान सफल भएको र लक्षित स्थानमा आगलागी भएको दाबी गरेको छ। हुथीले भविष्यमा पनि यमनमाथि हुने सैन्य कारबाहीको जवाफ दिने चेतावनी दिएको छ। हुथीले साउदी अरबको सैन्य गतिविधि नरोकिएसम्म आफ्नो प्रतिकार जारी रहने सङ्केत पनि दिएको छ।

उसले यमनमाथिको हमला र नाकाबन्दी अन्त्य नभएसम्म तनाव बढ़ाउने नीति जारी राख्ने बताएको छ। यस घटनाले यमनको युद्ध केवल दुई पक्षबीचको सीमित सैन्य सङ्घर्षमा नरहेर क्षेत्रीय ऊर्जा सुरक्षासँग समेत जोड़िएको जोखिम देखाएको छ। रियादमा रहेको अरामकोका संरचना र तेल पूर्वाधारमाथि हुने कुनै पनि ठुलो आक्रमणले साउदी अरबको तेल उत्पादन तथा निर्यात क्षमतामाथि असर पार्न सक्ने भएकाले अन्तरराष्ट्रिय बजारले यस्ता घटनालाई संवेदनशील रूपमा हेर्ने गर्छ।

ह्वाइट हाउसको सञ्चार टोलीमा नयाँ अनुहार

वाशिङ्टन, ४ अक्टोबरः ह्वाइट हाउसले २४ वर्षीया रिपोर्टर बेनी रे हार्मनीलाई प्रवक्ता तथा सहायक प्रेस सेक्रेटरी बनाएको छ। उनी रियल अमेरिकाज भ्वाइसमा ह्वाइट हाउस संवाददाताका रूपमा काम गर्दै आएका थिइन्। हार्मनीले सोमवारदेखि नयाँ जिम्मेवारी सम्हाल्नेछिन्। उनको नियुक्ति ह्वाइट हाउस प्रेस सेक्रेटरीको पद खाली रहेका समय भएको छ। यसअघि प्रेस सेक्रेटरी रहेकी क्यारोलिन लेभिट अगस्टको अन्त्यमा यो पदबाट हटेकी थिइन्। ट्रम्प प्रशासनले अहिलेसम्म उनको स्थायी उत्तराधिकारीको नाम घोषणा गरेको छैन। हार्मनी पछिल्लो समयमा ह्वाइट हाउस प्रेस पूलको नियमित सदस्य बन्न पुगेकी थिइन्। उनी ट्रम्पसँग आयरल्याण्डको यात्रामा पनि गएकी थिइन्।

रे हार्मनीले सन् २०२५ सेप्टेम्बरमा रियल अमेरिकाज भ्वाइससँग जोड़िएर काम शुरु गरेकी थिइन्। त्यसअघि उनी स्प्रिङ्गफिल्ड, इलिनोइमा न्यूज एङ्कर रहेकी थिइन्। त्यहाँबाट निस्किएपछि उनले राष्ट्रिय स्तरमा ट्रम्प प्रशासनका कामबारे रिपोर्टिङ गर्नु थालेकी थिइन्। पछिल्लो केही समयदेखि उनी ह्वाइट हाउसका गतिविधिहरूलाई निरन्तर समेट्दै आएकी थिइन्। यसै कारण उनी प्रेस पूलमा पनि देखिन थालेकी थिइन्। अबभने उनको भूमिका पत्रकारको सट्टा ट्रम्प प्रशासनको सञ्चार टोलीमा हुनेछ।

ट्रम्पको टोलीतर्फबाट उनको नियुक्तिबारे सकारात्मक प्रतिक्रिया दिइएको छ। ह्वाइट हाउसकी प्रिन्सिपल डेपुटी प्रेस सेक्रेटरी एना केलीले भनेकी छन्, हार्मनी ह्वाइट हाउस संवाददाताका रूपमा ट्रम्पको आन्दोलनकी भरपर्दो आवाज रहिआउनुभएको थियो र अब सहायक प्रेस सेक्रेटरीका रूपमा उनी सञ्चार टोलीको हिस्सा बन्नुहुनेछ। हार्मनीले पनि आफ्नो नियुक्तिको पुष्टि गर्दै भनिन्, म ट्रम्प प्रशासनमा ह्वाइट हाउसको सहायक प्रेस सेक्रेटरीका रूपमा सामेल हुन पाउँदा उत्साहित छु। म यसका लागि राष्ट्रपति ट्रम्पको विश्वासका लागि आभार व्यक्त गर्छु।

क्यारोलिन लेभिटले अगस्टको अन्त्यमा ह्वाइट हाउस प्रेस सेक्रेटरीको पद छोड़िसकेकी थिइन्। उनले परिवारसँग बढ़ी समय बिताउन यो जिम्मेवारी छोड्ने निर्णय गरेकी थिइन्।

ट्रम्पले उनको कामको प्रशंसा गर्दै भनेका छन्, 'उहाँ आगामी दिनमा पनि उहाँको राजनीतिक काममा सल्लाहकारको भूमिकामा जोडिनुहुनेछ।' लेभिट २७ वर्षको उमेरमा ह्वाइट हाउसकी प्रेस सचिव बनेकी थिइन् र यो पदमा पुग्ने सबैभन्दा कम उमेरकी व्यक्ति बन्न सफल भएकी थिइन्। उनको अनुपस्थितिमा ह्वाइट हाउसले अहिलेसम्म स्थायी प्रेस सेक्रेटरी नियुक्त गरेको छैन। यसबिच प्रशासनका अन्य अधिकारीहरूले यो जिम्मेवारी हेर्दै आएका छन्।

फ्रान्समा अवैध आप्रवासी बोक्ने बेलायती भ्यानभित्र मृत शरीर भेटियो, गोली हानी मारिएको दाबी

पेरिस, ४ अक्टोबरः उत्तरी फ्रान्सको सड़कको विश्रामस्थलमा पार्क गरिएको बेलायती व्यापारीको भ्यानभित्र एक पुरुषको मृत शरीर फेला परेको छ। उक्त भ्यानमा अवैध आप्रवासीहरू पनि रहेको अधिकारीहरूले शनिवार बताएका छन्। उक्त व्यक्तिलाई गोली हानी मारिएको अवस्थामा भेटिएको प्रारम्भिक अनुसन्धानपछि खुल्न आएको छ। स्थानीय अभियोजक कार्यालयका अनुसार उक्त सवारी साधन शुक्रवार ट्रोयेस शहरबाट करिब ३० किलोमिटर उत्तरमा फेला परेको थियो। ट्रोयेस पेरिसको दक्षिण–पूर्वमा अवस्थित छ र इङ्लिस च्यानलबाट करिब ३०० किलोमिटर टाढ़ा छ।

अपराध स्थलमा उपस्थित भएको विश्वास गरिएको एक शङ्कास्पद व्यक्तिलाई शुक्रवार बिहानै पक्राउ गरिएको ट्रोयेसकी अभियोजक इसाबेल भेरिसिमोले बताइन्। उनले भनिन्, बिहान करिब ५ बजे भ्यानको सिटमा ४७ वर्षीय पुरुषको मृत शरीर टाउकोमा गोली लागेको अवस्थामा फेला परेको थियो। उक्त भ्यानमा बेलायती नम्बर प्लेट थियो। सवारी साधनभित्र पुलिसले फ्रान्सेली भूमिमा अवैध रूपमा रहेका करिब १० जना विदेशी नागरिक फेला पारेको थियो। उनले मृतक वा ती विदेशीहरूको राष्ट्रियता उल्लेख गरिनन्।

प्रारम्भिक अनुसन्धानले बेलायती भ्यान च्याम्प ल एपे विश्रामस्थलमा पार्क गर्न रोकिँदा गोली चलेको र त्यसपछि धेरै व्यक्ति घटनास्थलबाट भागेको सङ्केत पाइएको अभियोजकको विज्ञप्तिमा उल्लेख छ। अपराध भएको स्थानभन्दा उत्तरमा रहेको रेम्सको कानुन प्रवर्तन कार्यालयलाई उक्त घटनाको अनुसन्धानको जिम्मेवारी दिइएको छ। ट्रोयेस अभियोजक कार्यालयले शनिवार हत्या, हत्या प्रयास, बिना अनुमति हतियार कब्जा, सङ्गठित समूहको रूपमा विदेशीलाई फ्रान्समा अवैध प्रवेश, आवतजावत र बसोबासमा सहयोग तथा सङ्गठित समूहको रूपमा मानव तस्करीका लागि फौजदारी मुद्दा दायर गर्ने बताएको छ।

एआईको प्रयोग गरिएको मध्यम दूरीको रणनीतिक क्षेप्यास्त्र परीक्षण गरेको उत्तर कोरियाको दाबी

पेङ्ग्योङ, ४ अक्टोबरः सियोलले प्योङ्याङले ब्यालेस्टिक मिसाइल परीक्षण गरेको केही घण्टापछि उत्तर कोरियाले एआईको प्रयोग गरिएको मध्यम दूरीको रणनीतिक क्षेप्यास्त्र शनिवार परीक्षण गरेको पुष्टि गरेको छ। सियोलले तीन दक्षिण कोरियाली सेना घाइते हुने गरी गैर–सैनिक क्षेत्रमा भएको आक्रमणमा उत्तर कोरिया जिम्मेवार रहेको भन्दै यसका लागि क्षमा याचना गर्न प्योङ्ग्याङलाई दवाव दिइरहका समय यो अर्को परीक्षण भएको हो। घटनामा आफ्नो संलग्नता नरहेको प्योङ्याङले जनाएको छ।

प्योङ्ग्याङले गत महिनाको विस्फोटको जिम्मेवारी अस्वीकार गर्दै शुक्रवार दक्षिण कोरियालाई नीच अभिव्यक्ति नदिन चेतावनीसमेत दिएको छ। पछिल्लो विवादले संवाद पुनः शुरु गर्न खोजिरहेको सियोलको नागरिक नेतृत्वको प्रयासलाई कमजोर बनाएको छ। शनिवार बिहानै सियोलको प्रमुख संयुक्त सैन्य कार्यालयले भनेको थियो, हाम्रो सेनाले जापान सागर पनि भनिन उत्तर कोरियाको वोनसान क्षेत्रबाट पूर्वी समुद्रतर्फ ब्यालेस्टिक मिसाइल प्रक्षेपण गरिएको पत्ता लगाएको छ। दक्षिण कोरिया, अमेरिका र जापान उत्तर कोरियाली ब्यालेस्टिक मिसाइलबारे नजिकबाट सूचना आदानप्रदान गर्दै बलियो रक्षा अवस्था कायम राखिरहेका छन्, कार्यालयले थप्यो। मिसाइल ७०० किलोमिटरभन्दा बढ़ी उड़ेको बताइएको छ।

केही घण्टापछि प्योङ्ग्याङका नेता किम जोङ उनकी बहिनी किम यो जोङले बिहान प्रक्षेपण गरिएको मिसाइल मध्यम–दूरीको रणनीतिक मिसाइल भएको बताइन्। उनले उक्त प्रक्षेपास्त्र कम उचाइमा उडान मार्ग परिवर्तन गर्न सक्षम भएको र त्यसमा एआईको प्रविधिलाई प्रयोग गरिएको दाबी गरिन तर एआईको प्रयोगबारे थप विवरणबारे भने व्याख्या गरिनन्। उनले यसको अर्थ मिसाइलको आक्रमणबाट बच्ने कुनै उपाय नभएको दाबी गरिन र कम्तीमा केही वर्षसम्म विश्वको कुनै पनि देशले यस्तो प्रविधि प्राप्त गर्न नसक्ने विश्वास किम जोङ उनले गरेको दाबी गरिन्। उनको यो वक्तव्य किम जोङ उनले गत महिना देशका हतियार प्रणालीमा कृत्रिम बुद्धिमत्ता (एआई)को स्तर बढ़ाउनुपर्ने आवश्यकता औँल्याएको टिप्पणीपछि आएको हो।

किम यो जोङले दाबी गर्दै भनिन्, उत्तर कोरियाले तरङ्ग (वेभ) जस्तो उड़ानको स्वरूप प्रयोग गर्दा दक्षिण कोरियाले पहिलो बिन्दुबाटै लक्ष्यहरू पछ्याउन असफल भएको थियो।

विश्लेषकहरूका अनुसार उत्तर कोरियाले युक्रेनविरुद्धको युद्धमा रुस पठाएबापत रुसी सैन्य सहयोगबाट आफ्नो मिसाइल प्रविधि तीव्र रूपमा अघि बढ़ाइरहेको हुन सक्छ। एआई विश्वभर सैन्य प्रविधिमा बढ्दो रूपमा समावेश हुँदैछ र ब्यालेस्टिक मिसाइल पनि यसबाट अछुतो छैनन्, सियोलस्थित कोरिया सैन्य मामिला संस्थानका वरिष्ठ अनुसन्धानकर्ता होङ सुङ–प्योले एएफपीसँग भने।

उनले भने, एआईले लक्ष्य जानकारी र प्रक्षेपण सञ्चालनमा सहयोग गर्न सक्छ। युक्रेन र इरानका युद्धहरूले एआईलाई ड्रोन र मिसाइलसँग जोड्दा तिनीहरूको प्रभावकारिता कसरी बढ़्छ भन्ने देखाएका छन्।

होङले उत्तर कोरियाका मिसाइल क्षमतासम्बन्धी दाबी सही छन् भनी निष्कर्ष निकाल्न अझै चाँड़ो भएको बताए। अग्रणी सैन्य शक्तिहरूको तुलनामा उत्तर कोरियाको मिसाइल प्रविधि विशेष रूपमा उन्नत छैन, उनले भने। उनले थपे, टर्मिनलमा नै रहँदाको चरणमा गति परिवर्तन गर्ने मिसाइलहरूलाई रोक्न गाह्रो हुन्छ, तर त्यसको अर्थ तिनीहरू पूर्ण सटीकताका साथ लक्ष्यमा हिर्काउन सक्छन् भन्ने होइन।

इजिप्टमा ६ जना पत्रकार पक्राउ

कैरो, ४ अक्टोबरः इजिप्टका अधिकारीहरूले स्वतन्त्र सञ्चारमाध्यम मात्सादासका छ जना पत्रकारलाई प्रतिबन्धित मुस्लिम ब्रदरहुडसँग सम्बन्धित रहेको आरोपमा पक्राउ गरेका छन्। घटनापछि अन्तरराष्ट्रिय तथा क्षेत्रीय अधिकार समूहहरूले पत्रकारहरूको रिहाइको माग गरेका छन्। अधिकारीहरूले विदेशी कोषको बदलामा अनलाइन माध्यमका लागि झुटा समाचार उत्पादन गरेको आरोप लगाएका छन्। तर मात्सादासका सहसंस्थापक अब्देलरहमान मन्सुरले आरोप अस्वीकार गर्दै पक्राउ परेका पत्रकारहरू कहाँ छन् भन्नेबारे उनीहरूका परिवारलाई समेत जानकारी नभएको बताए। उनले उनीहरूलाई सकुशल रिहा गर्न माग गरे।

मात्सादासले इजिप्टसहित अन्य अरब मुलुकमा खोजमूलक पत्रकारिता गर्दै आएको छ। इजिप्टमा यसको वेबसाइट अवरुद्ध भए पनि फेसबुकमा १० लाखभन्दा बढ़ी फलोअर छन्। इजिप्टको गृह मन्त्रालयले भने मन्सुरले भारतबाट सञ्चालन गरेको अनुमतिविहीन माध्यमका रूपमा उल्लेख गर्दै पक्राउ परेका पत्रकारहरू मुस्लिम ब्रदरहुडको मिडिया कमिटीका सदस्य रहेको आरोप लगाएको छ। मन्सुरका अनुसार पत्रकारहरू सोमबार र मङ्गलबार विभिन्न स्थानबाट पक्राउ परेका थिए। उनीहरूका मोबाइल फोन र कम्प्युटर जफत गरिएको छ। व्यक्तिगत अधिकारका लागि इजिप्टियन इनिसिएटिभले पत्रकारहरूलाई परिवार वा कानूनी टोलीसँग सम्पर्क गर्न नदिइएको र उनीहरू कहाँ छन् भन्ने स्पष्ट नभएको जनाएको छ।

ह्युमन राइट्स वाच र रिपोर्टर्स विदाउट बोर्डर्ससहित ८० भन्दा बढ़ी अधिकार समूह तथा नागरिक समाज संस्थाले पत्रकारहरूको रिहाइको माग गरेका छन्। उनीहरूले मात्सादासले सार्वजनिक चासोका विषयमा विश्वसनीय समाचार दिँदै आएको बताएका छन्। सन् २०१३ मा तत्कालीन राष्ट्रपति मोहम्मद मोर्सीलाई सेनाले अपदस्थ गरेपछि इजिप्टले मुस्लिम ब्रदरहुडलाई आतङ्कवादी सङ्गठन घोषणा गरेको थियो। त्यसयता पत्रकार तथा सरकारका आलोचकलाई उक्त समूहसँग सम्बन्धित रहेको वा झुटा समाचार फैलाएको आरोप लगाइँदै आएको छ।

अमेरिका–बेलायतका दुई घटनामा इरानमाथि आशङ्का

लण्डन, ४ अक्टोबरः ब्रिटेन, र अमेरिकाका नेताहरूले यसै साता भएका दुई सुरक्षा घटनामा इरानको सम्भावित संलग्नताको सङ्केत गरेका छन्। तर शुक्रवारसम्म दुवै घटनामा इरानको प्रत्यक्ष भूमिका पुष्टि गर्ने प्रमाण सार्वजनिक भएको छैन।

ब्रिटेनमा अमेरिकी सेनाले प्रयोग गर्ने सैन्य विमानस्थल नजिक केही व्यक्तिलाई पक्राउ गरिएको घटना र इजरायलतर्फ गइरहेको विमानको चालक कक्षमा भएको आक्रमणबारे सम्बन्धित निकायले अनुसन्धान गरिरहेका छन्। अनुसन्धान प्रारम्भिक चरणमै रहेकाले घटनाको वास्तविक कारणबारे अझै स्पष्ट निष्कर्ष आइसकेको छैन। ब्रिटेनको सैन्य विमानस्थल नजिक भएको घटनामा पुलिसले ब्रिटेनी तथा इरानी दुवै नागरिकता भएका २५ वर्षीय एक व्यक्तिलाई आतङ्कवादी आक्रमणको तयारी गरेको आशङ्कामा पक्राउ गरेको छ। अन्य पाँच जनालाई धरौटीमा रिहा गरिएको छ। पुलिसले विमानस्थल नजिक रहेका केही गाड़ीबाट पेट्रोलजस्तो ज्वलनशील पदार्थ भेटिएको जनाएको छ। तर विस्फोटक पदार्थ भने फेला नपरेको बताइएको छ। इरानले उक्त घटनामा आफ्नो कुनै संलग्नता नरहेको स्पष्ट पारेको छ।

इरानी अधिकारीहरूले बेलायतसँग घटनाबारे औपचारिक जानकारी मागेका छन्। यसैबिच, इजरायलतर्फ जाँदै गरेको विमानमा भएको घटनामा पनि इरानको सम्भावित सम्बन्धबारे चर्चा भएको छ। अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्पले सहचालकको इरानसँग सम्बन्ध हुन सक्ने सङ्केत गरेका छन्। तर घटनाको अनुसन्धानमा संलग्न अधिकारीहरूले अहिलेसम्म इरानसँग सम्बन्ध पुष्टि गर्ने प्रमाण नभेटिएको बताएका छन्। सम्बन्धित घटनामा इरानको भूमिका रहेको दाबी पुष्टि भएमा त्यसले क्षेत्रीय सुरक्षा अवस्थाबारे थप प्रश्न उठाउन सक्ने विश्लेषण गरिएको छ। अहिले दुवै घटनाबारे अनुसन्धान जारी रहेको छ।

स्पेनमा घना वर्षापछि बाढ़ीको चेताउनी, यात्रा प्रतिबन्ध

म्याड्रिड, ४ अक्टोबरः अत्यधिक वर्षाका कारण उत्तरपूर्वी स्पेनमा बाढ़ीको जोखिम बढ़ेपछि अधिकारीहरूले अत्यावश्यकबाहेकका यात्रामा प्रतिबन्ध लगाएका छन्। कातालोनियामा बाढ़ीसम्बन्धी आपत्कालीन योजना सक्रिय गर्दै २० प्रशासनिक क्षेत्रमा आइतवार दिउँसोसम्म प्रतिबन्ध लागू गरिएको छ। अधिकांश यात्रुवाहक तथा क्षेत्रीय रेल सेवा पनि स्थगित गरिएको छ। मौसमविद्हरूले आइतवार बिहान मौसमको जोखिम उच्चतम तहमा पुग्न सक्ने चेतावनी दिएका छन्। केही क्षेत्रमा तीन घण्टामै ९० मिलिमिटरभन्दा बढ़ी र २४ घण्टामा २०० मिलिमिटरसम्म वर्षा हुन सक्ने अनुमान गरिएको छ। प्रभावित क्षेत्रमा मोबाइल फोनमार्फत आपत्कालीन सूचना पठाइएको छ।

कातालोनियाका क्षेत्रीय राष्ट्रपति साल्भाडोर इयाले सर्वसाधारणलाई अत्यधिक सावधानी अपनाउन आग्रह गरेका छन्। अधिकारीहरूले भारी मेघगर्जनसहितको वर्षा, तीव्र हावा तथा पानीका बवण्डर वा टोर्नाडो आउन सक्ने चेतावनी दिएका छन्। आँधी आइतवार उत्तरतर्फ सर्ने अनुमान गरिएको छ। यसैबीच, मध्य–पूर्वी स्पेनको अल्बासेते प्रान्तस्थित माद्रिगेरासमा आएको आकस्मिक बाढ़ीमा १०२ वर्षीया एक महिलाको मृत्यु भएको छ। बाढ़ीका कारण घर, सवारीसाधन तथा सार्वजनिक संरचनामा क्षति पुगेको छ। करिब दुई घण्टामा प्रति वर्गमिटर १४० मिलिमिटरभन्दा बढ़ी वर्षा भएपछि आएको बाढ़ीका कारण करिब ९० जनालाई सुरक्षित स्थानमा सारिएको थियो। प्रभावित स्वास्थ्य केन्द्रबाट सेवा सञ्चालन गर्न नसकिएपछि स्वास्थ्य सेवा अस्थायी रूपमा रेडक्रसको परिसरबाट सञ्चालन गरिएको छ।

नोबेल शान्ति पुरस्कारको दाबेदारमा अन्तरिक्ष स्टेशनदेखि ट्रम्पसम्म

न्यूयोर्क, ४ अक्टोबरः यस वर्षको नोबेल शान्ति पुरस्कारका सम्भावित दाबेदारमा अन्तरराष्ट्रिय अन्तरिक्ष स्टेसन, अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प, क्यानाडाका प्रधानमन्त्री मार्क कार्नीसहित सुडानका आपत्कालीन राहतकर्मी र युक्रेनका बालअधिकार अभियन्ताको नाम चर्चामा आएको छ। यस वर्ष पुरस्कारका लागि २८७ जना उम्मेदवार मनोनयनमा परेका छन्। नर्वेजियन नोबेल समितिले अक्टोबर ९ मा विजेताको घोषणा गर्नेछ। शान्ति अनुसन्धान संस्थान ओस्लोका निर्देशक हाकोन जेर्लोउले अन्तरराष्ट्रिय सहकार्य कमजोर भइरहेका बेला अन्तरिक्ष स्टेसन विभिन्न देशबिचको सहकार्यको दुर्लभ प्रतीक रहेको बताएका छन्।

सम्भावित दाबेदारको सूचीमा युक्रेनी बालअधिकार अभियन्ता माइकोला कुलेबा, सेभ द चिल्ड्रेन, सुडानको आपत्कालीन प्रतिक्रिया कक्ष तथा पत्रकारहरूको सुरक्षा गर्ने कमिटी टु प्रोटेक्ट जर्नलिस्ट्स पनि छन्। अन्तरराष्ट्रिय न्याय अदालत र अन्तरराष्ट्रिय फौजदारी अदालतको नाम पनि चर्चामा छ। यस वर्षको पुरस्कार सुडान, युक्रेन, यमन, इरान तथा मध्यपूर्वमा जारी युद्ध र द्वन्द्वको पृष्ठभूमिमा घोषणा हुँदैछ। सन् १९९७ की नोबेल शान्ति पुरस्कार विजेता जोड़ी विलियम्सले महिलालाई पुरस्कार दिनुपर्ने अपेक्षा व्यक्त गरेका छन्। चर्चामा रहेका महिला दाबेदारमा गाजाकी शल्य चिकित्सक सारा अल–सक्का र रुसी विपक्षी नेता एलेक्सी नाभाल्नीकी विधवा युलिया नाभाल्नायाको नाम छ। नोबेल पुरस्कार शृङ्खला सोमवार चिकित्साशास्त्रबाट सुरु हुनेछ भने शान्ति पुरस्कार शुक्रवार घोषणा गरिनेछ। यस वर्ष पुरस्कारको रकम एक करोड़ २० लाख स्विडिस क्रोनर रहेको छ।

पाकिस्तानको निर्यातमा तीव्र वृद्धि सेप्टेम्बरमा पुग्यो दुई अरब ९४ करोड़ डलर

इस्लामावाद, ४ अक्टोबरः पाकिस्तानको निर्यात सेप्टेम्बर महिनामा अघिल्लो वर्षको सोही अवधिको तुलनामा १७.६ प्रतिशतले बढ़ेर दुई अरब ९४ करोड़ अमेरिकी डलर पुगेको छ। पाकिस्तानको तथ्याङ्क विभागले शुक्रवार सार्वजनिक गरेको प्रारम्भिक व्यापार तथ्याङ्कअनुसार अगस्टको तुलनामा पनि सेप्टेम्बरमा निर्यात १६.१ प्रतिशतले बढ़ेको हो। अगस्टमा पाकिस्तानको निर्यात दुई अरब ५३ करोड़ डलर थियो। यसैगरी, सेप्टेम्बरमा पाकिस्तानको

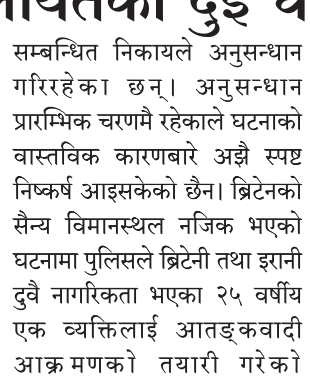

आयात ११.१ प्रतिशतले बढ़ेर छ अरब ४९ करोड़ डलर पुगेको छ। गत वर्षको सोही महिनामा आयात पाँच अरब ८५ करोड़ डलर थियो। मासिक आधारमा पनि आयात अगस्टको पाँच अरब ८२ करोड़ डलरबाट ११.५ प्रतिशतले बढ़ेको छ। निर्यातभन्दा आयात उच्च रहेपछि सेप्टेम्बरमा पाकिस्तानको व्यापार घाटा तीन अरब ५६ करोड़ डलर पुगेको छ। यो गत वर्षको सोही महिनाको तीन अरब ३५ करोड़ डलरको तुलनामा ६.२ प्रतिशत बढ़ी हो।

तीन महिनामा व्यापार घाटा १० अरब ७९ करोड़ डलर

आर्थिक वर्ष २०२६/२७ को पहिलो तीन महिनामा पाकिस्तानको कुल निर्यात १०.८ प्रतिशतले बढ़ेर आठ अरब ४२ करोड़ डलर पुगेको छ। सो अवधिमा आयात भने १३.२ प्रतिशतले बढ़ेर १९ अरब २२ करोड़ डलर पुगेको छ। परिणामस्वरूप पहिलो तीन महिनाको व्यापार घाटा १५.१ प्रतिशतले बढ़ेर १० अरब ७९ करोड़ डलर पुगेको तथ्याङ्कले देखाएको छ। पाकिस्तानको तथ्याङ्क विभागका अनुसार सार्वजनिक गरिएको तथ्याङ्क प्रारम्भिक हो। थप भन्सारसम्बन्धी तथ्याङ्क समावेश भएपछि यी आँकडामा संशोधन हुन सक्ने बताइएको छ।

दिल्लीको रामलीला प्रभु श्रीरामका संस्कारहरूको जीवन्त परम्परा होः रेखा गुप्ता

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः मुख्यमन्त्री रेखा गुप्ताले भनिन्, दिल्लीको रामलीला हाम्रो आस्था, ''हाम्रो संस्कृति र पुर्खौंदेखि चलिआएको भगवान श्री रामका संस्कारहरूको जीवन्त परम्परा हो।'' उनले आइतवार मुख्यमन्त्री जनसेवा सदनमा दिल्लीका विभिन्न रामलीला समितिका सदस्यहरूसित भेट गरिन्।

सबैले आ-आफ्नो रामलीला हेर्न निम्तो दिएको मुख्यमन्त्रीले जानकारी गराइन् । उनले भनिन्, ''गत वर्ष हाम्रो सरकारले रामलीलाका कार्यक्रमहरूलाई सहज बनाउनको लागि एकल विण्डो प्रणालीबाट समयबद्ध एनओसी र उच्च-स्तरीय समन्वयको व्यवस्था गरेको थियो।''

यस वर्ष यी व्यवस्थाहरूलाई नै अझ प्रभावकारी बनाएर सबै सम्बन्धित विभागहरूबीच उच्च समन्वय सुनिश्चित गरिँदैछ। हाम्रा जन प्रतिनिधिहरू पनि रामलीला समितिहरूसँग निरन्तर सम्पर्कमा रहनेछन्।

मुख्यमन्त्रीले भनिन्, प्रभु श्रीरामको कथा दिल्लीमा पूर्ण गौरव एवं भव्यताको साथमा गुञ्जियोस्, रामलीलाहरूको योआयोजन सुगम तथा सनातनको यो पुण्य परम्परा पुस्तौँसम्म सशक्त रहोस् भन्ने हेतूले दिल्ली सरकार पूर्ण प्रतिबद्धताको साथमा उभिएको छ। ''राम हाम्रो आस्था, हाम्रो आदर्श र भारतका आत्मा हुन्। उल्लेख्य, दिल्ली सरकारले दिल्लीमा आगामी दिनमा मनाइने रामलीला, दुर्गा पूजा र छठ पूजाको लागि तीन वटा छुट्टै विशेष समितिहरू गठन गरेको छ। यी समितिहरूले सम्बन्धित चाड़-पर्वहरूको लागि स्थलहरूको समीक्षा र अन्तिम रूप दिनका साथै आवश्यक नागरिक सुविधाहरू, सुरक्षा, यातायात, सर-सफाई, बिजुली, चिकित्सा र अन्य व्यवस्थाहरूको निगरानी तथा समन्वय गर्नमा महत्त्वपूर्ण भूमिका निभाउनेछन्। दिल्लीमा हुने रामलीलाका लागि स्थल र तयारीको समीक्षा साथै त्यसलाई अन्तिम रूप दिनको लागि गठित समितिका अध्यक्ष समाज कल्याण, अनुसूचित जाति एवं जनजाति कल्याण, सहयोग र निर्वाचन मन्त्री रवीन्द्र इन्द्राज सिंहलाई बनाइएको छ। समितिमा सदस्यहरूको रूपमा विधायक अशोक गोयल, विधायक अनिल कुमार शर्मा, विधायक श्याम शर्मा, विधायक सञ्जय गोयल र विधायक सन्दीप सहरावतलाई सामेल गरिएकोछ। यस अतिरिक्त राजस्व-सह-मण्डल आयुक्त (डिभीजनल कमिश्नर) लाई यसको सदस्य सचिव बनाइएको छ। समितिको प्रमुख जिम्मेवारी सम्बन्धित जिल्ला मेजिस्ट्रेटको कार्यालय मार्फत एकल विण्डो प्रणाली अन्तर्गत आवश्यक एनओसी जारी गर्नु हो। यसका साथै रामलीला स्थलमा पिउने पानी, चिकित्सा सहायता, एम्बुलेन्स सेवा, फायर सर्भिस, सुरक्षा, मोबाइल शौचालय, ट्राफिक व्यवस्थापन, सफाई र फगिङ आदिको पर्याप्त व्यवस्था सुनिश्चित गर्ने जिम्मेवारी पनि समितिको दायरामा पर्छ। समितिले आयोजन स्थलमा बिजुली जड़ान र निर्बाध बिजुली आपूर्ति पनि सुनिश्चित गर्नेछ। समितिले रामलीला आयोजनको माध्यमबाट वातावरण संरक्षण, भोकल फर लोकल, स्वच्छता, जल संरक्षण, स्वदेशी, नशा मुक्त भारत अभियान र सार्वजनिक महत्त्वका अन्य विषयहरूसँग सम्बन्धित सन्देशहरू प्रवर्द्धन गर्न पनि काम गर्नेछ। यसबाहेक समितिले आवश्यकता अनुसार आफ्नो दायरामा अन्य कुनै विषय वा मुद्दा पनि समावेश गर्न सक्छ। यसबाहेक दुर्गा पूजा र छठ पूजाका लागि कला तथा संस्कृति भाषा मन्त्री कपिल मिश्रको अध्यक्षतामा समिति गठन गरिएको छ।

भाजपाद्वारा उत्तराखण्डबाट दिनेश आर्य र पश्चिम बङ्गालबाट कोयल मल्लिकलाई राज्यसभाका उम्मेदवार घोषित

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः भारतीय जनता पार्टी (भाजपा) को केन्द्रिय निर्वाचन समितिले उत्तराखण्डमा हुने द्विवार्षिक राज्यसभा चुनाउ र पश्चिम बङ्गालमा हुने राज्यसभा उपचुनाउका लागि उम्मेदवारहरूको नाम अनुमोदन गरेको छ। पार्टीले उत्तराखण्डबाट दिनेश आर्य र पश्चिम बङ्गालबाट रुक्मिणी मल्लिक (कोयल मल्लिक) लाई मनोनित गरेको छ। भाजपाले आइतवार जारी गरेको प्रेस विज्ञप्ति अनुसार, केन्द्रिय निर्वाचन समितिले दुवै राज्यका लागि उम्मेदवारहरूको नाम अनुमोदन गरेको छ। उत्तराखण्डमा एउटा राज्यसभा सिटको लागि द्विवार्षिक चुनाउ हुने भएको छ। पार्टीले यस चुनाउको लागि श्री दिनेश आर्यलाई आफ्नो उम्मेदवार घोषणा गरेको छ। यसैबीच भाजपाले पश्चिम बङ्गालको एउटा राज्यसभा सिटको उपचुनाउका लागि श्रीमती रुक्मिणी मल्लिक (कोयल मल्लिक) लाई आफ्नो उम्मेदवार बनाएको छ। दिनेश आर्यले उत्तराखण्डमा राज्यस्तरीय खानेपानी अनुगमन परिषद्को उपाध्यक्ष (राज्यमन्त्री पद) को रूपमा काम गरेका छन्। उनले मुख्यमन्त्री पुष्कर सिंह धामीको जनसम्पर्क अधिकारी, भाजपाका पूर्व नैनीताल जिल्ला अध्यक्ष र अनुसूचित जाति मोर्चाका राष्ट्रिय मन्त्रीको रूपमा पनि काम गरिसकेका छन्। रुक्मिणी मल्लिक, जसलाई कोयल मल्लिक पनि भनिन्छ, एक अभिनेत्री र राजनीतिज्ञ हुन् जसलाई मुख्यतया बङ्गाली चलचित्रहरूमा उनको कामको लागि चिनिन्छ। उनले तृणमूल कङ्ग्रेसबाट राज्यसभा सदस्यको रूपमा सेवा गरेकी छिन्। पश्चिम बङ्गालमा एउटा राज्यसभा सिट खाली भएको छ। तृणमूल कङ्ग्रेसको राज्यसभा सदस्य रुक्मिणी मल्लिकले १६ जुलाईमा यस सिटबाट राजीनामा दिएकी थिइन्। उनको कार्यकाल २ अप्रेल, २०३२ सम्म थियो। यस रिक्त सिटको लागि उपनिर्वाचन हुनेछ। उल्लेखनीय छ कि उत्तर प्रदेशमा १० राज्यसभा सिट र उत्तराखण्डमा एउटा र पश्चिम बङ्गालमा एउटा सिटको लागि उपनिर्वाचन १६ अक्टोबरमा हुनेछ। उत्तर प्रदेश र उत्तराखण्डका ११ राज्यसभा सदस्यहरूको कार्यकाल यस वर्ष नोभेम्बरमा समाप्त हुँदैछ। फलस्वरूप, यी सिटहरूको लागि द्विवार्षिक चुनाउहरू भइरहेका छन्। उम्मेदवारहरूले ६ अक्टोबरसम्म मनोनयन दर्ता गर्न सक्नेछन्। मनोनयन पत्रहरूको छानबीन ७ अक्टोबरमा हुनेछ। उम्मेदवारहरूले ९ अक्टोबरसम्म आफ्नो मनोनयन फिर्ता लिन सक्नेछन्। १६ अक्टोबरमा बिहान ९ बजीदेखि अपराह्ण ४ बजीसम्म मतदान हुनेछ र सोही दिन साँझ ५ बजीदेखि गणना शुरु हुनेछ। सम्पूर्ण निर्वाचन प्रक्रिया १९ अक्टोबरसम्म पूरा हुनेछ।

बक्सा टाइगर रिजर्भमा ९ अक्टोबरसम्म पर्यटन बन्द

अलिपुरद्वार, ४ अक्टोबर (हिस)ः बक्सा टाइगर रिजर्भमा पर्यटन गतिविधिहरू अब अक्टोबर ९ सम्म बन्द रहनेछन्। वास्तवमा बाघिनलाई ल्याइएपछि वन विभागले गत ३० सेप्टेम्बरदेखि ३ अक्टोबरसम्म पर्यटनमाथि प्रतिबन्ध लगाएको थियो। अब नयाँ सूचना अनुसार यो अवधिलाई आगामी ९ अक्टोबरसम्म बढाइएको छ। यस अवधिभरि पर्यटकहरूको लागि रिजर्भमा प्रवेश, जिप्सी सफारी तथा जङ्गभित्र रात्रि विश्राम पूर्ण रूपमा बन्द रहने छ। वन विभागको सूत्र अनुसार बिहारबाट ल्याइएको बाघिन अहिले बक्साको २५ माइल क्षेत्रमा बनाइएको लगभग सात बिघा एनक्लोजरमै छ। बाघिनलाई कुनै प्रकारको समस्या हुन नदिनको लागि तथा पर्यटकहरूको सुरक्षा सुनिश्चित गर्न जङ्गलभित्र मानिसहरूको प्रवेशमाथि प्रतिबन्ध लगाइएको हो। विभागको मान्यता छ, सफारी र पर्यटकहरूको आवागमनले हल्ला बढ्न सक्छ जसबाट बाघिनमाथि प्रभाव पर्नको साथै सुरक्षा समस्या पनि निम्त्याउन सक्छ। तथापि, पर्यटन बन्द भएको कारण बक्सा टाइगर रिजर्भभित्र बस्ने १८ वटा गाउँका मानिसहरू रूष्ट भएका छन्। स्थानीयहरूको भनाइ छ, गत जून महिनादेखि सेप्टेम्बरसम्म जङ्गल बन्द भएपछि अब पर्यटन फेरि शुरु हुने आशा थियो, तर फेरि यसलाई बन्द गरिएको छ। जिप्सी सफारीसँग सम्बन्धित मानिसहरूले बताए, उनीहरूले वन विभागको नियम अनुसार नयाँ वाहनहरू खरिद गरेका छन् जसको हरेक महिना भारी किस्ता तिर्न परिरहेको छ। पर्यटन नै बन्द भएपछि उनीहरूको आजीविकोपामाथि गम्भीर प्रभाव परेको छ।

भूपेन्द्र यादवले जैसलमेरको डेजर्ट नेशनल पार्कमा दुई भाले गोडावण छोडे

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः केन्द्रिय पर्यावरण, वन तथा जलवायु परिवर्तनमन्त्री भूपेन्द्र यादवले आइतवार राजस्थानको जैसलमेरस्थित डेजर्ट नेशनल पार्कको सम क्षेत्रमा ग्रेट इन्डियन बस्टर्ड अर्थात् गोडावणका दुई भाले पंक्षीलाई जङ्गलमा छाड़ेका छन्। यस अवसरमा राजस्थानका वन तथा पर्यावरण राज्यमन्त्री सञ्जय शर्मा तथा केन्द्र र राज्य सरकारका वरिष्ठ अधिकारीहरू उपस्थित थिए। गोडावण राजस्थानको राजकीय पक्षी हो। यो भारतीय उपमहाद्वीपमा पाइने अत्यन्त दुर्लभ तथा विश्वका सबैभन्दा भारी उड्ने चरामध्ये एक विशाल स्थलचर पक्षी हो। केन्द्रिय पर्यावरण मन्त्रालयका अनुसार, यादवले यो उपलब्धि वैज्ञानिक, अनुसन्धानकर्ता तथा जमिनस्तरमा काम गरिरहेका कर्मचारीहरूको करिब एक दशकदेखिको निरन्तर प्रयासको परिणाम भएको बताए। उनले ग्रेट इन्डियन बस्टर्डलगायत अन्य प्रजातिको संरक्षणका लागि प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको मार्गदर्शन र सहयोगप्रति आभार व्यक्त गरे। यससँगै भारतको ग्रेट इन्डियन बस्टर्ड संरक्षण कार्यक्रममा संरक्षण प्रजननमार्फत व्यवहार्य जनसङ्ख्या तयार गर्ने कार्यबाट अघि बढेर पक्षीहरूलाई उनीहरूको प्राकृतिक बासस्थानमा पुनःस्थापित गर्ने दिशामा महत्त्वपूर्ण कदम चालिएको छ। यी पक्षीहरूलाई जङ्गलमा छाडेपछि प्राप्त अनुभवका आधारमा भविष्यमा यस प्रक्रियासँग सम्बन्धित कार्यविधिलाई थप सुधार गरिनेछ।

ग्रेट इन्डियन बस्टर्ड संरक्षण कार्यक्रम पर्यावरण, वन तथा जलवायु परिवर्तन मन्त्रालय, राजस्थान वन विभाग र भारतीय वन्यजन्तु संस्थानको संयुक्त पहल हो। यसमा इन्टरनेसनल फन्ड फर हौबारा कन्जर्भेसनको प्राविधिक सहयोग तथा राष्ट्रिय क्षतिपूर्ति वनरोपण कोष प्रबन्धन तथा योजना प्राधिकरणबाट आर्थिक सहयोग प्राप्त भइरहेको छ। कार्यक्रमअन्तर्गत संरक्षण प्रजनन, बासस्थान व्यवस्थापन, जोखिम न्यूनीकरण, बासस्थान पुनर्स्थापना तथा स्थानीय समुदायको सहभागितामा काम भइरहेको छ। सम र रामदेवरास्थित ग्रेट इन्डियन बस्टर्ड संरक्षण प्रजनन केन्द्रमा हाल ९७ वटा पक्षी छन्। तीमध्ये ४० वटा जङ्गली गुँडबाट प्राप्त अण्डाबाट जन्मिएका हुन् भने ५७ वटा कैदमा जन्मिएका हुन्। तीमध्ये ८६ वटा पक्षीलाई प्रजननका लागि राखिएको छ भने ११ वटालाई जङ्गलमा छाड्नका लागि चिह्नित गरिएको छ। तीमध्ये दुईवटा पक्षीलाई आइतवार डेजर्ट नेशनल पार्कमा छाडिएको हो। संरक्षण प्रजनन कार्यक्रमअन्तर्गत सन् २०२५ मा २४ र सन् २०२६ मा २९ वटा जीवित चल्ला जन्मिएका छन्। वैज्ञानिक प्रयासमा 'जम्पस्टार्ट' प्रविधि पनि समावेश छ। यसअन्तर्गत कैदमा प्राप्त गरिएका अण्डालाई जङ्गली गुँडमा राखिएको थियो, जसलाई पोथी ग्रेट इन्डियन बस्टर्डले स्वीकार गरेका थिए। यसबाट राजस्थानमा ६ र गुजरातमा २ वटा चल्ला सफलतापूर्वक निस्किएका छन्। उल्लेखनीय छ, राजस्थान वन विभागले डेजर्ट नेशनल पार्कभित्र करिब २०० वर्ग किलोमिटर क्षेत्रमा बारले घेरिएका घाँसे मैदान तयार गरेको छ। भारतीय वन्यजन्तु संस्थानले गरेको दीर्घकालीन टेलिमेट्री अध्ययनले यी क्षेत्रलाई ग्रेट इन्डियन बस्टर्डको प्रमुख प्रजनन बासस्थानका रूपमा पहिचान गरेको छ। यस प्रजातिको संरक्षणसम्बन्धी कदमहरू गठित विशेषज्ञ समितिको सिफारिसका आधारमा सर्वोच्च अदालतको फैसलाअनुरूप अघि बढाइँदै आएको छ।

अजय कुमार पासवान बिहार कङ्ग्रेस मिडिया विभागका अध्यक्ष नियुक्त

नयाँ दिल्ली, ४ अक्टोबर (हिस)ः बिहार कङ्ग्रेसले विधानसभा चुनाउपछि सङ्गठनलाई पुनर्जीवित गर्ने दिशामा राज्य कङ्ग्रेस समितिको मिडिया र प्रचार विभागमा परिवर्तन गर्दै एक ठूलो कदम चालेको छ। कङ्ग्रेस अध्यक्ष मल्लिकार्जुन खरगेको स्वीकृतिपछि अजय कुमार पासवानलाई विभागको नयाँ प्रमुख नियुक्त गरिएको छ। अखिल भारतीय कङ्ग्रेस समितिका महासचिव (सङ्गठन) केसी वेणुगोपालले आइतवार यस सम्बन्धमा एक आदेश जारी गरे। नियुक्ति तुरुन्तै लागू हुनेछ।केसी वेणुगोपालद्वारा जारी आदेश अनुसार, अजय कुमार पासवानले अब बिहार कङ्ग्रेसको मिडिया र प्रचार विभागको जिम्मेवारी सम्हाल्नेछन्। उनले वर्तमान अध्यक्ष राजेश राठौरको ठाउँ लिनेछन्। यो निर्णयलाई विधानसभा चुनाउपछि पार्टीको सङ्गठनात्मक फेरबदलको एक हिस्साको रूपमा हेरिएको छ। वास्तवमा, राजेश राठोड़ले एक दिनअघि बिहार विधान परिषद्को तिरहुत शिक्षक निर्वाचन क्षेत्रबाट स्वतन्त्र उम्मेदवारको रूपमा आफ्नो मनोनयन दर्ता गरेका थिए। कांग्रेसले उनलाई एमएलसी चुनाउको लागि आफ्नो उम्मेदवार घोषणा गरेको थिएन। यसपछि पार्टीले मिडिया र प्रचार विभागको पुनर्गठन गरेको छ। मूल रूपमा जहानाबादका अजय कुमार पासवानले कङ्ग्रेसको अनुसूचित जाति र अनुसूचित जनजाति (एससी-एसटी) विभागको राष्ट्रिय संयोजकको रूपमा काम गरिसकेका छन्। हाल, उनी बिहार कङ्ग्रेसको प्रवक्ताको रूपमा पार्टीको स्थितिको दृढ़तापूर्वक प्रतिनिधित्व गर्दै आएका छन्। अब उनलाई राज्यको मिडिया र प्रचार विभागको पूर्ण जिम्मेवारी दिइएको छ। पार्टी सूत्र अनुसार, विधानसभा चुनाउपछि बिहार कङ्ग्रेसले आफ्नो सङ्गठनलाई बलियो बनाउन र मिडिया प्रणालीलाई अझ् सक्रिय बनाउन काम गरिरहेको छ। यस सन्दर्भमा मिडिया र प्रचार विभागको पुनर्गठन गरिएको छ। दुई दिनअघि जारी गरिएको सूचीमा ९३ नेताहरूलाई मीडिया र प्रचारसँग सम्बन्धित विभिन्न पदहरू तोकिएको थियो। अब विभागको शीर्ष तहमा परिवर्तनहरूसँगै पार्टीले आफ्नो सञ्चार प्रणालीको पुनर्गठनको सङ्केत गरेको छ।

सिक्किमे कलाकार अभिनीत...

फार्म सञ्चालन गर्ने दुई सौतेनी दाजुभाइको वरिपरि घुम्छ, जसको जीविकोपार्जन बर्ड फ्लुको प्रकोपपछि सङ्कटमा पर्छ।

उनीहरूको वरिपरिका मानिसहरूमार्फत यस चलचित्रले दिल्लीको शहरी अर्थतन्त्रमा उत्तरपूर्वी क्षेत्रका आप्रवासी कामदारहरूको अनुभवलाई उजागर गर्छ साथै यसले जीविकोपार्जन, पहिचान, अपनत्व र शहरको सीमान्तकृत जीवनशैलीका पक्षहरूलाई पनि समेट्छ।

३के सेन्टेनरी लिगेसी रनमा...

भविष्यमा पनि यस्ता कार्यक्रमहरू निरन्तर आयोजना गर्न आग्रह गर्दछु। यो सबैको स्वास्थ्यका लागि, विशेषगरी हामीजस्तो उमेरका मानिसहरूका लागि लाभदायक छ''-उनले भनिन्।

कर्माले नयाँ पुस्ताका लागि पनि एउटा सन्देश दिँदै उनीहरूलाई आफ्नो स्वास्थ्यलाई प्राथमिकतामा राख्न आग्रह गरिन्। यसका लागि उनले फोनमा कम समय बिताउन, जङ्क फुडको सेवन घटाउन र नियमित व्यायाम गर्न सुझाउ दिइन्।

रोजी याङ्कीकी छोरी तथा कर्मा छोड़ेनकी बुहारी टाशी ओङ्मुले दौड़ पूरा गरेपछि दुवै महिला खुशी र उत्साहित देखिएको र यसलाई उनीहरूका लागि एउटा ठूलो उपलब्धि भएको उल्लेख गरिन्।

''शुरुमा मेरी आमा अलिक हिचकिचाउनुभएको थियो, तर अहिले उहाँहरू अझ धेरै दौड़ प्रतियोगिताहरूमा भाग लिन चाहनुहुन्छ। उहाँहरू दुवैजना निकै खुशी हुनुहुन्छ''-उनले भनिन्।

मनबहादुर मुखियालाई राम्रोसँग...

प्रधानसहित अवकाशप्राप्त जीवन सुखमय र सक्रिय रूपमा बिताइरहनुभएको छ। अध्ययन गर्ने, लेख्ने र आफ्नै रङ्गकर्मी व्यक्तित्वमाथि केही लेख्ने काममा पनि आफू संलग्न रहेको उहाँले बताउनुभएको छ।

कृतिमाथि भएका शोधकार्य

मनबहादुर मुखियाका कृतिमाथि विभिन्न शोधकार्य तथा अध्ययन भएका छन्। उपलब्ध विवरणअनुसार :

१. 'मनबहादुर मुखियाका नाट्यकृतिहरूको अध्ययन' - पदमा अर्याल (ढकाल), स्नातकोत्तर तहको आठौं पत्रअन्तर्गतको शोधकार्य, २०५४, त्रिभुवन विश्वविद्यालय।

२. 'अँध्यारोमा बाँच्नेहरू' एकाङ्की सङ्ग्रहको अतिपरक अध्ययन - बासुदेव तिम्सिना, स्नातकोत्तर तहको आठौं पत्रअन्तर्गतको शोधकार्य, वि.सं. २०५७, त्रिभुवन विश्वविद्यालय।

३. मनबहादुर मुखियाको नाट्यकारिताका विषयमा डा. विजय रुचालले नेपाल संस्कृत विश्वविद्यालयबाट विद्यावारिधिको उपाधि प्राप्त गर्नुभएको छ।

४. पदमा अर्यालले नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानबाट 'मनबहादुर मुखियाको नाट्यशिल्प' नामक पुस्तक प्रकाशित गरेकी छन्।

पुरस्कार तथा सम्मान

मनबहादुर मुखियाले दार्जीलिङ, कालेबुङ तथा नेपालबाट विभिन्न पुरस्कार र सम्मान प्राप्त गर्नुभएको छ। उपलब्ध विवरणअनुसार २०३२ मा श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्रबाट नगद पुरस्कार, २०३२ मै रत्नश्री स्वर्ण पदक तथा २०५० मा उत्कृष्ट संवाद लेखन पुरस्कार प्राप्त गर्नुभएको उल्लेख छ।

उहाँका प्रमुख पुरस्कार तथा सम्मानहरूमा:

१. रत्नश्री स्वर्ण पदक
२. बालकृष्ण सम पुरस्कार
३. प्रज्ञा-प्रतिष्ठानबाट स्वर्ण पदक
४. स्वरसम्राट स्मृति सम्मानपत्र
५. राष्ट्रिय कलाश्री सम्मान
६. नातिकाजी राष्ट्रिय विशिष्ट संगीत सम्मान
७. नेपाल सङ्गीत तथा नाट्य प्रज्ञा पुरस्कार
८. वासु शशी साहित्य सम्मान
९. धनवीर मुखिया साहित्य सम्मान
१०. भानुपाला नाट्य रत्न पुरस्कार
११. दालमान पुरस्कार
१२. सेन्ट जोसेफ कलेजबाट सम्मानपत्र
१३. हिमालयन कला मन्दिरबाट अभिनन्दनपत्र
१४. दोलखा सांस्कृतिक डबलीबाट अभिनन्दनपत्र
१५. नेपाल नाट्य प्रतिष्ठान, पोखराबाट सम्मानपत्र
१६. कविडाँड़ा साहित्य समाज, चितवनबाट सम्मानपत्र

उहाँलाई हालसालै दालमान अक्षय कोष संस्थाले 'दालमान पुरस्कार' बाट सम्मान गरेको जानकारी पनि प्राप्त भएको छ।

अन्त्यमा

असीको छेउछाउ पुग्न लाग्नुभएका नाटककार, कथाकार, कवि, गीतकार तथा नाट्य निर्देशक मनबहादुर मुखिया अझै सक्रिय हुनुहुन्छ। केही लेख्दै, केही अध्ययन गर्दै र आफ्ना सिर्जनात्मक अनुभवलाई सम्झँदै उहाँ काठमाडौँमा जीवन बिताइरहनुभएको छ। दोलखाको गाउँबाट शुरु भएको उहाँको जीवनयात्रा दार्जीलिङको रङ्गमञ्च हुँदै नेपाली साहित्य, नाटक, सङ्गीत र चलचित्रको क्षेत्रमा फैलिएको देखिन्छ। 'अनि देवराली रुन्छ' जस्ता कृतिले उहाँलाई नाटककारका रूपमा मात्र होइन, समाज, संस्कृति र तत्कालीन जनजीवनलाई रङ्गमञ्चमा उतार्ने सर्जकका रूपमा पनि चिनाएको अनुभूति हुन्छ। यस्ता स्रष्टाको जीवन र सिर्जनाबारे नयाँ पुस्ताले जान्नु आवश्यक छ। उहाँका कृतिहरू पुनः मञ्चन हुनु र तिनमाथि थप अध्ययन-अनुसन्धान हुनु पनि नेपाली नाट्य इतिहासका लागि उपयोगी हुन सक्छ।

ईश्वरले उहाँलाई अझ धेरै वर्ष स्वस्थ, सुखी र सक्रिय जीवन प्रदान गरून् भन्ने हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

एसआईआर खारेज गरेर बेलेट पेपरमा चुनाउ गराइयोस्ः राज ठाकरे

मुम्बई, ४ अक्टोबर (हिस)ः महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना (मनसे) का अध्यक्ष राज ठाकरेले आइतवार मुम्बईको गर्जना मोर्चामा महाराष्ट्रमा एसआईआर खारेज गर्न र मतपत्रबाट सबै चुनाउ गराउन माग गरे। यसअघि, शिव सेना यूबीटी र मनसे गर्जना विरोध मार्च मेट्रो सिनेमाबाट शुरु भएर मुम्बई महानगरपालिका, आजाद मैदानसम्म पुग्यो।

राज ठाकरेले आइतवार आजाद मैदानमा शिव सेना यूबीटी र मनसेद्वारा आयोजित गर्जना मोर्चालाई सम्बोधन गरिरहेका थिए। शिव सेना यूबीटी अध्यक्ष उद्धव ठाकरे, एनसीपी प्रदेश अध्यक्ष शशिकान्त शिन्दे र वरिष्ठ कङ्ग्रेस नेता बाला साहेब थोरात सो अवसरमा उपस्थित थिए।

मनसे अध्यक्ष राजले भने कि २०२४ को महाराष्ट्र विधानसभा चुनाउको लागि मतदाताको सङ्ख्या अचानक ४० देखि ६० लाखले बढ्यो। त्यसपछि, महाराष्ट्रमा २ करोड़ मतदाता र देशभरिका १३ करोड़ मतदाताको नाम एसआईआरको नाममा हटाइयो। सबै कुरा मनमानी ढङ्गले भइरहेको छ। सत्तामा रहेकाहरू विरुद्ध कुनै आक्रोश छैन तर तिनीहरू सत्तामा रहेको तरिकाप्रति आक्रोश छ। त्यसैले एसआईआर खारेज गरिनुपर्छ र मतपत्र प्रयोग गरेर चुनाउ गराउनुपर्छ। शिवसेना अध्यक्ष उद्धव ठाकरेले भने, एसआईआर देशमा पूर्ण रूपमा अवैध छ र यसलाई खारेज गरिनुपर्छ। एसआईआर प्रक्रिया शुरु गर्दा मतदाता सूचीमा ठूलो सङ्ख्यामा बाङ्ग्लादेशीहरू उपस्थित रहेको भनिएको थियो र तिनीहरूलाई हटाउन यो प्रक्रिया शुरु गरिएको थियो। उनले भने कि केन्द्र सरकारले एसआईआर प्रक्रिया मार्फत कति बाङ्ग्लादेशीहरूलाई पहिचान गरिएको छ भन्ने जवाफ दिनुपर्छ र सरकारले यो तथ्याङ्क सार्वजनिक गर्नुपर्छ। उद्धव ठाकरेले प्रमुख निर्वाचन आयुक्त ज्ञानेश कुमारको नियुक्ति गलत भएको बताए।

चोङ्राङ बीएसीअन्तर्गत ५५८ लाभग्राहीलाई आमा सशक्तिकरण योजना प्रदान

गेजिङ, ४ अक्टोबर (आईपीईआर): पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन एवं वाणिज्य तथा उद्योग विभागका मन्त्री छिरिङ टी भोटियाले आइतवार योकसम–टाशीडिङ निर्वाचन क्षेत्रको चोङ्राङ बीएसीअन्तर्गत छः ग्राम पञ्चायत एकाइका ५५८ लाभग्राहीलाई सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत आर्थिक सहायताको चेक वितरण गरेका छन्।

यो योजनाको राज्यव्यापी कार्यान्वयनको एक भागको रूपमा महिला, बालकबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा दिव्याङ्ग कल्याण विभाग, चोङ्राङ बीएसीद्वारा चेक वितरण कार्यक्रमको आयोजना गरिएको थियो।

योकसम–टाशीडिङ निर्वाचन क्षेत्रमा सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत समेटिएका कुल १,०४९ लाभग्राहीमध्ये यी ५५८ लाभग्राहीमा पर्दछन्।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै मन्त्री भोटियाले लाभग्राहीहरूलाई बधाई दिए र आमाहरूलाई आर्थिक सहयोग प्रदान गर्ने तथा उनीहरूको आर्थिक स्वतन्त्रता सुदृढ़ पार्ने सिक्किम आमा सशक्तिकरण योजनाको महत्त्वबारे प्रकाश पारे। उनले लाभग्राहीहरूलाई उक्त सहायता रकम आफ्नो परिवार, जीविकोपार्जन र अन्य अत्यावश्यक आवश्यकताहरूका लागि अर्थपूर्ण रूपमा सदुपयोग गर्न प्रोत्साहित गरे।

मन्त्रीले अझ अघि बढ़ेर यो योजना मुख्यमन्त्री पीएस गोलेको नेतृत्वमा राज्य सरकारको एक महत्त्वपूर्ण सामाजिक कल्याणकारी पहल भएको बताए, जसको उद्देश्य तल्लो तहसम्मका आमाहरूलाई आर्थिक सहायता र सशक्तिकरण प्रदान गर्नु रहेको बताए।

मन्त्रीले विभिन्न कल्याणकारी योजना र कार्यक्रममार्फत जनताको सामाजिक–आर्थिक अवस्था सुधार्ने राज्य सरकारको प्रतिबद्धता दोहोऱ्याए र योग्य आमाहरूलाई यस योजनामा समेट्ने क्रम जारी रहने बिताए।

यसअघि, चोङ्राङकी बीडीओ गीता गुरुङले आफ्नो मुख्य सम्बोधनमा उपस्थितहरूलाई योजना र यसका प्रावधानहरूबारे जानकारी गराए। यस अवसरमा मुख्यमन्त्रीका सल्लाहकार जीएम लेप्चा, सिक्किम उपभोक्ता सहकारी विभागकी अध्यक्ष शान्ति लिम्बू, चोङ्राङका बीडीओ गीता गुरुङ, सीएलसी अध्यक्ष नन्दु गुरुङ, गेजिङ जिल्ला सामाजिक शाखाका अध्यक्ष अमर गुरुङ, पञ्चायत निरीक्षक बीएस सुब्बा, खाद्य तथा नागरिक आपूर्ति विभागका निरीक्षक नरेन्द्र राईका साथै जिल्ला तथा ग्राम पञ्चायतका सदस्यहरू र ठूलो सङ्ख्यामा लाभग्राहीहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

दार्जीलिङ माटोको माया सेवा संस्थाद्वारा रिम्बी बाढ़ी प्रभावित परिवारलाई सहयोग प्रदान

सिलगढ़ी, ४ अक्टोबर: सीमापारि ऐक्यबद्धताको बलियो उदाहरण प्रस्तुत गर्दै दार्जीलिङ माटोको माया सेवा संस्थाले गेजिङस्थित पैह्रो प्रभावित रिम्बी क्षेत्रको भ्रमण गरी राहत सामग्री वितरण गर्नुका साथै प्रभावित परिवारलाई प्रत्यक्ष सहयोग पुऱ्याएको छ।

२४ सेप्टेम्बरको राति रिम्बी क्षेत्रमा गएको पैह्रोले करिब ३५–४० घर पुरेको छ भने धेरै परिवारलाई सङ्कटमा पारेको बताइएको छ। यस परिस्थितिलाई मध्यनजर गर्दै संस्थाको टोलीले प्रभावित बासिन्दाहरूलाई भाँडाकुँडा, लत्ताकपडा र अन्य दैनिक उपभोग्य वस्तुहरू वितरण गऱ्यो।

राहत वितरणभन्दा अघि बढ़ेर टोलीले स्थानीय बासिन्दा र रिम्बी राहत समितिका सदस्यहरूसँग मिलेर सरसफाइ तथा श्रमदान (स्वेच्छिक श्रम) कार्यमा पनि सहभागिता जनायो।

यस मानवीय अभियानको नेतृत्व महासचिव प्रवीण शङ्करले गरेका थिए। टोलीमा पोख्रेबुङ शाखा संयोजक सन्तोष विश्वकर्मा, सदस्यहरू गङ्गा प्रधान र रेश्मा राई, मिरिक संयोजक उदय गिरी, गोपाल धारा संयोजक विशाल राई तथा सदस्य प्रेमकुमार बराइली र बुद्ध राई, दार्जीलिङ शाखा संयोजक रेमण्ड सुब्बा, सोनादा सहयोग शाखा संयोजक डोमा तामाङ, पत्रकार विवेक सार्की र सिक्किम शाखा संयोजक विनोद छेत्री लगायतको सहभागिता थियो।

टोलीका सदस्यहरू आ–आफ्नो स्थानबाट बिहान करिब १:०० बजी निस्किएका थिए र बिहान करिब ८:०० बजी रिम्बी पुगेका थिए। प्रभावित क्षेत्रमा पुगेपछि उनीहरूले राहत सामग्री वितरण गरे र लगत्तै स्थानीय बासिन्दाहरूसँग मिलेर सरसफाइ तथा अन्य सामुदायिक सेवाका कार्यहरूमा जुटे। दिनभरिको राहत कार्य पूरा गरेपछि टोली आ–आफ्नो क्षेत्रमा फर्कियो।

रिम्बी राहत समितिका अध्यक्ष प्रणय लिङ्देन र उपाध्यक्ष शान्ति सुब्बाले रिम्बी पुगेर राहत तथा सामुदायिक सेवामा प्रत्यक्ष सहभागिता जनाएकोमा दार्जीलिङ माटोको माया सेवा संस्थाप्रति आभार व्यक्त गरे।

रिम्बी राहत समितिअनुसार प्रभावित क्षेत्रको अवस्था अझै पनि जोखिमपूर्ण छ र घाम लागेको समयमा पनि थप पैह्रो जाने खतरा कायमै छ। उनीहरूका अनुसार स्थानीय बासिन्दाहरू अझै पनि त्रसित छन् र आफ्नो सुरक्षालाई लिएर अनिश्चिततामा बाँचिरहेका छन्। समितिले प्रभावित समुदायलाई सहयोग गर्न अघि बढ़ेका दार्जीलिङ र कालेबुङका व्यक्ति तथा संस्थाहरूलाई पनि धन्यवाद ज्ञापन गरेको छ।

यसैबीच, पर्यटनमन्त्री तथा क्षेत्र विधायक छिरिङ टी भोटिया र पुलिस अधीक्षक अमल सिंह सुब्बाले रिम्बी पुगेर मानवीय सहायता उपलब्ध गराउने दार्जीलिङस्थित संस्थाको पहलको प्रशंसा गरेको बताइएको छ।

दार्जीलिङ माटोको माया सेवा संस्था आपदा र सङ्कटको समयमा विभिन्न मानवीय तथा सामाजिक सेवाका कार्यहरूमा संलग्न रहँदै आएको छ। यस संस्थाले यसअघि असमका बाढ़ पीड़ित समुदाय तथा टिस्टा क्षेत्रमा विपदबाट प्रभावित मानिसहरूलाई पनि सहयोग प्रदान गरिसकेको छ।

रिम्बी राहत अभियानले भौगोलिक सीमाभन्दा माथि उठेर दुःखद घड़ीमा समुदायहरू कसरी एकजुट हुन सक्छन् भन्ने कुरालाई पुनः एकपटक उजागर गरेको छ।

ब्राउन शुगरसहित दम्पती पक्राउ

सिलगढ़ी, ४ अक्टोबर (हिस): सिलगढ़ी महानगरीय पुलिसको विशेष अपरेशन समूह (एसओजी) र प्रधान नगर थाना पुलिसले संयुक्त अभियान चलाएर जङ्क्शन क्षेत्रबाट ७९० ग्राम ब्राउन शुगरसहित एक दम्पतीसहित तीनजना अभियुक्तलाई पक्राउ गरेको छ। पक्रा परेका अभियुक्तहरूको पहिचान साधन राय, उनकी पत्नी अञ्जली कर्माकर र कनक कान्ति राईको रूपमा गरिएको छ।

पुलिस सूत्रअनुसार शनिवार राति जङ्क्शन क्षेत्रमा लागुऔषध ओसार–पसार भइरहेको जानकारी प्राप्त भएको थियो। साधन राय, उनकी पत्नी अञ्जली कर्माकर र साथी कनक कान्ति रायसँगै यस उद्देश्यका लागि बालुरघाटबाट सिलगढ़ी आएका थिए।

तीनजना जङ्क्शन क्षेत्रमा पुगेपछि एसओजी र प्रधान नगर थाना पुलिसको सादा पोशाकमा रहेको पुलिस टोलीले संयुक्त अभियान चलायो। आशङ्काको आधारमा तीनजनालाई हिरासतमा लिइयो र खोजी गरियो। खोजीको क्रममा कुल ७९० ग्राम तौल भएको तीन प्याकेट ब्राउन शुगर जफत गरियो।

तीनजना अभियुक्तहरूलाई पछि एनडीपीएस एक्टअन्तर्गत पक्राउ गरियो। पुलिसले उनीहरूलाई आइतवार सिलगढ़ी अदालतमा पेश गर्नेछ र रिमाण्डको माग गर्नेछ।

तिमीमा आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत चेक वितरण

नाम्ची, ४ अक्टोबर (हिस): महिलाको सामाजिक तथा आर्थिक सशक्तीकरणलाई प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले नाम्ची जिल्लाको तिमीस्थित खण्ड प्रशासन केन्द्रमा शनिवार आमा सशक्तिकरण योजनाअन्तर्गत चेक वितरण कार्यक्रम आयोजना गरियो। कार्यक्रममा तिमी–नाम्फिङ निर्वाचन क्षेत्रका विधायक बेदुसिंह पन्त मुख्य अतिथिका रूपमा उपस्थित रहेका थिए। उनले योजनाअन्तर्गत योग्य लाभग्राहीहरूलाई चेक हस्तान्तरण गरे।

कार्यक्रममा क्षेत्रीय विधायकका विशेष कर्तव्य अधिकारी, अध्यक्ष, जिल्ला पञ्चायत सदस्य, तिमी खण्डअन्तर्गतका पाँचवटै ग्राम पञ्चायत एकाइका पञ्चायत अध्यक्षगण, पञ्चायत सदस्यहरू, सामुदायिक आजीविका केन्द्रकी अध्यक्षलगायत विशिष्ट व्यक्तिहरूको उपस्थिति रहेको थियो।

सरकारी सहयोगमार्फत योग्य लाभग्राहीलाई आर्थिक सहायता उपलब्ध गराउने, महिलामा आर्थिक आत्मनिर्भरता बढ़ाउने तथा उनीहरूको सामाजिक–आर्थिक जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले यो पहल अघि बढ़ाइएको हो।

कार्यक्रम तिमीका खण्ड विकास अधिकारीको मार्गदर्शनमा आयोजना गरिएको थियो। खण्ड प्रशासन केन्द्र, तिमीका अधिकारी तथा कर्मचारीहरूले निर्वाचित जनप्रतिनिधि, लाभग्राही तथा अन्य सरोकारवालासँग समन्वय गर्दै कार्यक्रमलाई व्यवस्थित रूपमा सम्पन्न गर्न आवश्यक तयारी गरेका थिए।

निर्वाचित जनप्रतिनिधि, अधिकारी, कर्मचारी, लाभग्राही तथा स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागिता र सहयोगसँगै कार्यक्रम सफलतापूर्वक सम्पन्न भयो।

सुकनामा 'स्टेशन महोत्सव' शुरु

दार्जीलिङ हिमालयन रेलवे प्रवर्द्धनमा जोड़

सुकना, ४ अक्टोबर (हिस): दार्जीलिङ हिमालयन रेलवेको सम्पदा, इतिहास तथा पर्यटकीय आकर्षणलाई व्यापक रूपमा प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले 'स्टेशन महोत्सव' शनिवारदेखि सुकना रेलवे स्टेशनबाट शुरु भएको छ।

पूर्वोत्तर सीमान्त रेलवेका महाप्रबन्धक चेतनकुमार श्रीवास्तवले शनिवार बिहान सुकना रेलवे स्टेशनमा महोत्सवको उद्घाटन गरे।

उनले दार्जीलिङ हिमालयन रेलवेको पुरानो समयको रेल तथा यसको लामो इतिहास झल्काउने तस्वीरहरू समेटिएको विशेष फोटो ग्यालरीको पनि उद्घाटन गरे। स्टेशनमा रेलवे सेवासँग सम्बन्धित विभिन्न उपकरण प्रदर्शनीमा राखिएका छन्।

फोटो ग्यालरी तथा प्रदर्शनीमार्फत पर्यटक, रेलप्रेमी तथा इतिहासमा रुचि राख्ने व्यक्तिहरूलाई दार्जीलिङ हिमालयन रेलवेको ऐतिहासिक पक्ष तथा विगतबारे जानकारी प्राप्त गर्ने अवसर प्रदान गरिएको छ।

कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै महाप्रबन्धक श्रीवास्तवले दार्जीलिङ हिमालयन रेलवेलाई थप लोकप्रिय बनाउन विभिन्न पहल भइरहेको बताए। पर्यटकहरूको आवश्यकतालाई ध्यानमा राख्दै रेलका डब्बाहरूलाई पुनःव्यवस्थित तथा सुधार गर्ने काम भइरहेको र थप 'जोय राइड' सेवा सञ्चालन गर्ने प्रयास भइरहेको उनले जानकारी दिए।

पूर्वोत्तर सीमान्त रेलवेका महाप्रबन्धकले खरसाङमा भ्यू–पोइन्ट तथा रेलवे सुरक्षा बलको ब्यारेकको उद्घाटन गर्ने कार्यक्रम पनि रहेको थियो।

दुर्गापूजाको पर्यटकीय मौसमलाई ध्यानमा राख्दै दार्जीलिङ हिमालयन रेलवेले १ अक्टोबरदेखि थप छः वटा जोय राइड सेवा सञ्चालनमा ल्याएको छ। यसअन्तर्गत दार्जीलिङ–घूमबीच एकतर्फी चारवटा तथा खरसाङ–महानदीबीच दुईवटा दुईतर्फी सेवा सञ्चालन भइरहेका छन्।

खरसाङ ट्राफिक पुलिसले जित्यो अन्तरकार्यालय लीग फुटबल प्रतियोगिताको उपाधि

खरसाङ, ४ अक्टोबर (हिस): खरसाङ महकुमा खेलकुद सङ्घको आयोजनामा खरसाङको मन्टिभियट खेल मैदानमा आयोजित स्वर्गीय लुत्ते सिंह सार्की विजेता तथा स्वर्गीय सुक्माया सार्की उपविजेता त्रिस्तरीय अन्तरकार्यालय लीग फुटबल प्रतियोगिताको उपाधि खरसाङ ट्राफिक पुलिसले जितेको छ।

गत १९ सेप्टेम्बरदेखि शुरु भएको उक्त प्रतियोगितामा विभिन्न ११ वटा कार्यालयका फुटबल टोलीले सहभागिता जनाएका थिए। प्रतियोगिताको फाइनल खेल शनिवार खरसाङ ट्राफिक पुलिस र एयरफोर्स बाघौडाबीच सम्पन्न भयो।

फाइनल खेलको प्रथमार्द्धको २२औँ मिनटमा खरसाङ ट्राफिक पुलिसका दिवस तामाङले गोल गर्दै टोलीलाई १–० गोल अन्तरको अग्रता दिलाए। प्रथमार्द्धको खेल यही अन्तरमा समाप्त भयो।

खेलको उत्तरार्द्धमामा एयरफोर्स बाघौडाले गोल गर्ने प्रयास गरे तापनि सफल हुन सकेन। यता, ट्राफिक पुलिसका भवेस तामाङले उत्तरार्द्धमा अर्को गोल गर्दै टोलीको अग्रता २–० गोल अन्तरमा पुऱ्याए। ट्राफिक पुलिसले उत्तरार्द्धमा गोल गर्ने थप अवसरहरू पाए तापनि त्यसलाई गोलमा परिणत गर्न सकेन। एयरफोर्सले पनि गोलका लागि लगातार प्रयास गरे तापनि सफल हुन नसकेपछि खेल २–० गोल अन्तरले ट्राफिक पुलिसको पक्षमा समाप्त भयो।

यससँगै खरसाङ ट्राफिक पुलिसले स्वर्गीय लुत्ते सिंह सार्की विजेता तथा स्वर्गीय सुकमाया सार्की उपविजेता त्रिस्तरीय अन्तरकार्यालय लीग फुटबल प्रतियोगिताको उपाधि आफ्नो नाममा गर्न सफल भयो।

फाइनल खेलमा खरसाङका विधायक सोनाम लामा मुख्य अतिथिका रूपमा उपस्थित रहेका थिए। विशिष्ट अतिथिका रूपमा वरिष्ठ अधिवक्ता रमेश अग्रवाल, खरसाङ महकुमा खेलकुद सङ्घका कार्यकारी अध्यक्ष मोहन योञ्जन, मुख्य संरक्षकद्वय टीटी लामा र एसबी सुनवार, सल्लाहकार दावा गोले, ट्राफिक पुलिस प्रभारी विकास चामलिङ, खरसाङ टाउन पुलिस आउटपोस्टका अधिकारी सागर प्रधान, सार्की परिवारका तर्फबाट विशाल सार्कीलगायत अन्य अतिथिहरू उपस्थित रहेका थिए। अतिथिहरूका बाहुलीबाट विजेता तथा अन्य टोलीलाई पुरस्कार वितरण गरियो।

प्रतियोगितामा खरसाङ ट्राफिक पुलिसका दिप विश्वकर्म प्रतियोगिताका उत्कृष्ट खेलाड़ी घोषित भए। ट्राफिक पुलिसकै दिवस तामाङ फाइनल खेलका उत्कृष्ट खेलाड़ी तथा भवेस तामाङ सर्वाधिक गोलकर्ता बने। प्रतियोगिताको उत्कृष्ट गोलरक्षकको उपाधि आकाशवाणी खरसाङका गोलरक्षक मौसम नेवारले प्राप्त गरे।

प्रतियोगिताबारे पत्रकारहरूसँग कुराकानी गर्दै खरसाङ महकुमा खेलकुद सङ्घका सचिव निर्मल गुरुङले प्रतियोगितामा सहभागी सबै टोली तथा उपस्थित अतिथिहरूप्रति आभार व्यक्त गरे। उनले खरसाङ महकुमा खेलकुद सङ्घको आयोजनामा आगामी नोभेम्बरमा अन्तरकार्यालय टी–१० क्रिकेट प्रतियोगिता आयोजना गरिने जानकारी दिए।

सेवा सङ्कल्प अभियान

अम्बटेमा रक्तदान शिविर आयोजित

खरसाङ, ४ अक्टोबर (हिस): प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीको २५ वर्षको देशसेवा तथा जन्मदिनको अवसरमा सञ्चालन भइरहेको 'सेवा सङ्कल्प अभियान' अन्तर्गत आइतवार खरसाङ महकुमाअन्तर्गत पङ्खाबारी–अम्बटे–खरसाङ मण्डलको अम्बटे क्षेत्रमा रक्तदान शिविर आयोजना गरियो।

रक्तदान तथा सेवामूलक कार्यक्रममा मण्डल अध्यक्ष बिनिता सुब्बा, जिल्ला पदाधिकारीगण, पञ्चायत तथा समिति सदस्य एवं पार्टीका अन्य कार्यकर्ताहरूको उपस्थिति रहेको थियो। यसका साथै वरिपरिका गाउँका स्थानीयवासीहरूले उत्साहपूर्वक सहभागी हुँदै रक्तदान गरेर मानव सेवाप्रति आफ्नो अमूल्य योगदान दिएका थिए।

खरसाङमा ९ अक्टोबरदेखि एमएलए कप इन्टर वार्ड फुटबल प्रतियोगिता हुने

खरसाङ, ४ अक्टोबर (हिस): खरसाङमा एमएलए कप इन्टर वार्ड फुटबल प्रतियोगिता आयोजना हुने भएको छ। हिल फुटबल एकाडेमीको आयोजनामा खरसाङ नगरपालिकाअन्तर्गत वार्डहरूलाई समेटेर उक्त प्रतियोगिता आयोजना गरिने भएको हो।

यस विषयमा आइतवार प्रेस क्लब अफ् खरसाङमा पत्रकार सम्मेलन आयोजना गरिएको थियो। पत्रकार सम्मेलनमा आयोजक समितिका मुख्य संयोजक विक्रम गोले, संयोजक तथा हिल फुटबल एकाडेमीका निर्देशक एवं पूर्व राष्ट्रिय फुटबल खेलाड़ी नगेन तामाङ तथा सभापति फुर्बा तामाङले एमएलए कप इन्टर वार्ड फुटबल प्रतियोगिताबारे विस्तृत जानकारी दिए।

उनीहरूका अनुसार प्रतियोगिता आगामी ९ अक्टोबरदेखि १९ अक्टोबर, २०२६ सम्म खरसाङको मन्टिभियट खेल मैदानमा आयोजना गरिनेछ। स्थानीय युवा फुटबल खेलाड़ीहरूको पहिचान गरी उनीहरूलाई अघि ल्याउनुका साथै राम्रो अवसर प्रदान गर्ने उद्देश्यले खरसाङका विधायक सोनाम लामाको सोचअनुसार प्रतियोगिता आयोजना गर्न लागिएको जानकारी दिइयो।

आयोजक समितिका मुख्य संयोजक विक्रम गोले र सभापति फुर्बा घिसिङले पत्रकारहरूलाई सम्बोधन गर्दै एमएलए कप इन्टर वार्ड फुटबल प्रतियोगिता खरसाङ नगरपालिकाका १ देखि २० नम्बर वार्डसम्मलाई समेटेर आयोजना गरिएको बताए।

प्रतियोगिताको विजेता टोलीलाई ट्रफीसहित ५० हजार रुपियाँ नगद पुरस्कार तथा उपविजेता टोलीलाई ३० हजार रुपियाँ नगद पुरस्कार प्रदान गरिनेछ। प्रतियोगिताका लागि आयोजक समितिमा खरसाङ नगरपालिकाका प्रत्येक वार्डबाट एक–एकजना प्रतिनिधि चयन गरिएको पनि जानकारी दिइएको छ।

Printed, Published and owned by Mrs. Padam Maya Kharka and printed at Choices International, Daragaon, Tadong, Gangtok -737102, Sikkim and published at Kashiraj Pradhan Road, Nam Nam, Gangtok-737101, Sikkim. Associate Editor: Rajendra Pradhan, Editor: Mrs. Mala Rana Patro. Phone No. (03592) 231265, 7001336001, Fax: 231265. E-mail: himalibela@rediffmail.com, RNI No.SIKNEP/2007/21386
मुद्रण, प्रकाशन तथा स्वामित्व श्रीमती पदम माया खड्का, चोइसेस इन्टरनेशनल, डाँड़ागाउँ, तादोङ, गान्तोक–737102, सिक्किममा मुद्रित तथा काशीराज प्रधान रोड, नामनाम, गान्तोक–737101, सिक्किमबाट प्रकाशित। एसोसिएट सम्पादक: राजेन्द्र प्रधान, सम्पादक: श्रीमती माला राणा पात्रो। फोन नम्बर (03592) 231265, 7001336001, फ्याक्स: 231265। ईमेल: himalibela@rediffmail.com, RNI No.SIKNEP/2007/21386